

Titel: Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 8

Citation: "Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 8", i *Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 8*, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_008-shoot-d1e577.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 8

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Et Skrift, som skal være skreven fra den Indsluttede til den Fængslede. Med Devise:

Nu er al vor Glæde forbi.

Kjøbenhavn, 1772.

Trykt hos L. N. Svare.

2
3

Min Ven!

Tænk ei, at den almægtige Haand er forkortet over os, en Haand, som naaer fra de øverste Egne i de glade Boeliger, indtil de nederste Steder i Helvede?

Nei, Hevnens Haand, denne Jern-Haand, bliver daglig tungere over os, og vore Lænker vidner om den Vægt og Byrde, der ligger paa vor Samvittighed for vore Forbrydelser.

4

Som Misdædere moae vi raabe: O Rigdoms Dyb paa en guddommelig Visdom, men som nedrige Forrædere maae vi skribe: Vi faaer hvad vore Gierninger fortiener. Før gik vi med Glæde i De florerende Marke, og kunde, som andre uskyldige Skabninger betragte Naturens Produkter; men nu! Ak nu! er ethvert Græsstraae er Malurt Blomster for os, og hvor vi seer, seer vi lutter Forbillede paa vor Fald Og vor Undergang.

Ligesom Kornet først saaes i Jorden, og man staaer i Tvivl om, hvad dets Produkt vil blive, ligesaa kom vi her til Lands, vi bleve saaede i dette Kongerige, man tvivlte om, hvad Produkt vi vilde give af os, man vidste ikke hvad Frugt man vilde frembringe; vi vidste det ikke selv.

Men som Kornet endelig kommer op, og vi see det grønnes, spire, udspringe, modnes, ligesaa gik det os, vi grønnedes, vi spirede, vi Udsprang, vi modnedes, men ak! hvor længe! ikkuns kort, men dog noget.

Og dette ulyksalige Noget har bragt os ind i den forvovne Forfatning, hvor vi nu er; thi si! dette Ordsprog passer sig best paa os: Lejlighed giver Tyve af sig.

Husker du, hvor vi loe, da vi nylig var kommen her ind, da vi saae og erfarede hvor meget de Danske gjorde af os, hvor de krum-

5

met sig, og trakterede os som Halvguder, fordi vi vare Fremmede.

Den gamle Lyde og Last hos den Danske dumme Nation, at gjøre saa meget af Fremmede, lod sig rigtig nok indfinde, da man saae os, og denne Lejlighed at gjøre saa meget af os, gjorde os uformodentlig i en Hast til Tyve, som Ordsproget lyder.

Men vores bansadte Tyverie, i hvor bedrift det end har været, kunde dog have været undskyldt, og ogsaa bleven os pardoneret, men vor liderlige Horerie, denne vor skiendige Omgang med gifte Koner har gjort, at vi ere faldne fra en til anden Last.

Og sandt at sige, aldrig har jeg meent, at de adelige Koner, siden de vare gifte, skulde have været saa løse paa Traaden, og overlade dem til os, som Fremmede, og til vores Behandling, men den Høihed, vi vare komne udi, kan paa nogen Maade undskyldte disse adelige Skiøger, men ikke os.

Siden de vidste, at vi vare friske Fettere, og deres Mænd maaskee vare for langsomme i deres Amur, er det intet at undre over, at de har tager imod dem, der vilde dem best paa en Maade, men vi, som dem, der havde Forstand i Panden, betænk som Mandfolk, at vi har profiterer af deres Dumhed og Svaghed, er undskyldeligt, og derfor altsaa ei kan undre over, at vi bliver behandlede, som vor neder-

6

derdrægtige Ondskab kan føre med sig, i Følge Tingenes og Straffens Orden og Ordre.

Jeg kan sige for min Part, at i hvor galt det kommer mig for, at sidde i Arrest, saa røer det mig dog ikke saa meget, som naar jeg tænker paa de stakkels Bæster, vore arme gamle Husvalelses Søstre, de har arresteret.

De burde dog have sluppen frie, siden hvad de har gjort, har de alene gjort for os, deres Venners Skyld, og for at faae os til at blive ved med den udenlandske Tone, at sætte deres Mænd Horn herfra og til Holsteen.

Det græmmer mig rigtig, naar jeg tænker paa den kielne Føyelighed, de har viist os, naar deres stakkels Mænd vare gangne i Byen, for at tillade Rotterne Adgang til Osten; med hvor stor Omgysgelighed lod de ikke Dørrene fornagle, at ikke en utaalmodig Mand skulde for tilig selvbuden komme til Giest paa de forbudne Retter.

Hvor ofte tillod de ikke, at vi forvandlede deres stakkels Mænd til nogle ret hæsle Abekatte, naar de mærkede, at vi havde vor tredobbelte Humør, og kunde oprette det Tab, De havde gjort i deres Mænds langsomme Behandle-Maade.

Hvor flittige vare de ikke i at tage frem af deres Hiertes Liggendefæ hvad de formaade, og sandt at sige, man kan jo ei forlange mere af Ræven end Vællen?

7

Saadan gjorde de, de gav hvad de havde, og Det var skiønt; men at de nu ere i Arrest, og at mange andre af vore adelige gode Venner skal arresteres, fængsles og pidskes, synes Mig dog at være Synd; men nei, en Hore er ligesaa god som en Hoerkarl, enten saa der løber adelig, eller borgeiig og gemeen Blod i hendes Aarer.

Men tænk mig dog engang! hvad vil der blive af den Dag, naar vi skal trækkes om paa Gaderne, som nogle Oxer, der skal ledes til Slagterbænken.

Hvad vil vel saa de Danske Dumsnutter sige? Hvor vil de ikke saa skrige: See! denne er Skielmen, Forræderen selv, Struensee; her er den fine og falske Berger, denne er den dumme og rasende Brande; hin er den bedragne Jabroder, Gielert; denne er hans Madame Frue; hin er Fruen, den lille kiønne Frue Bylow, og saadan vil de raabe med den hele Svite.

Havde vi ikke nu gjort meget viseligere, om vi havde gjort os saa gal som vi kunde med Fruentimmerne, men de Kongl. Personer og Undersaatterne burde have været der uden for, men si! det glemte vi, og dette var dog Knuden; saa gaaer det, naar man har dumme og eenfoldige Fæ med sig i en Bande og Komplot, der skal udrette store Ting, som f. Ex. styrte Konger af Thronen, stikke Printser i den an-

8

den Verden før Tiden, naar de ikke vil sige Amen til Forræderens vil du, føre Donninger ud af det Rige, hvor deres Religion forfører dem til at være slavinder af Fordomme og saadant dumt Tøi, sætte de Usle af deres Embeder, Der ere saa bange for at begaae en ret Statsstreg, som naar Mamaes lille fromme Søn stiaeler et Stykke Sukker af Bordet, imedens Kaffe-Søstrene sludrer et evigt Litanie om en eller anden Grund i Kniplinger og Hvidsom.

Nu, Bruder-Hertz! i dette har jeg skreven dig til, for at forjage nogle af dine gammeldags Qualmer, som jeg hører, dit Staal-Hierte endnu tør ytre sig med; men viid, Min Slut! at nu er det for sildig, at du flæber; vi skal deran, og vor Navn er allerede skreven paa det sorte Bræt.

Troe mig, at vi dog gjør noget Got imod vor Villie og Vidende; thi mens man sludrer om os og nævner vore skrækfulde Navne vel 100 Gange ved et syndig Glas Viin, spares der Mangen hæsle Eed, der ellers vilde opvække Agtsomhed hos de forsovsede Brændevins og Øl-Brødre.

Din hulde Ven til Galgen.

Justice-Raad
Struenses
bevægelige Bebreidelses-Brev
til
Sin Broder Greven.

Kiøbenhavn, 1772.

Trykt og faaes tilkiøbs hos A. F. Stein, boende i Skidenstrædet i No. 171

2
3

En Straf, Heel vel fortient, min Broder!

Du maae friste;

Da Du mod Himmelen, mod Kongen og hans Folk

En Magt, der før uhørt, Du haver tordet
driste,

Da Satan stak Din Siel med en forgiftet Dolk.

Din Udyd, som Dig har i dybest Afgrund
kastet,

Just da Du tænkte høyst at stige fyrig
op,

Du da med modigt Trin til egen Uhæld
hastet,

Da Du et Hoved blev for en dumdristig
Trop.

4

Jeg sande maae med Job det Træ var grønt
af Grene,

Det voxte hastig op; men strax forvisnet
blev,

Saaledes gaaer det og Forvovne og Ureene, Man Dig og Dines Raad forsplittet
sønderrev.

gamle Fader! ja Graaehærdede Ærværdig!

Velsignede! Jeg seer Dit svage Billed

an,

I Grav at stige ned. Du skulde see mig færdig,

Om det Din store Sorg kuns lidet lette

kan.

en anden Aron Har i os Her tvende Sønner,

Som første Aron selv i Uhæld styrtede;

Den samme Hiertesorg — Til Himlen Dine

Bønner,

Fandt ingen Nnade, da de selv ey

frygtede.

5

Mit Blod det isner. Ach — Jeg seer den Gamle græde —

O Himmel! siger han, det er en bitter

Skaal.

Jeg efter denne Tid ey føler nogen Glæde: Gid denne Dag nu var mit sidste Lives-Maal.

Han, som den ømmeste, som David kjerlig raaber:

Min Søn, min Søn! Ach gid jeg maatte døe for dig!

Thi Han et bedre Liv, end dette, sikkert haaber; En Christen lever Han. Gid det var saa
med Dig!

en Vee Dig, Du som mig fra Huus og

Ære lokket!

Mig som i Slesien af Fridrik Naader

nød.

Den Tid Dit Hierte var af Ondskabs Raad

forstokket,

Forlod jeg Roelighed, mit gode Leve-

Brød.

6

Jeg sagde: Vor Monark, han er den bedste Fader!

Rør ikke Kronen; thi det er en farlig

Sag,

Men, Himlen— Rigerne det aldrig Dig tildader.

Du svared: Jo, jeg vil til Fleres Velbehag.

Jeg kan forandte alt, afsette og fratage,

Her ingen Verdens Siel tør sige mig

Mit Skib tiltaklet er, hvem vilde der forjage?

Nej! hertil hører meer end Villie og

Mod.

Hvad Himlen? blev Du ved, den kan mig

ikke skrække!

Det var et gammelt Snak, en Fabel heel

usand;

Thi deres Modstands Skiold den skal jeg hastig

brække,

Og spare ikke Kiøn, ey Alder eller

Stand.

7

Du trodsig fra mig gik, men kom dog strax

igien;

hvi borte blev Du en fra et nedslaget

Øye?

Du klappede mit Kind, og sagde beste Ven! Jeg mig bedrage lod, det kostet megen

Møye.

Den Dag langt sorter er end ulyksalig Nat, Da jeg en Slave blev, en Fange og foragtet,

Den Dag jeg blev Din Træl. O give Himlen,

at

Jeg før var segnet ned og for en Død

betragtet.

Da var jeg død en troe mod Gud, mod

Kongen selv,

Mod Land og Landsmænd, ja mod alle

og enhver.

O Du Forførere! betragt mig, see og skielv! Om nogen Dødelig meer at beklage er.

8

Da havde en en troe, en from og dydig

Kone,

Som ømmest Kierlighed foruden Sminke bar,

Med fem Umyndige en siunget denne Tone: Den Ulyksalige, min Mand! vor Fader!

var.

derfor evig Skam den Du paa Jorden

eyer.

Forbandet Øyeblik jeg mig med Dig

forsfrev

Gid Du, men Ak — mit Blod — Du dog

min Broder er.

Din Siel! Din arme Siel! jeg ønsker

reddet blev. —

1

En fornemme Dames Bebreidelsesbrev og Torden-Vers

til

Grev Struensee

i sit Fængsel.

Kiøbenhavn, trykt hos D. H. Höcke. 1772.

2

3

Jeg meddeeler herved Publicum et Brev, som ey er fingeret, men hvis Indhold, Ord fra Ord, er funden i en fornemme Dames Gjemme; vel sandt, at jeg har forandret det lidet i Stiilen, saasom dets Forfatterinde ey har været vores Sprog fuldkommen mægtig; og meener heri intet at have forseet mig, da Meeningen er bleven den samme, og jeg intet har viget fra Ordenes Natur. Ligeledes var nogle Ord i Verset enten uret bogstaveret, eller lidet afbrudt i det Tydske, som jeg ligeledes har søgt at rette, og mener derved ey at fortjene nogen

4

nogen Utak, siden disse Feyler dog ellers tildeels havde fordervet Smagen, og gjort det Læseren ubehagelig og kiedsommelig, hvor det forefaldt; men troer nu derimod, til Forfatterindens Ære, at det vil finde Publici Biefald. Og skal det være mig en Fornøjelse, om jeg med denne min liden Umage har tient Nationen, som jeg endnu troer det vil kildre, at Strusenee her ved een af sine forrige Patronesser bliver bebreydet sine Forseelser, der vist meer har krænket ham end alt andet, da han har faaet Brevet at læse, saaledes som det

her følger.

Verbum ex verbo.

5

Struensee!

Tyran! med en beængstet Siæl, et fortvivlet Sind skriver jeg dig dette til, tag her imod med zittrende Hænder, saasnart du kiender fra hvis Haand det kommer. Bliv Maalløs, kold af Forskrækkelse, ja det Hierte giennemtrængt af en endnu i ald din fortjente Straf usædvanlig Sorrigs Stød, ja bliv rød og bleeg i et og det samme Øyeblik. Fald i Afmagt, naar du begynder at læse, dette alt din velfortiente Straf. Og da du, Tyran! kan være forsikret, at jeg meener hvad jeg skriver, kan du og troe, at jeg under dig det. Jeg skriver dig ikke

6

ikke til i anden Hensigt, end just for at lade dig viide mit Hiertes Forandring, mine Øynes og Forstandens Opladelse, der nu forestiller mig dig som den største Tyran Dannemark nogen Tid har eyet; jeg er ey heller herved bedraget, nu jeg alt for sildig i Landflygtighed seer hen til den forbigangne Tid. Ald Verden, jeg selv saa godt som nogen, endskiønt jeg ey her vil gjøre min Bekiendelse, ja, du Tyran selv, i Fald du vil vide det, veed dine Forseelser, dine uhørlige Forbrydelser imod Gud, Kongen, Mig og Landet. Jeg vil ikke engang, da dine onde og voldsomme Gierninger, især mod mig, viser dig en Afgrund til Fortvivelse, og dine Tilløkkelsers Ild i utallige Bevægelser, er dig, du store Tyran og voldsomme Bedrager, selv bekiendt, her opregne dine utallige Forseelser. Jeg forglemmer aldrig den Dag, da du første Gang saa fræk nærmede dig vores Hof; thi en Forskrækkelse ved første øyekast til dit Afskum indjog mig saadan Frygt, som burde været mig en ævig Paamindelse, til Afhold fra dit Sælskab, og især fra din Samtale, der altid var bestrøet med

7

med din Forføres forgiftige Indskydelser. Ingen Straf kan blive dig saa stor og piinlig, som den Siæle-Plage du maae udstaae under Betragtninger af dine uhørte Voldsomheder, og ingen Tidende skal kunde fornøye mig, uden denne at høre, at Forestillinger af dine Gruesomheder har sat dit Sind i den allerempfindeligste Tilstand, og viid, at jeg aldrig kunde faae i Sinde at købe dit Liv eller Frihed tilbage, endog for den ringeste Summa Penge, ja end ikke, i Fald mine Forbønner formaaede noget, vilde eller kunde faae i Sinde, enten ved mig selv eller andre, at skikke een Forbøn til Thronen for dig; men meget meere, i Fald det stod til mig, vilde haste med at faae et saa stort Afskum ryddet af Veyen. Det være langt fra, at jeg nogen Tid har været din Veninde i saa høy en Grad, at jeg jo nu i meget Høyere er din Fiende og Hadere. Du har aldrig i mine Øyne været saa behagelig, at du jo nu er meget meere vederstyggelig; og hvor kan det heller være andet, da din Tyrans Dumdristighed har styrtet mig og saa mange andre i de største Ulykker der kan ramme os, da

8

Da vi ved at billige din Tyrans Forslag i et og alt, har udsat os selv for Kongens og Landets billige Vrede til velfortient Straf, som, om en meere, vil altid blive nok for Mig ey engang at tør nærme mig Hoffet, langt mindre tør lade mig see for Min Konges Ansigt, da jeg ikke kan være forvissat om, at Kongen jo og er vidende om min Utroeskab og Biefald i din Tyrans foreslagne Plan. Jeg bliver aldrig træt af at fortryde, at jeg med saa stor en Forræder har været eenig, endog i det allermindste, til Min Konges Fornærmelse og Landets Skade; og dette saavel som min nu værende Foragt over, og brændende, men uudslukkelige Had til din mig for Øyne svævende Person, i sin afskyelige Heslighed, i sin forræderske Dragt, i sin tyranniske Harnisker det som nogenledes trøster mig i min Ulykke og Landflygtighed. Jeg taler med enhver om din Tyran saa foragtelig, og da mit Hierte svarer til mine Ord, troer Nationen at min Fortrydelse er oprigtig, min Had alvorlig, og mit Væsen ey forstilt. Og til den Ende bebegner mig med nogle faa af mine Domestiquer

i

9

i ald Kiærlighed, som anstaaer en ynkværdig Dame, og forbander dig, du Tyran! skyldig i min og fleres Landflygtighed. Tilsidst maae jeg endnu melde dig, du voldsomme Bedrager! jeg har ofte været Tilskuere og een iblant de Fornemmeste ved de offentlige Høytideligheder, der har givet Anledning til almindelig Glæde, og jeg forsikrer, at, uagtet min nærværende Fortrædelighed, dog ingen anstillet Høytidelighed meer nogen Tid har opmuntret mit Sind, end ikke, nu vilde, nemlig, at jeg med egne Øyne saae min Konges retfærdige Straf exsequeret paa dig, du Forrædere! du Tyran! du voldsomme Bedrager! du Landets Morder-Engel! Naar du for Eftertiden løber mig ind i Hukommelsen, bliver det som saadan een, og paa anden Maade tænker jeg en paa dit Afskum for mig og ald Verden. Gud vær din Siæl naadig!

forfatterindens Ære Skal min Belønning være For herved havte Møne;

10

Da dette Brev kan lære En Hofmand udi Ære,
At han sig lader nøye Med Guds og Kongens Naade,
Ey meere eftertragter,
End det han tienlig agter Til Kongens, Landets Baade.

I Fred han da kan leve
Og altid være roelig,
Naar Landet tienes troelig;
Endskiønt han en er Greve.

F.

Damens Torden-Vers.

forbandede Tyran

Og voldsomme Bedrager!

Ey Naades mindste Gran

Min Eftertanke drager — Hen til forlaarne Tid,

Da min misbrugte Naade

Blev

11

Blev dine Feylers Flid,

Og du lod Satan raade, Som styrte din Idræt

Og Heel forvovne Tragten, Af Laster aldrig mæt,

Da du misbrugte Magten. Din Skade liden var,

Den sidst bør dig fortryde; Men det, du Frygt ey bar

Din Troeskabs-Eed at bryde, Naar Hellig Eed du svær

Din Konge huld at være, Din Attraae er især

Det gandske Land at lære. At Rigets, Kongens Vel Du søger at forspilde,

Du Syndens, Satans Træl!

Jeg veed ey, hvor du vilde; Og torde vove dig

Til hellig, salvet Hoved, Med idel Falskhed, Svig,

Den onde Aand troeloved, Med Fælheds Mærke brændt,

Ey i Betragtning tager,

12

At gjøre dig bekiendt

Af uhørt Ondskabs Sager.

Jeg det ey nævne tør,

Skiønt lidt derom jeg vidste;

Men sukker nu, ey før,
Til Gud: formild det sidste!
Og du, du Morder-Aand,
Satani rette Eeget!
Udrække tør din Haand
Til Kongens Meer end Meget.
Du helvedsorte Ravn Og Lasternes Uhyre! Til et beskiemmet Navn,
Dig drister at udfyre Dit Navns Befestningsværk Udi en salved Stamme,
Og væbner dig faa stærk;
Man dig ey nægter samme.
Besatte Helved-Skiold!
Som fældte mig og mange,
Al Verden seer din Vold,
Da din oppusted Slange Fra størst til intet gjør,
Og Lykken reent omstøder.

Jeg

13

Jeg veed ey, hvor du tør:
Al Skam nu Skiendsel føder! Hvad, hvad! hvad rører sig,
Min Siel? Forskrækket Qvale! Hvad er alt dette lig?
Er det en Sygdoms Dvale, Veylede vil min Haand
Til Gift, til Sværd og Strikke? Tag fat, du onde Aand!
Lad mig dog Giften drikke,
At jeg med Skiendsel kan
Mit Liv med Skrækken ende?
I saa forvirret Stand
Jeg Buen nu vil spende,
Og Dolken skyde ind
Udi mit Hiertets Midte,
Og med et saadant Sind
Min Haand og Aand besmitte. See, løs fra Verdens Tort,
Jeg gjør det med Glæde:
Faer du kun, Satan, fort.
Da du er nu tilstæde!
Men hvad, er det en Lyd? Forskrækkelige Torden!

14

En Straf for al Udyd,

Som er beviist mod Norden! Ney! Lyd til ævig Gavn

Min Haand ey noget magter; Mit Øre Ordets Navn Af Lyden eene tragter.

Mit Hierte, gjør en Præg,

Den Lyd jeg ey maae glemme, Og skriv en blodig Streg:

Nu var din Siel i Klemme; Thi jeg fra Satans Kløer

Seer mig i Hast udreven,

Og igien Naadens Dør

Af Gud er aabnet bleven,

Som nu min Styrke var,

Da Sielen laae fortabt,

Hvis Tab ved Himlens Svar Til Glæde dog var skabt. Skiønt Ærens Glands gik bort,

Min Gud jeg Tak ey glemmer, Og haaber, Verdens Tort

Min Konges Bud vel hemmer. Jeg udi dette Haab,

Forræder! dig udsletter,

15

14

Da min og hver Mands Raab Hos Kongen det udretter,

At du nu faaer din Straf,

Til Pinested udføres;

I hvor du faaer din Grav,

Mit Hierte ikke røres.

Gud giv Taalmodighed,

I Modgang jeg mig Skikker; Omsider Salighed:

Med Lyst jeg Galden drikker!

16

1

**Det
mærkvædige
Brev,
som er funden paa Veyen imellem Kronborg og**

Helsingør. Til Trøst for sin bedrøvede og forladte Ven, af KAREN MARIA DVETER, Med Devise: Mig har du ei forført.

Kiøbenhavn, trykt hos L. N. Svare. 1772, boende i Skindergaden i No. 76.

2
3

Min Ven!

Om jeg ellers endnu tør kalde Dem saa, da De snarere har været min Fiende og nedrige Forrædere, end min Ven.

Jeg som et Fruentimmer, det er at sige, som en Skabning, der endog i de heftigste Forførelsers Storme, endnu besidder der fornemste Fruentimmer-Smykke, den dyrebare Uskyldighed, kan ikke længer berge den billige Vrede og retmæssige Bebreidelser, jeg har at gjøre Dem, førend De skal møde for Deres Dommere i Evigheden.

4

Antag da, Ulykkelige! de Erindringer, jeg med en skiælvende Haand har at gjøre Dem; De maae ikke vente, at de ere saadanne, som en nedrig Skiøge kunde oversende Dem, men saadanne, som et næsten forført Fruentimmer, der har Dyden til sct Skiold og Æren til sit Pantser, kan sende Dem.

Naar jeg tænker paa de Timer, da Mørkhedens Aander har hiulpen Dem at føre mig ud af den første Uskyldighed, som et ærekiær Fruentimmer alletider maae have sig forbeholden, saa kan jeg ei efterlade at gjøre Dem disse Spørsmaal:

Hvor mange Aar er der siden, at De ganske tabte af Deres nedrige Hierte al Højagtelse og Ærbødighed for Religionen?

Har de Formaninger, som jeg alletider tør vente, at Deres gamle Fader har givet Dem, falden paa en Steenklippe? Har De funden den første Aarsag til Deres udsteyende Vandel i Deres Faders

Huus

5

Huus (som jeg tvivler paa) eller der uden for?

Har De været Deres egen Forførere, eller andre har forført Dem?

Er jeg det eneste pigebarn, som De har søgt at bringe i Deres Hore-Snarer?

Om de slap frie af Deres Fængsel og blev benaadet af Kongen af Danmark, vilde De blive et ret dydigt Mandfolk?

Om De lovede dette, kunde man da fidere paa dette Deres Løfte?

Anker De de mange Horer, man har gjort huusflygtige paa Deres Regning?

Ønsker De ikke i Deres Hierte, at Kongen af Danmark snart vilde befale, at alle de løse Qvinder bleve for evig satte i Tugthuset, Rasphuset og Stofhuset?

Jeg seer, De skifter Couleur; De kan neppe med Vished besvare mig nogle af disse Spørsmaal, langt mindre alle.

Deres

6

Deres Hierte allerede taget med Fordeel af de sæle Lastrr, har uden Tvivl allerede gjort Dem utilgiængelige for Indtrykket af al Morale og Sædelighed.

Men lad være, at disse mine Erindringer maatte finde et lige saadant Hierte for sig, som Deres Faders Formaninger har funden, saa Dog alligevel, fordi jeg har kiendt Dem, vil jeg vove disse Tanker paa Dem, maaskee forgieves, men lige meget, saa kan dog disse mine Tanker tiene til Nytte og Advarsel for alle andre ugudelige Kroppe.

Disse mine Tanker skal jeg lade bringe ind i Kastellet til Dem, saasart de ere trykte; vil De læse dem, bliver det Deres egen Sag, og kan de bringe Dem til Eftertanke, vil jeg fornøye mig over min hafte Umag.

Vel skulde jeg ikke opkradse Deres Ulykkers Saar, men da en levende Forestilling om Dem, kan tiene Dem til hastig Forbedring, og føre Dem ind i en bedre Sindsforfatning, end man siger, De er udi, for den korte Tid,

de

7

De ventelig har at leve udi, øder jeg disse mine Tanker paa Dem.

Siden De skriver i Deres Fritanker til Kongen af Dannemark, at enhver har sin Helds Punkt og Florere-Tid i denne usle og ynkelige Klode, saa synts mig, at De nok deraf kunde have Anledning til at falde i Eftertanke om at bestikke Deres Huus, og tænke paa de sidste Ting, som vi Christne kalder det, naar vi skal døe.

Og siden De synes at tvivle paa, om der er Ret eller Uret til, vil jeg anføre et Stykke af den samme Bog, som De har taget nogle af Deres Tanker af, til Kontrarium paa samme Deres Tanker.

"Jo flere Folk jeg har seet særskildte ved Klimat, Sæderne, Sproget, Lovene, Dyrkelsen og ved Forstandens Fag og Omfang,

jo mere jeg har merket, at de alle har den samme Grund i Sædeligheden.

De har alle et grovt Begreb om Ret og Uret, uden at vide eller forstaae et Ord af Guds Videnskabet, De

8

De har alle faaet denne samme Tanke i den Alders Tid, da Fornuften udvikler sig, saavelsom de alle af Naturen har faaet den Kunst at løfte Byrder med Stokke, og at komme over en Flod paa en Smule Bret, da de dog ikke har lært det ringeste af Mathematiken.

Det har altsaa syntes mig, at den Tanke om Ret og Uret var en nødvendig Ting for dem, da de alle ere eenige i denne Post, saasart de kan handle og og fornuftslutte.

Den høyeste Forstand, der dannede os, har altsaa vildt havt, at der var Ret til paa Jorden, for at vi kunde leve en vis Tid der.

Det lader for mig, at, som vi hverken har Drift som Dyrene til at nære os, eller naturlige Vaaben som dem, og vanker mange Aar i en svag Barndom, blot for alle Farer, den Smule, der havde bleven til Rest af Mennesker, fra de vilde Dyrs

9

Tænder, Hunger, Elendighed, skulde have befattet sig med at aftrætte sig nogen Mad og nogle Dyrs Hude, og at de snart skulde have gjort klart med hinanden, som Kadmuses Drages Børn, saasart de kunde have brugt noget Væрге.

I det mindste skulde der ei have været noget Selskab, hvis Folk ikke havde fattet den Tanke om nogen Ret, som er al Selskabs Baand.

Hvordan skal vel Ægypterne, som bygte Pyramider og Obelisker, og de vankende Skyttier, som ikke engang kiendte til Hytter, have havt de samme Grund-Tanker om Ret og Uret, hvis Gud ikke havde givet Tid efter anden baade til den ene og anden denne Fornuft, som udvikler sig, og lader dem mærke de samme fornødne Grunde, saavelsom at han har givet dem Orgener og Lemmer, som nødvendig bliver ved og paa den samme Maade Skyttierens og Ægypternes Slægt, naar de har naaet deres Kraft-Alder. Jeg

10

Jeg seer en barbarisk Flok, der er dum og overtroisk, et blodgierrigt og aagerkarlet Folk, som ei engang havde en Talemaade i deres raae Sprog, for at betegne Landmaaleriet og Stiernekigeriet.

Dog har disse samme Folk de samme Grundlove, som den vise Kaldæer, der har kendt Stiernernes Gange, og som den endnu flygtigere Senesier, som har brugt Stiernernes Kundskab, for at bygge Kolonier ved Kanterne af Hæmisverion, hvor det store Hav blandes med Middelhavet.

Alle disse Folk siger, at man skal ære sin Fader og Moder, at Meeneederie, Bagtale og Mord er skandløse.

De trækker da alle de samme Følger af af deres udviklede Fornufts samme Grund.

De kunde vel ei tænke, at den samme Bog skulde falde i mine Hænder, som De synes at misbruge til Deres Haandbog.

Men hvad jeg har anført heraf, er langt fra ei for at bestyrke Dem i Deres ugudelige

Satser,

11

Satser, men meget mere for at kuldaste alle de Bolværker, de maatte opkaste, for at hindre Det Godes Adgang til Deres arme forvildede og forvildrede Siel.

Af det Anførte seer De, at der vist nok er Ret og Retfærdighed til, Straf og Belønning til saavel her i denne syndige Verden, som i den anden i Evigheden.

See f. Ex. paa denne Deres Vandel; var der ikke Ret til, havde Deres skivne Vandel aldrig bleven opdaget.

Havde der ei været Ret til, hvor vilde da al den galne Handel, som saa længe har været iblant os og plaget os, bleven kundt?

Ret og Retfærdighed, Straf og Belønning er til i denne Verden, saavelsom i mange andre.

Hvad der nu gaaer for sig med Dem, er kuns Begyndelsen, Forspøget af den Rets Haand, der er udstrakt over Deres ret heslige og stinkne Forbrydelser.

Men De vil i kort Tid komme til at erfare, af et Væsen Høyere, end Dem og mig, vil tillade vore Øvrigheder og indsatte Overmænd, at øve paa Dem Stadfæstelsen af den Sandhed, at der er en Gud, en Ret til, der, omendskiønt den er foragtet af Dem, dog vil staae ved Magt i Hævnerens Haand, naar dette det høyeste Væsen gier Ordre.

12

Og det er der, jeg nærmere vil forestille Dem, naar jeg har noget at tale med Dem om den Tilstand, Deres Sind efter Omstændighederne kan være udi.

Om jeg med Deres spodske Fiender vilde tilspørge Dem saaledes:

Nu, Struensee! hvordan lever Du, hvordan seer det ud hos Dig? hvordan med Hiertet? Hvordan med Samvittigheden? saa veed jeg nok, at De som Norkros, vilde gaae bort fra Hullet, og skiule Dem og tie stille, eller og sige noget, der vil fornærme min Empfindtlighed og min Høflighed.

Men nei, en anden Tone med min Struensee. Rørende, men dyrebare Sandheder.

Sandheder, got for hans Hierte, Sandheder, saadant som de skal være, naar man snakker med en fangen Mand, der har gjort sig ulykkelig ved en eller anden Passion ved en og anden Lejlighed, ved en og anden stor, modbydelig, ekel og liderlig Synd.

Jeg spørger Dem da i min Uskyldigheds Navn: Hr. Græve! Har De havt saa stiv en Tænkemaade, som Deres Vandel synes, at vilde binde den Danske Almue paa Ermet, eller har den alene været en Tone, en Mine eller Skildt, der skulde udmærke en forløben Tydskers Myndighed (efter Sædvane) over den stakkels lettroende og snart bedragne Danske Almue?

13

Eller hav De været saa snydedum, at troe

og indbilde sig, at det forvovne Haandverk, De en Tid lang ustraffet har øvet, skulde løbe Dem got af?

Eins von beide; thi man troer endnu, at Deres Stolthed har været uden Lige, siden man forsikrer, at, naar nogen offentlige Affære skulde afgjøres, har deres Ordsprog, deres Valsprog været: Nei! saaledes vil vi ikke, eller: saaledes vil vi have det.

Eller at De har været et skrækkelig østersdnm Menneske, der tilligemed Deres slemme Kammerater og Kammeratinder har været slaget med en b stisk stor Blindhed, saa at De har seet og ikke seet, hørt og ikke hørt.

Hvad der nu end har været, Stolthed eller Dumhed, saa maae jeg sige, at da jeg første Gang snakket med Dem, og De slog paa den forførende Streng, tænkte jeg, at Liderlighed var rigtig nok Deres Dievel; men da jeg de andre Gange nøye havde undersøgt Deres Vandel, saae jeg som tydeligst nok, at Deres elendige Siæl var alle Skiendselers Samle-Plads, alle urene Lasters Leyested; alle Forseelsers Værksted.

Min ulykkelige Struensee! De erindrer nok, at da jeg første Gang sagde Dem, at De gierne ubehindret kunde være er liderligt Menneske, siden vi havde ingen verslige Love, der straffer de hemmelige Laster og Forbrydelser,

14

man begaaer i fine Kamre, men mit Raad til Dem var, at De ikke skulde pirre ved den Danske Almue, blænde Dem i Rigets Sager og benytte Dem af en Magt, hvis Vægt De ikke havde Skuldre til at bære; — husker De hvad De da svarte mig?

Deres Svar var dette: Naar man først engang har solgt sig til alle Lyder og Laster, og er bleven følesløs imod det Straffende og Belønnende inden i os, kan man ikke være tilfreds med at være en Fuskere iblant Skielmere, men en erts Skielm.

Jeg saae meget vel, at da jeg gik med posen i Holsteen, kunde jeg ikke blive bekiendt, ved at tage Folkes Skiæg af, uden jeg med en af mine Rage-Knive paa en behændig Maade kunde have skaaren Struben ud paa en eller anden potentat, og dette gelingede mig ikke.

Stor vilde jeg være; mit høye Hierte vilde gjøre er Skridt, hvor min Stolthed kunde finde en trivelig Føde og næring.

Saasart jeg hørte, at Kongen af Dannemark vilde reise, spaaede jeg mig en gunstig Lejlighed, og en Dør at oplukkes for min efter min Smag saakaldede Lykke.

Mine onde Forsætter og Hensigter, Der længe have ulmet i mit skiændige Hier-

15

te, begyndte nu at faae et nyt Liv; jeg tog hver Dag til i Kneb og Ondskab; og jeg mærker, at jeg gierne af en nedrig Barbeersoend kunde blive en farlig, en vigtig, maaskee en vittig Struensee.

Jeg gik da Skridt fra Skridt; men mine Skridt vare hastige og forvovne. Jeg kom herind, og neppe var jeg inden for Grændserne af det Lykkelige, førend jeg soer de Danske alle Ulykker.

Jeg saae; (thi Ondskaben gjorde mig klarøyet) at vilde jeg svinge mig høit i Veiret, skulde der skee ved mere end enkelte Forbrydelser.

Saasart jeg havde gjort det første Ære-Stridt, mærkede jeg nok, at det vilde ikke være mig saa svært, at svinge mig længere og længere op i Ærens glimrende Skyer.

Saa sagt, saa gjort.

Jeg steg, jeg løb, nei! jeg fløi op i min glandsende Lykke, og Fortun mødte mig paa Halveyen, og rakte mig Ærens palmegrene.

Jo lykkeligere jeg var, jo skiændigere jeg blev, og al min Hensigt gik alene ud paa at gjøre Ondt.

See! siden De talte saaledes med mig, hvad Under da, at det har gaet Dem, som det gik; Deres Tid var endnu ei kommen; da

16

De begyndte at udgive de skiændigste Forordninger, hvorved nedrige Gemytter fik frie og ubehindret Adgang til Lasterne.

Men see og erfar nu, at der en hævnende Gud til, der kan lige saavel naae de Tydske, som Danske Syndere.

Men omvend Dig, Struensee! i Tide, førend der bliver for sildigt.

1

Svar
paa
Karen Maria Dveters merkværdige Brev,
som blev funden paa Veyen imellem Kronborg
og Helsingør.
Med Devise:

Dig har jeg ei forført.

Kiøbenhavn, 1772.

Trykt hos Lars Nielsen Svare

boende i Skindergaden i No. 76.

2

3

Deres Skrivelse er mig rigtig i Hændekommen, jeg har læst den, og jeg kan slutte mig til af Stilen og rigtig nok see, at den maae være skreven af et Fruentimmer.

De behager i sit Brev at kalde sig Karen Maria Dveter, det Navn har jeg aldrig kiendt, langt mindre deres Person.

4

Brevet har jeg dog læst, og da jeg havde læst det, holdte jeg i Førstningen for, at det var unødvendigt at besvare det, men da jeg eftertænkte, et Fruentimmer havde skrevet dette selvsomme Brev, tænkte jeg dog at besvare nogle af dets Latterligheder.

Først maae jeg sige dem, at havde de da de tog sig for at skrive dette Brev, taget fat paa noget andet, som de bedre forstod som et Fruentimmer, saa havde de ei røbet deres indbildte Fornuft, dumme Forstand, utidige Vid og deres daarlige og tillige dristige Omdømme.

Hvad ellers deres Brev er angaaende, da finder jeg meget Modstridende i det, deres Skrivemaade, følgelig og deres Tænkemaade har ei altid været eens, den har været temmelig ustadig, og røber rigtig nok en dum Fruentimmer-Stiil; thi snart har den været hoi, snart lav, snart lugter den af, Bebreidelse, snart smager den af Medlidenhed, nu trøster de, nu truer de, snart befaler de i en haard Tone, snart formaner de af et kierligt Hierte, snart ynker

5

de, snart skiænder de, alt dette røber en stor Ustadighed hos dem, som de skulde have iagttaget førend de skrev deres Brev.

De først i Brevet, efter at de have kaldet Mig deres Ven, beskylder mig for snarere at have været deres Fiende og nedrige Forrædere. Hvilke Bebreidelser! og hvor kan de give mig dem? da de i deres hele Brev ei formaaer at anføre et eeneste gyldig Beviis, og om, de endskiønt kunde synes at anføre nogle, saa ere de dog saa underlig og latterlig anførte, at om de endskiønt vilde sætte fornuftige Dommere, kunde ingen af de Beviser, de anfører, være kraftige nok til reent at fælde mig, da de ere saa modstridende anførte.

Det er ellers en meget artig Beskrivelse, de gi'r paa sig selv som et Fruentimmer, da de giver en almindelig Beskrivelse paa et Fruentimmer, just ved disse Ord: Jeg som et Fruentimmer, det er at sige x.

Følgelig, naar man efter deres Beskrivelse vil spørge: Hvad et Fruentimmer er? bliver Svaret:

6

Det er en Skabning, som endog i de heftigste Forførelsens Storme besidder det fornemste Fruentimmer-Smykke, den Dyrebare Uskyldighed.

De siger Da, de er saadan en Skabning der besidder endnu & c. og strax bag efter kalder de sig et næsten forført Fruentimmer, som har Dyden til sit Skiold og Æren til sit pantsers. Hvorledes kan de da kalde sig et næsten forført Fruentimmer?

Mig synes, at, om de havde sagt: et Fruentimmer, som har været nær ved at skulde blive forført, havde det blevet forstaaeligere, allerhelst da de legger til: som har Dyden til sit Skiold, og Æren til sit pantsers & c., og naar de har det, hvor kan de da kalde sig et næsten forført Fruentimmer? og naar jeg da ikke har forført dem, hvortil tiener da disse Bebreidelser.

Da de nu siger, de er ikke reent forført, hvad er det da, maae jeg spørge, som de kalder den første Uskyldighed, jeg med Mørkhe-

7

dens Aander har skuldet føre dem ud af, og som de siger, et ærekiært Fruentimmer alle Tider maae have sig forbeholden; de siger, de har endnu Dyden til sit Skiold og Æren til sit Pantsers, hvad er det da for Uskyldighed, de er berøvet, og naar har de Timer været, som de tænker paa, de er blevet den berøvet?

Hvad er derfor en Uskyldighed, som de kalder den første? og hvor mange Uskyldigheder har de da?

Hvad er det for nogle latterlige Spørsaal de giver mig? jeg finder det uforholdent at besvare dem alle, dog vil jeg besvare nogle, og det uden at jeg har nødig at skifte Couleur, som de har behaget siden at sige.

De maae nok være et meget gudfrygtigt Fruentimmer, siden de allerførst begynder at tilspørge mig i min Religions-Sag, naar de spørger, hvor mange Aar det er siden, at jeg ganske tabte af mit nedrige Hierte al Høragtelse og Ærbødhed for Religionen.

8

Jeg veed snart ikke, om dette Spørsaal gøres nødig at besvares dem, allerhelst da de siden i deres Brev gi'r mig Navn af at være en Frietænker, der skulde have skrevet frie Tanker til Kongen af Dannemark. De maae nok ikke have de rette Tanker om en Frietænker; thi jeg veed ikke hvorfor de spørger om Tiden, hvor længe der er siden & c., og hvad Ret har de til at spørge mig derom? en Frietænker er ei bunden til nogen Religion, om jeg nu skal være en Frietænker, som de behager at give mig Navn af, kan det jo være dem lige meget, hvor mange Aar der er siden.

Dog jeg kan troe, de har maaskee tænkt, at jeg havde Religionens Satser inde tilforn, men nu har forglemt dem. Men de kan være forsikret paa, jeg ved dem endnu.

Jeg maae da i Steden for at svare, spørge: Hvad berettiger dem vel til at forlange Svar af mig i min Religions-Sag? er de bleven Catheket og er der ingen mere Lærde til, de kunde bedre spørge mig i denne Sag, end de, som et Fruentimmer?

9

De spørger om min udskejende Vandel,

& c. Jeg svarer: enten den er skeet i min Faders Huus eller uden fore, vil der sige noget, naar det er skeet, og mon det ei kan være

dem lige meget? er den skeet, maae jeg lide derfor, og Bekiendelsen paa hvad Tid den er skeet, kan intet redde mig; altsaa er dette Spørsaal med flere unyttigt.

De er saa dristig og spørger videre: om jeg har været min egen Forførerere, efter andre har forført mig.

Jeg svarer: hvorfor spørger de mig om det, og hvem har sat dem til, som et Fruentimmer, at være min Dommere, de maae vise mig større Beviis til den Ret, de indbilder sig at have, førend jeg har nødig at gjøre min Bekiendelse for dem, og svare paa dette Spørsaal.

Hvad alle de andre Spørsaal af samme Dei, som der kommer efter, er angaaende, da holder jeg det for unødvendigt at besvare dem, siden de siger, de er ingen Hore, og naar de

10

ikke er det, kunde de og gjerne have sparet deres Umage i denne Materie; thi hvad kommer Horerne dem ved?

Hvad er det for en Snak de siden kommer med? eller hvad er det for en forunderlig Stii de fører, naar de for Exempel siger:

Deres Hierte allerede taget med Fordeel af de fæle Laster, har uden Tvivl allerede gjort dem utilgiængelige & c. Disse 2 sidste Ord forstaaer jeg ikke, uden de bedre forstaaer at forklare dem for mig. Maaskee det og kan være en Trykfeil.

Deres Tanker, som de siger, naar de ere trykte, vilde de lade indbringe i Castellet til mig. Jeg har og læst dem trykte, men jeg synes det var nok, naar de vare skrevne, de knude altsaa gjerne have sparet deres Ulejlighed med at lade dem trykke, da jeg ingenlunde er bleven oplyst ved dem.

De skriver, at de vil fornøye sig over deres haste Umage, ifald de kunde bringe mig til Eftertanke, men de kunde gjerne have sparet

11

den Umage; thi den Eftertanke, de har kundet bringe mig til, har været denne, at da jeg havde læst dem, befandt jeg, de vare kuns daarlige og usammenhængende skrevne, saa De for deres Ypperligheds Skyld gjerne kunde have sparet den Umage at lade dem trykke.

De skriver fremdeles videre, og siger: at de ikke vil opkradse mine Ulykkers Saar. O nei! ingenlunde kan de heller det; hverken kan deres Opkrasning saare mig, ei heller er Deres Forestilling saa levende (som de behager at kalde den) at den kan tiene mig til nogen langt mindre en hastig Forbedring og bedre Sindsforfatning end den, jeg er i.

De taler om Frietanker, jeg skulde have tilsendt Kongen af Dannemark, men de har nok ventelig opspundet dem selv og sammensmeddet dem.

De siger videre, at jeg synes at tvivle paa om der er Ret eller Uret til, havde jeg haft enten ingen, eller en blind Kundskab om Ret eller Uret, da havde jeg ei saa længe kun-

12

det soutinere mig iblant saa mange Fornuftige, som jeg endda gjorde.

Den Bog de ellers kommer frem med og, citerer noget underlig Tøi af, kan jeg bevidne jeg aldrig har læst, jeg vil derfor ingenlunde tvivle paa, den jo gjerne kunde komme i deres Hænder, siden den aldrig har været i mine, og jeg har aldrig seet den, langt mindre misbrugt den til min Haandbog, som de siden behager at sige; jeg vil altsaa ei opholde mig over det, de anfører af den.

Den er ellers meget lærerig paa Historie og Geographie, men om alt det, som er anført i den kan være rigtig, overlader jeg til de høyere Lærde, som har bedre Indsigt i slige Videnskaber.

Hvad de ellers har anført af deres ypperlige Bog, siger de, er Bevis nok paa, at der er Ret og Retfærdighed, Straf og Belønning til, saavel her som hisset. Men de Beviser, de anfører, kunde nok have været bedre, og om de endskiønt havde været bedre,

13

saa har jeg vidst dem for lang Tid siden, og maaskee førend de, den Tanke er mig allerede Indpræntet fra spæde Ungdom af. Jeg har ingenlunde kaldet det i Tvivl, saa de gjerne kunde have sparet deres Umage, at fremkomme med slige Beviser.

Tys nu! Eins von Beyde. Dette Tydske har de nok flikket ind for Eftertryks Skyld, eller maaskee de vil lade mig vide, at de er det Tydske Sprog mægtig, mig synes dog, det havde ladet ligesaa smukt, om de havde skrevet dette paa Dansk, saavelsom alt det andet.

De kommer med en Expression og siger: Hvor jeg har kundet være saa snydedum & c. Nu maae jeg bruge samme Ord til dem og spørge: Hvor har de kundet skrive saa snydedumt er Brev, som røber intet andet end latterlige Bebreidelser og dumme Riygter.

Deres Raad, de skulde have givet mig angaaende Dannemark, veed jeg vist, jeg ei nogensinde har hørt, og, om jeg endskiønt havde hørt dem, da kan de være vis og forsikret

14

paa, jeg ei havde givet saa latterlig og ufornuftig et Svar, som de anfører, der skulde været faldet af min Mund.

Jeg kalder det latterlig og ufornuftig, og det bliver det virkelig og for alle Fornuftige.

Først raisonerer de om et Menneske der er paa Ondskabs Vei, roser sig deraf og søger at komme endnu videre paa samme Vei, han kommer og videre, og tilsidst da han er kommen alleryderst ud paa denne Ondskabs Vei, rakte Lykken ham Ærens palmegrene. Mon Dette ei er latterlig.

Naar en Ugudelig og Ondskabsfuld kan sige, at han faaer NB. Ærens palmegrene for sin Ugudelighed og store Ondskab, hvad skal da de vente sig, som lægger Vind paa Dyd?

At der jo er ugudelige og ondskabsfulde Mennesker til, kan ingen nægte, jeg nægter det heller ikke, men at Lykken skal rekke dem Ærens Palmegrene, naar de er steget op til den høyeste Grad af Ondskab, det kan jeg ikke begribe.

15

Naar Lykken skulde have rakt mig Ærens Palmegrene for min Ondskab, da maae alle de som har været om mig, enten ikke været saa fornuftige at kunde hindre mig i min Lykke, eller saa blinde at de ikke kunde see min Ondskab, for hvilken jeg tilsidst nu skulde allerede have faaet Ærens palmegrene.

Da jeg nu ikke har gjort noget Skaar i deres Ære, som et Fruentimmer, da de siger først, at de besidder det fornemste Fruentimmer-Smykke og den dyrebare Uskyldighed, og siden at de har Dyden til sit pantsers, hvad giver dem da Rettighed til, maae jeg spørge, eller hvad har bevæget dem til at skrive sligt et bebreidende Brev.

De siger, de er ikke forført, men De kalder sig et næsten forført Fruentimmer, er de ikke forført, da burde de takke Himmelen og et evigt Forsyn, som har bevaret dem, i det Sted De glæder sig over mig og giver mig saa mange latterlige Bebreidelser.

16

Det lader ikke, som deres Formaninger skeer af den rene Kierlighed, men af pure Had, og jeg skulde snart tænke, at de var vred over, at jeg nu er betaget al Frihed og Lejlighed til at bedrage det mere.

Jeg maae da tilsidst slutte og sige, at naar det Fruentimmer Karen Marie Dveter, som jeg ikke kiender af Navn, langt mindre af Person, skriver mig til oftere, da maae hun fremkomme med mere fornuftige, mere vigtige og mere gyldige Aarsager til de Bebreidelser, hun angiver, og da hun har skrevet et Fruentimmer-Brev, er hun som et Fruentimmer bleven besvaret.

Jeg vil da slutte med hendes egne Ord og bede hende, hun og omvender sig i rette Tide og skriver bedre, paa det hun i Fremtiden ei skal gjøre sig latterlig ved at skrive flere saadanne Breve.

1

Grev Struenses
Faders Spaadomme
om
sin Søn,
udgivet ved Trykken

af

Niels Klim.

Dividor haud aliter, quam fi mea membra relinquam,

Et pars abrumpi corpore vifa suo est.

Ovid. Tristium.

Kiøbenhavn trykt hos Paul Hermann Höecke 1772.

2
3

Jeg elændige Fader, som formedelst min ugudelige og høyst uværdige Søns gruelige Forsæt, som saa langt fra ligner noget Menneskes, som den mindste Fixstjerne ligner den gyldene Soel i sin Glands, er næsten færdig at fortvivle, — ja, — af Skamfuldhed over at have været Fader til sligt et Misfoster, — agter det endog for en Naade, at jeg maae skiule mig — langt borte fra de opirrede Mennesker, som saa ugudelig en Søn har forurettet og bedrøvet. — Jeg, siger jeg, som nu destoværre, seer mine Spaadomme, om bemeldte ugudelige og høyst strafværdige Søn opfyldte, hvilke jeg ved hans Fødsel have giort, vil saa meget destomere bekiendtgjøre dem, som alle Folk deraf tydeligen kan see, at jeg, i disse hans gruelige Synder ikke er Skyld.

Disse Spaadomme, hvilke jeg herved agter at bekiendtgjøre, bør jeg altsaa inddeele i 2de Dele, nemlig:

1) Spaadomme fra hans Vugge, indtil han vidste at skiønne paa det Onde og det Gode.

4

2) Spaadomme fra den Tiid, Han forlod mit Huus, og kom paa sin egen vellystige Vey at vandre.

Hvad det første er angaaende, da endskiønt han, (min ugudelige Søn), veed dem selv, saa vil jeg dog herved af ovenandførte Aarsag anmælde den.

Endskiønt jeg fra dit Svøb og Blee indtil din Mandbare Alder stedse veed mig uskyldig for den almægtige Gud, i Henseende til min Pligt som Fader imod dig, saa faee jeg dog alligevel daglig, at du voxede i Ugudelighed og Ondskab, som du tog til i Alder og Størrelse.

Hvor omhyggelig opdrog jeg dig ikke? hvor flittig og Nøye underviiste jeg dig ikke i de Ting hvorved Guds Ære — din egen Velfært her — og din Siels Salighed hisset kunde forfremmes; — ja — hvor meget lod jeg det ikke være mig angelegen at forskaffe dig Fred paa din Doms-Dag; — ja? ret — paa denne din Doms-Dag — som om jeg (det Gud veed at jeg var uskyldig) kunde have forudseet dit onde Hiertes Skammelige Forsætte og ugudelige Idrætte? dog? — hvor vilde det falde mig vanskeligt at spore sligt, hos et Menneske, der har Fornuft. Uventede Tanker — da jeg fra de første Øyeblik, jeg kunde spore Forstand hos dig— saae at dit Hierte var en

5

Ulvs, en Rævs og ikke — et Menneskes — hvor bedrøvede ikke disse græsselige Tegn din omhyggelige Fader, der elskede sine Børn som Jacob sine Sønner.

Dine Idrætter vare alletider skammelige — dine Tanker hovmodige, og langt over de Grændser Naturen havde sat dig i din Fødsel; — dine Hensigter gik stedse til et

Maal, som du aldrig havde kundet saae i Sigte, naar Fornuften havde veyledet dit Syn.— Du havde alletider slige Ting at bestille med, som tvertimod at give Guds frygt tilkiende — tydelig lod den største Foragt imod den allerhelligste Religion, mod Ærbarheden og de gode Sæder tilsyne. —

Jeg tænkte, — ak! min Siæl maae briste ved disse Tanker, som vare saa smigrende for det søde Haab — at du skulde blevet min Alderdoms Trøst — men ak! jeg ulyksalige Fader! — du fordærvede ikke alene dig selv

— men endog dine Brødre; — ja — fordømmelige Søn? — gjorde din gamle Faders og Moders Navn til en Afskye for Danmark — ja for alle gode retskaffens Mennesker

— ak— Elændige! — Menneskene ere onde — men du er mere end ond. — Du høyst Afskyelige! —

Saaledes er du Redskab til din og din Families Ulykke.— Saae jeg tydelige Tegn i

6

din Barndom, at du i din Manddom vilde vore op i det Onde; — ak? hvor gjorde jeg mig ikke Umage for at bøye dine Ungdoms Greene, at de kunde voxte i Velbehagelighed for Gud, — men altsammen forgieves.

Du vandrede paa den onde Vey — og af denne din ugudelige Vandel maatte jeg jo tydelig spaae mig selv:

2) Hvad der vilde hænde dig, naar du kom til at vandre paa din egen Vey. — langt fra, at din Forhøjelse paa Ærens Trappe glædede mig. — Ney? — den bedrøvede mig langt mere — og jeg tænkte ved hver et Trin:

Tolluntur in altu

Ut lapfu graviori ruant.

O! — hvor blev dette ikke opfyldt — du steg paa Ærens Trappe — for at falde desto dybde need i Ulykkens Afgrund, hvor

Foragt møder for Ære og Høyhed;

og! hvad skulde jeg vel vente af den Vandel i hvilken du spottede Gud — foragtede

Menneskene og søgte kun at vederqvæge

din egen efter Vellyst og Overdaadighed, tørstende Siel. —

Jeg gav dig vel min Velsignelse da du vandrede fra mit Huus — endskiønt jeg ansaae dig som et Træe der ikke vilde bære god Frugt

7

Lykken smigrede for dig — du troede dens falske Smil — og ligesom den forvovne Søemand, gav dig ud paa dens falske Bølger.

Herre Gud! havde du da tragtet efter Lyksaligheden hisset — og ikke efter forgængelig Ære her — hvor havde du da ikke været Lyksalig:—

Havde du erindret dig den kydske Joseph, hvor havde du ikke da kundet trodse Vellyst — og leet af Forførerens smigrende Tillokkelser; men ak? du kiendte ikke Gud — og vidste ikke af den evige Lyksalighed som han har at give dem, der vandre for hans Øyne. —

Du opfyldte den Vellystiges Begierlighed, — og mættede din egen Siels Uteerlighed. — men ak? — nu — ja — nu for sildig errindrer du, (thi du vidste det før,) en dydig Hednings Ord:

- - - Hic murus ahæneus esto,

Nil confcire fibi, nulla pallefcere culpa.

Horaz.

Han, som ikke havde Oplysning om den almægtige Gud — gjør dig derved saa meget mere til Skamme; - thi endskiønt han af Opdragelsen havde ikke Oplysning om ham, saa erkjendte han dog at han af Naturens Lys vidste en Overherre at være til, som belønnede Dyden og straffede Lasterne; men din syn-

8

dige Frækhed værdigede ikke sligt at ihukømmes; thi havde du det gjort, havde du tænkt paa din Faders Formaning og sidste Afskeed.

Saa vidst nu som alle disse dine uteerlige Gierninger forud ere spaaede af din ulykkelige Fader, i din Ugudelige Vandel— saavidst vil det blive dig forud spaaet og alt for vidst opfyldt, hvad Straf denne din ugudelighed har fortient — ja? min Søn — jeg maatte grue for den almægtiges Vrede som har ingen Lyst i den Uretfærdiges Gierning, om jeg, ifald det var mueligt — vilde stræbe at afvende den — o? ney — langt fra — Men min Bestræbelse skal gaae derud paa, at bede Himmelen om Styrke for dig i din Omvendelse — ak! saa kan din bedrøvede Fader endog i din Straf, finde en Trøst for sin Ulykke — Vale.

Kunde Klipper, Steene tale,

Kunde Kilder lædske mig,

De da skulde mig befale

Kom? drik her mistrøstelig?

Blye skal svømme — Vox skal synke Ulven ligge hos et Lam —

Høgen som en Due klynke

Før jeg glemme kan Din Skam.

1

Beskrivelse over den mærkværdige Drøm, som den berygtede Johan Friderich Struense

havde, da han var Stads-Physicus i Altona,

hvoraf han ikke vaagnede førend den 17de Januarii 1772, om Morgenen tidlig i

Citadellet for Kiøbenhavn.

Tilligemed hans egen

Betænkninger

over slige

Drømme.

Kiøbenhavn 1772, trykt hos I. R. Thiele, boende i store Helliggeiststræde.

2

3

Sic erit in fatis Virgil.

Jeg, Johan Friderich Struense, som til Trods for den graadige Tid, — der i et fuldt Løb bestandig opsluger alt det, den kan faae fat paa, — dog skal høres mit Navn paa de halvqvælte Tunger under Asken af den fortærede Verden. — Jeg, som byder Trods til de Monumenter, en Clemens, — en Ra-

4

vaillac; — og i de sildigere Tider en Damiens, — en Branichi, har stræbt at oprejse til deres Udødeligheds Vedligeholdelse, — jeg træder her frem, for Verdens Øjne, — som alle vogte paa mig, — og med et uforfærdet Mod, — et Mod, som anstaaer alle ædle Siele, — der kun ere fortabte, naar de erindre, at deres Forsæt blev ikke fuldbragt, og overlydt fortæller den mærkværdige Drøm, som jeg i lang Tid har lagt i, og hvoraf jeg kun opvaagnede, for at kiende at Livet alligevel er kun en Drøm. —

Da jeg var virkelig Stadsphysicus i Staden Altona, som ligger strax ved Hamborg, levede jeg meget fornøiet, havde gode Indkomster, og alle ærede mig, som en Person, der fuldkommenforstod sin Metie. Imedens jeg var der, faldt jeg engang i en tryg Søvn, og drømte følgende mærkværdige Drøm: at

jeg nemlig ved Hielp af et vist medicinsk Arca-

5

num kunde opsvinge mig til de højeste Topper, paa Ærens Bierg; — jeg blev virkelig leedet derhen, — jeg faae Bierget, det var græsseligt steilt, — og overmande højt.

Det blev mig raadet, at jeg skulde begynde at kravle op af det. — Jeg havde stor Lyst dertil, — jo højere det var, — jo vanskeligere. — Men, jo vanskeligere jo meere begierlig blev jeg, — jeg begynte at krybe, — jeg fandt til min største Fornøjelse, at det var ikke nær saa vanskelig for mig, som for mange andre. — Hist og her saae jeg en stor Hoben at klavre op; — men hvor løe jeg ikke, naar jeg saae den falde need igien, — og saa ynkelig at jamre sig nogle af dem, som just selv havde viist mig Vejen til Bierget, — og rækket mig Haanden, for at fæste Fod paa det, — vare iblant dem, som faldt need, — de raabte, — de skreeg:

Hielp? hielp? Men jeg forsede dem fra mig

6

og med Hovedet halv omvendt til dem, sagde: Jeg kiender Eder ikke. —

Endog nogle af dem, som jeg syntes, gik mig i Veien, — og hindrede mig i, at krybe høiere, fik jeg fat i Kiolen, og reev need med Magt. - Kort sagt: - jeg kom

alt Høyere og høiere. Jeg hørte vel, at mange mumlede imellem dem selv, som var bag ved Siden af mig, og for mig, men jeg hørte ikke efter dem — og, trøstende mig ved mit Arcanum, — blev ved at krybe. — Nu kom jeg da endelig lige op til Toppen.

Jeg har glemt at sige Indbyggerne paa dette Bierg levede i stor Fryd og Glæde, og hvor jeg kom frem var Markerne grønne, Agerne fulde af Sæd, Skovene tykke af Træer, og Fællederne vrimlede med Creaturer som næsten ikke kunde føre sig selv for Fet

7

kort sagt: der herskede en ubeskrivelig Glæde hos alle, — dog mest over de Viise Love, ved hvilke de bleve regierte, — og ved hvis Kraft deres Lyksalighed blev forøget. —

Og da jeg naaede Toppen af Bierget, hvor Ærens Konge boede, var den almindelige Glæde dobbelt.

Jeg kom strax, ved Kraft af mit Arcanum, til at blive bekiendt med denne Monark. — Hans Naade var ubeskrivelig, — og jeg fandt strax Virkningen af den; — her var det jeg begynte at bruge mit Arcanum.

Nogle unge Mennesker, som jeg paa Veien op til Bierget kunde see at række efter mig, ja endog kastede Reeb need til mig, ved hvis Hielp jeg kunde hæve mig, — de vare meget fornøiede over min Ankomst.

8

Endeet iblant disse kunde jeg tydelig see paa, at de vare misundelige paa mig, — dem rev jeg need — nogle gamle forstandige folk, som formedelst deres Alder havde en vis Ret til at blive anseet, forfulgte jeg saa længe, under Skin af, at opdage deres Skamstykker, at jeg endelig fik dem kasted ned med. — Nu var Ærens Top næsten ryddelig, — jeg, og et Par af de unge forviktrede Mennesker, dandsede nu allene paa den. — Den var behagelig grøn, fuld af Roser, og der var saadan en Vellystig Lugt, at jeg ganske og aldeles forglemte mig selv.

Min Hovmod voxte med min Vellyst, og jeg blev saa tyk og feed i mine gode Dage, at jeg næsten blev blind. Da jeg nu havde tumlet mig længe om, og smagt Lykkens henrykkende Gode, ja, famlet mig

9

af de rare Blomster, som voxte paa Bierget, en stor Skat, blev jeg omsider kiedsommelig af mig selv.

Jo fornemmere jeg blev, jo mere begierlig blev jeg efter Æren; jo rigere jeg blev, jo meere tørstig blev jeg efter Penge. Kort sagt: jeg var umættelig i alle Ting.

Jeg begynte at betragte Ærens Konge med skiele Øine, jeg blev indtagen af hans høihed og Majestæt; jeg tragtede efter at støde Ham need af Hans Trone, jeg stræbte efter at udslukke den Glands, som Hans høie Dyd forskaffede Ham. Ved Hielp af den Magt, jeg havde, trykkede jeg Hans Undersaatter saaledes, at de næsten hadede Ham; det var det, jeg ønskede.

Nu arbeidede jeg ret for Alvor og Tid efter Tid bemestrede jeg mig alle for-

10

delene; der manglede nu alleene at rydde Ærens Konge ud med sin heele Familie.

Imidlertid betænkte jeg mig paa det herlige Indtog jeg vilde holde paa den Dag, jeg skulde sætte Ærens Krone paa mit Hoved.

Min prægtige Triumph-Vogn var færdig den skulde Trækkes af 8 af den gemeens Pøbel, hos hvem jeg var frygtet, ej elsket.

Nu var jeg i min Drøms Morgenstund, jeg sat mig i Vognen, og endskiønt de, der trak, vare uvillige dertil; saa syntes mig dog, at de maatte af Frygt for min Magt.

Jeg førte igiennem alle Gader, og hvor jeg kom, mødte mig:

11

Vivat! Hurra! De raabte, og skreeg, jeg vognede hvor — ach! - i Castellet — som en Fange- og hørte - da jeg var bleven ret vaagen - - i Stæden for;

Hurra Vivat — Struense!

Er langt større Raab, af

Hurra Vivat:

Christian den Syvende!

Nu begyndte jeg ret at betænke mig, og overvejede ret min Drøm.

Jeg erfarede desto værre, at al den Høihed og Ære, som jeg havde indbildet mig, var kun en Drøm, og at jeg nu virkelig var vaagen, som en usel og skændig Fange,

Jeg begræd den ulykkelige Sovesyge, som min Hovmod var beladt med, og skam-

12

-mede mig, at jeg ikke havde holdt mig meere aarvaagen, og ikke falden i saa stærk en Søvn at jeg saa længe skulde ladet mig leede i saa fæl en Drøm, indtil jeg endelig nu først skulde vaagne op, for ret at kiende Min Elendighed.

Vor Herlighed, den vel, som sødest Drøm

faaer Ende,

Og Døden op og ned paa alle Ting kan

vende

Dog kan man drømme vaagende Og blind af Hovmod ikke see.

Jeg fyg af Hovmod mig i fødest Søvn

selv dyssed,

Min Egenkierlighed mig selv, som Barnet

dyssedt,

I Vellyst svøbt jeg vugged blev,

Og Geilhed selv min Vugge drev.

13

Saaledes var min Drøm, i hvilken jeg var faldet Jeg sov saa stærkt, at om Fornuft end havde faldet, Jeg havde dog ei vaagnet op og reist min lade, dovne Krop. Men nu, desværre! jeg forsildig er opvækket;

Nu Magten borte er, og Vingens Slagsier stækket;

Enhver, som i slig en Drøm vil gaae, Som jeg, omsider vaagne maae

Den fængslede Struenses Tanker og den for os glædelige men for Ham bedrøvelige

Christian den VII

vigtigste

Geburts-Dag.

O! Mihi præteritos referat si Jupiter annos.

O! gid jeg igien havde mine fremfarne Aar.

Kiøbenhavn, 1772. trykt hos L. N, Svare.

2

3

Der er en Gud til. Dette Ord siger

mange, men troer ogsaa disse hvad de i dette Stykke siger?

Intet er lettere, end at sige disse fem Ord: der er en Gud til; men intet er tungere for mig, som en Frietænkter, end at troe disse Ord, som man siger at være saa vigtige.

Men førend jeg videre forklarer mine Begreber, vil jeg gjøre et Spørsmaal, dette nemlig: er der Ret og Uret til.

" De romerske Plyndrere gav alle deres Strøiferier ud for billige og retfærdige ved nogle Præster, som hedde Feciales.

Alle Spisbuber, som anfører en en Arme, begynder deres Skielmstykker ved et Manifest, og anraaber Krigshærernes Gud.

Smaatvvene, selv, naar de samler sig, varer dem meget vel fra at sige: lad os gaae hen at stiele! lad os gaae

4

hen at tage Næringsmidlerne fra Enken og de Faderløse.

Tvertimod siger de: lad os være billige og retfærdige! lad os tage vor Gods igien fra de Rige, som har bemægtiget sig det.

De har en Ordbog iblant dem, som man har trykt fra det sextende Aarhundrede, og i denne Glosebog, som de kalder: Bettler-Sproget, finder man ikke disse Ord: Tyverie, Røverie og Plyndren.

De bruge Talemaader, der har en Overeensstemmelse med disse Ord: at vinde, at faae igien, af igientage Det Ord Uretfærdighed nævnes aldrig i et Statsraad, hvor man kan behandle det uretfærdigste Mord.

Endog de meest blodtørstige Sammenrottere har aldrig sagt: lad os begaae en Last? De har alle sagt: lad os hevne Fædrenelandet for Tyranens Laster! lad os straffe hvad der kommer os for, som en Uretfærdighed. Er der altsaa hverken Ret eller Uret til, hvem overbeviser mig da om, at der er en Gud til?

5

At jeg har søgd, at giøre min Stand fuldkommen det meste mueligt, er det Uret?

Siden det ligger i mit Væsen, at forlænge mit Liv, eller hvilket der er det samme, at bringe sine menneskelige Vilkor, til den mueligste Lyksaligheds Høide, har jeg gjort mit Væsen den største Ret i Verden, ved at bringe min rimelige Lyksalighed til sin høieste Fuldkommenhed.

At jeg gaaer ned af Bakke, er rimmeligt, og en Følge af Tingenes Orden og Sammenlækelse, og langt fra ikke en Straf, som de pøbelagtige og gemene Danske Siæls statueres.

Enhver som er Borgere af Jordkloden, maae vente sig til Afvexlinger. Først falder det en til at florere sin Tid, dernæst en anden, saa den tredie.

Hvorfor skulde det da falde mig underligt for, at Kongen af Danmark i Dag flourer.

Han og jeg og alle har sin Tid.

Ligesom det gaaer i denne Klode, saa gaaer det i alle de andre, naar Verdens Tidspunkt er udløben, og vi skal flottes i andre Kloder, for der at være nogle tusinde Aar flere end i denne grove og opake Kloden.

6

Forskiellen imellem her og der bestaaer allene derudi, at enhvers Florere-Tid bliver der noget varigere i end her, siden de andre Kloders Lyksaligheds Termin er sadt længere ud, end i denne.

Store Christian! nu begynder din Floreretid! men du kan sagte tænke, at mit Hierte er fuld af Uroe og Misundelse, fordi min Floreretid var ikke sadt længere ud, i Følge Tingenes Orden.

Den Egensindighed, der regierer i alles Skiebne, har viist sin høieste Ondskab imod mig, siden den sadde mig tæt ved min Lyksaligheds Høide, uden at naae den.

Ingen fornuftig Tænkere, der har afkastet Fordommenes Aag, og Overtroens Bidsel, kan beskyldte mig for, at min Floreretid blev overskaaren paa saa ubeqvem en Tid og saa uformodent! igen, siden Tingenes Orden ikke kunde giøre min Lyksaligheds-Kiede længere, end den var.

Var der nu Ret eller Uret til, eller som nogle kalder det, var der en Gud til, saa havde jo det, siden det er dens Natur, maget det saa, at min Tilstand, hadde bleven endnu mere fuldkommen, eller rettere sagd, naaet sin Fuldkommenheds Høide.

7

Men for at oplyse denne Sag disto klarere, vil jeg sige, at den blinde Skiebne, der regierer alting, ledsaget med Tingenes Orden, viser sig med en mere egensindig og skarp, end med en anden, og altsaa forlænger eller afkorter hans Lyksaligheds Snor, eftersom den godt synes, uden at man selv enten ved Vold eller List kan giøre noget til eller fra, i en Sag uden for vor Vold og Magt.

Hvorfor skulde jeg ikke synge med den Flok, der i Dag ærer Kongen af Danmark?

Her er min Sang, og mine Toner

Aria.

Melodie: Liflig Sang Pokalers Klang, & c.

I. Vers.

Skiebnen raader for vor Liv. Hvem der kan, han igien driv Denne Sandhed for enhver, Hvem som Tænker er.

Tænk du dumme Pøbel Siel!

Tænk og tænk dig selv ihiel!

See om du kan finde Bund Udi Skiebnens vildsom Grund. Ordenen i Tingene Er din Igiendrivere.

Den skal lære dig den Sag:

Skiebnen har sin Dag.

8

2. vers.

Syng du Vivat længe nok,

Du enfoldig Danske Flok!

Skraal dit Hurra! skræl dig hees Mangen Snees i Snees-Skrig du kuns men hør og mærk!

Jeg anseer dit Børne-Værk,

Som en Sværm af Vind og Dunst, Der i Luften gaaer omsunst,

Ordenenen i Tingene Er din Igiendrivere.

Den skal lære dig den Sag!

Skiebnen har sin Dag:

3. Vers.

Dumme og forvildret Flok!

Jeg dit Skrig befalder nok.

Ær din Konge og den Mand,

Som florere kan.

Husk! hver Skabning har sin Tid,

Og skal slynges hid og did,

Nogle længe, nogle kort,

Eftersom hans Tid gaaer bort.

Glæd dig! raes og stim og skrig!

Medens du er lykkelig.

Kongen udi Danmark

Er dog din Monark.

Disse ere enhver Fritænkens Tanker, men vee den som saaledes fri og frek udslukker Naturens Lys og vender Ryggen til det aabenbarede Guds Ord.

1

Struensees Skrivelse til Kongen

**paa fine og Medfangnes Vegne, om nogen
Lindring og Befrielse fra den velfortjente haarde
Straf, samt allerunderdanigst Begiering om jo
for jo heller at miste sit Liv. Allerunderdanigst
indleveret i Anledning af
den 29 Jan. 1772.**

Kiøbenhavn, trykt hos L. N. Svare. 1772.

2
3

Stormægtigste! Allernaadigste Konge!

I allerdybeste Underdanighed fuld af Skræk og betaget af Angest, nedlægger jeg disse faa Linier for Deres Majestets Fødder. O gid de kuns maatte komme for min kiære Konges Øine.

Allernaadigste Konge! hvor gjerne ønskte jeg paa denne Din Dag at kunde ind-

4

finde mig iblant Dine Underhavende, som har den Lykke og Naade, at indfinde sig for min allernaadigste Konges Throne, for at lykønske ham med Himmelenes Velsignelse, og udbede sig hans yndest. Hvor gjerne ønske jeg paa en saa høi, en saa gladelig og for begge Rigerne ønskelig Dag, at kunde tage Deel i den Glæde, alle Undersaatterne nu føler i deres Hierter, og med dem være fornøyet. Hvor gjerne vilde jeg nu føre min Pen til Kongens og Landets Ære, men den er bleven fløv, og Frygt har saaledes omspendt mig, at Hænderne ryster, mine Øines Graad har vædet Papiret og giort Blekket blakket.

Allernaadigste Konge! den store Naade, mig forhen er vederfaret, at sidde næst ved Deres Kongel. Majestæts Side, og som jeg selv har berøvet mig, gjør mig skamfuld. Erindringen om den Overmagt, mig blev forhen betroet at sidde ved Rigets Roer, gjør mig nu afmægtig. Det, at jeg i Steden for at kunde

5

gaae omkring paa et Kongelig Slot, hvor jeg vilde, nu maae see mig i et trangt Fængsel, fordobler min Sorg. For Rigets største Minister, nu den groveste og usleste Fange. Før Friehed, nu Lænker. For i Anseelse, nu i Foragt. Alle disse Erindringer forøger mine Smerter, jeg bliver magtesløs og taber min Pen.

Dog! Haabet om min allernaadigste Konges Mildhed og Naade tager den op igjen

Jeg kan ingenlunde fortie en Sag, som er noksom for alle og enhver bekiendt; min allernaadigste Konges Beslutning imod mig. den uformodentlige Medfart mig skeer, det Logis jeg har faaet, alt dette qvæler mig intet, da min Samvittighed, som nu er bleven opvakt, overbeviser mig om, at min allernaadigste Konge handler ret og retfærdig, den Medfart mig skeer, er naadig, mit Fængsel har jeg fortient; men intet er mere igiennemtrængende, intet mere qvælende, intet mere anstødeligt for en høi Siel, dette. De, som jeg før saa-

6

ledes har regieret over, at de Maatte bære Frygt og Ærbødighed for mig. De, som ved et eeneste Vink fra min Haand vare lydige. De, som ved en eeneste befalende Mine ei torde gaae et eeneste Skridt frem De, som, naar de saae mig vred, skiælvede ved mit Aasyn og rystede ved min Tale. De, som kappeviis søgte om min Naade, og trængedes om min yndest. De, som til egen Interesse for dem og mig idelig stræbte at beskytte mig med hemmelige Opdagelser. De, som med boyede Knæ faldt ned, søgende at kysse Fligen af min Kiortel. De, siger jeg, bespotter, bespytter, forhaaner, bagtaler og beleer mig, ingen bejamrer mig, og om der endskiønt endnu var nogen, der havde Medlidenhed med min Jammer, tør de ei yttre sig, ingen beklager mig, alle er enige i at hade mig. Dette veed jeg, det er jeg forsikret om, det troer jeg, at jeg nu har flere Hadere, da jeg er i mit trange Fængsel, end jeg tilforn havde Tilbedere og Velyndere paa et stort og

møgtigt Slot. Tilforn var Lykken

7

mig saa gunstig, at den gav mig Lov at sidde ved min allernaadigste Konges Side; nu er den viget bort, Ulykken er kommet, som forvolder, at jeg ei faaer Lov at staae ved Siden af den Alleruselste og Fattigste i hans Rige. O en elændig Tilstand! ingen kan redde mig, ingen vil hielpe mig, borte er de, som skulle trøste mig, jo mere jeg tænker, jo mere jeg mistvivler, nu begynder jeg at sukke, men forgieves. Nu anraaber jeg om Hielp, men for silde. En nagende Samvittighed plager mig Dag og Nat, og giver mig hverken Roe eller Hvile. Naar Dagen frembryder, ønskte jeg den havde Ende, og naar Aftenen kommer, gruer jeg for den lange Nat. Mit mørke Fængsel har nu opladt mine Øyen, jeg seer en forestaaende Straf, og gruer, jeg seer den og sukker med hiin store Griffenfeldt:

Mig Verden gik imod, da lærte jeg at kiende

Min Synd, jeg styrted blev med Venner og med Frende, For vi tilsammen var nu bleven svigefuld.

Min Konge naadig bliv! min Gud vær mig nu huld.

8

Forhen tænkte jeg paa en Maade med det Høikongel. Huus at dele den Souveraine Magt, men den Magt jeg tænkte at have over mig selv alene, er mig betagen, alle mine Favoriter ere mig berøvede; Omgang med mine Fortroelige er mig forbudet, alle ere fængslede, og det, (som man nu kalder Sviig og Renker) er nu aabenbare. Gud vil ei hielpe os, Fornuften kan ei redde os; Retfærdighed beskylder os, og Retviished anklager os, vor Frygt tager til, vor Haab svækkes og snart er færdig at undergaae, nu sukker vi først til Gud, nu beder vi først om vor mildeste Konges Naade.

Allernaadigste Konge! mine Medbrødre og Medfængslede sukker med mig, og Lyden af deres Sukke trænger igiennem mit Fængsels Dørre til mine Ørne. Den Glæde vi forhen har nydt, foraarsager os nu Graad, og den Værdighed og Anseelse, vi før ved Høikongelig Naade var i, fordobler vores Sukke.

Vores Foretagende imod det Høikongel. Huus og Landet, kan vi ei fortie, da det er

9

bleven alle bekiendt, vi kan ei nægte det, da vores Baand, vores Lænker, vores Fængsel er Beviis nok øerppaa: Imod vor Villie ere vi blevne adsplittede, da vi mindst ventede det. O Jammer, o Ynk! vi maae intet tale med hverandre, intet trøste hverandre. Nogle, som har været temmelig snue af sig, har opdaget vores Hemmeligheder, og derfor imod vor Villie adsplittet os, de har mærket vores Anslag og indsluttet os. Det eeneste enhver af os især hos os selv trøster os ved, er vor allernaadigste Konges milde Hierte og medfødte Ædelmodighed, der handler intet andet end efter Ret og Villighed, og som følger sine allerhelligste Love og Forordninger, der straffer ingen uden de Skyldige, og laver den Uskyldige vederfares Ret og Naade.

Allernaadigste Konge! Ingenlunde har jeg vovet mig til at sette Pen paa Papiret i den Tanke at forsvare min og mine Medfængsledes Forseelser og Forbrydelser imod det Høikongel. Huus, Riget og Landet. Vel fandt: intet er

10

kiærere end Livet, men ingenlunde har jeg vildet vove mig til at bede om det, ingenlunde tænkt derpaa, det er forbrudt, der veed jeg, men min eeneste Bøn er: vær naadig! vær naadig!

Mildeste Konge! jeg erkiender for Gud, jeg bekiender for Dig, at mine Forseelser ere større, end jeg kan see dem, og flere end jeg kan tælle dem. Mit mørke Fængsel har nu opladt mine Øine, og den stærke Tvang, jeg nu er i, gjør mig fuldkommen overbevisende om, at jeg har misbrugt min Frihed. Fra et Æres Trin til et andet ophøiede Du mig, Du elskede mig, du troede mig, og lod mig giøre hvad jeg vilde. O! havde jeg, da jeg kom til at sidde ved min allernaadigste Konges Side, ikke sat al Underdanighed, Ærbødighed og Erkiendtlighed til Side, da havde jeg været lykkelig. O bedrøvelige Dag for mig, da jeg første gang saae denne Verdens Lys, o ulyksalige Dag, da jeg første gang beskuede min allernaadigste Konges Ansigt. O! fordømte Dag! da - Jeg fortvivler—men—

11

nei: O Konge! Haabet om din Naade opholder mig, endnu opliver mig.

Men --- hvad kan jeg haabe? hvad skal jeg haabe? Ret? den skeer jeg, Livet? det har jeg forbrudt, Frihed? den har jeg misbrugt, den er forlovet. Hvad da? Naade! Naade!

Evige Gud! staae mig bie, jeg mistvivler, jeg fortvivler.

O lad mig skimte et Glimt af din Naade, jeg forhen har foragtet, kom med din Trost, jeg er tilforn har søgt, ræd mig! ræd min Siel.

Jo mere jeg tænker, jo mere kommer jeg

til at rænke, og jeg gruer, intet for Livet, men for en skræksom Evighed.

Allernaadigste Konge! det har tilforn været en Skik ved adskillige Festiviteter og Solenniteter, at der er bleven Fanger løsgivne, ingenlunde er jeg saa dristig, at jeg beder om mit Liv af Dig paa denne Dag, da Din Fødsels Fest indfalder. Du forsøder mange paa . denne Din Dag med et glad Haab, den Glæde har jeg berøvet mig, Du opliver alle som er om Dig Du glæder alle, som er hos Dig O! lad mig favne en liden Trøst, som er fra Dig.

Tænk, naadige Konge! at jeg er ingenlunde saa dristig paa denne Din Dag, at bede om Frihed af mit Fængsel, Men om Lindring i mit Fængsel, de stærke og tunge Bolte og Lænker, mig ere paalagde, betynger mit legeme saa stærk,

12

at jeg er bleven ganske mat, de trykker mig saa jeg er bleven reent afmægtig, jeg er med et bleven vaabenløs og magtesløs, mit trange Vævelse har gjort mig modløs. O naadige Konge! maatte jrg, o maatte jeg skiemte en liden Gnist af den Naade, Du i Dag skienker til saa mange. O maatte Din Kongl. Mildhed og medfødte Ædelmodighed regiere, saa troede jeg paa denne Din Dag, at mine Baand blive livet løsnede, mine Lænker lidet lettede, mit Fængsel lidet bedre, og min Tvang lidet friere. O naadige Konge! dersom Du hørte min Bøn, troer jeg jeg blev bønhørt. Men da jeg har vægter saa manges Begieringer frembragte for Dig; tvivler jeg om min Bøn faaer Lov til at blive biefaldet af Dig.

Ednu engang:

Allernaadigste Konge!

Mit Liv, Ære og Gods er forbrudt, det jeg, da en vaagende Samvittighed overbeviser mig derom, jeg har der fortient, og ingenlunde heller vover mig til at forsvare det. Men, allernaadigste Konge! beviis den Naade, skil mig af med det jo før jo heller, der staaer i Dine Hænder, saa saaer min Klage dog en Ende. Du haver Magt at give hvad Dom Du lyster, og naar Din Kongl. Myndighed, som paa begge Sider er en omstyttet og ledsaget af Mildhed og Retfærdighed, underskrives, saa er jeg fornøyet, saa dør jeg med Glæde.

13

14

Store Konge! Din Fødsels-Dag troer og veed jeg er en Glædes og Fryds Dag for Dit hele Rige, i Besynderlighed da jeg har mærket, at Du er elsket af Dine troe Undersaatter, og elsker dem igien. Nu veed jeg og slutter, de er fornøiede med Dig og Du med

dem. Tillad, o naadige Konge! at jeg, skjønt fængslet og bundet, indfinder mig iblant de Frie, og ønsker at de vil sende denne min allerunderdanigste Bøn, som jeg fremfinder til Himmelen for min allernaadigste Konge og mig. O! I Rigets faste Pillere! som under min allernaadigste Konges vise Regiering er sat til at understøtte Ham i Hans Riges Affaires, I som med eders Blod er færdige til at beskierme Ham, med Eders Raad fuldkommen fast nok til at oplyse Ham. Først beder jeg Eder: Hav Medlidenhed med mig, som før var uskiønsom og ei kiendte Eder, tilgiv mig den Spot, jeg har viset imod Eder, den Foragt jeg bar for Eder, og lad det være Eder Glæde nok, at jeg tilstaaer mine Forbrydelser, skjønt I ei agter

den. Lad det være Eder Ære nok, at jeg er Kongens, Eders og Landets Fange, skjønt I agter ei den. Vær mig gunstig, hør dog mit Raab! Vær mig bevaagen. Nu tilbeder jeg Eder, maae og tilstaae, at I ved at see paa det Kongl. Huses, Rigets og Landets Beste, har faaet Kongens Yndest. Forlad mig! jeg har været uskiønsom mod Eder, og tillad mig,

14

at jeg beder: Frembringer denne min Bøn for Eders og min allernaadigste Konge. I hjælper mig, naar I formilder ham, I trøster mig, naar I skynder Ham til Hevn, værer mig gunstige og frembringer min Bøn, jeg her fremsender Eders og min allernaadigste Konge for mig:

Gud mange mange Aar beskierme Kongens Liv!

Gud just paa denne Dag min Dødes Dom mig giv!

Elskværdige Konge i Tak for hver en Dag jeg har draget Livets Aande i Dit Kammer! Tak for hver et Trin jeg har gjort i Dit Kongelige Cabinet. Tak for hver en Tid og Time jeg hørt Røst fra Din milde Mund; pas denne Din Dag, da alle Siele oplives, dødes min. Jo mere jeg tænker paa Din Godhed, som opliver alle, jo mere skamfuld bliver jeg, og fordunkles. O Konge! O Regent! eene og alene regier nu med Lykke, saa længe jeg lever, frydes jeg derved, og naar Du med Retviished og Din billige Souveraine Retfærdighed paabyder og forkynder mig mit Lives Dom, Da hav Tak o naadige og milde Konge.

Allernaadigste Konge!

Denne Dag veed jeg, er en glædefuld og frydefuld Dag for Dit hele Rige. Jeg har Haab da Du regierer, og jeg veed forsikret, at naar Du faaer det at vide, Du bønholder mig. Troe, naadige Konge! Troe at Hiertet her styrer den Pen, Som har frembraget de Øn-

15

sker, den formaaer, allerhelst nu, de kommer fra Hiertet.

Mildeste Konge!

Give Gud Din Fødsels-Dag maatte nu være min Døds Dag, Din Ære min Skiendsel, Dit Liv, min Død. En vaagende, en oplyst Samvittighed er min Tolk, og Hiertet taler. Forsød det Haab jeg gjør mig om Din Kongelige Naade. O hvor gierne vilde jeg paa denne Din Dag lykønske Dig, men Du agter det ikke; Jeg raaber: O! gid Du vilde høre det. Nu da: nu lykønsker jeg ingen uden Dig Naade, Viisdom og Magt fra Himmelen til at regiere selv Dit eget Rige, men just i Din Regierings Bestyrelse, som bestaaer i at handthæve Ret og Retfærdighed, beder jeg om naadig Straf for mig og mine Medbrødre.

16

Min Gud forskrækker mig hans Straf er for mit Øye, O! kunde dog min Bøn for mig lidt Naade føye For Gud og Souverain, for andre Skyldige,

Som af min store Last har været Elskere.

Gid hver Forræder sig i mit Exempel speile,

At ingen byder sig til Scepteret at beile.

Som givet er af Gud og Christian Helliget,

Og som en Souverain tilhører Ham med Ret. Mod Lovene jeg har forrædersk vildet handle.

Og søgte af en Struss til Ørn mig at forvandle; Men jeg forvandlet blev til første Spot og Spee, Saa Falskhed skal sin Løn af mit Exempel see.

1

**Ein original
Brief
an den
Grafen
I. F. Smensee**

von

seinem Vater.

Kopenhagen, 1772.

Gedruckt und zu kauf bey A F. Stein, roohnhaft in der Schiedenstrasse in No. 171.

2

3

Mein zweyter Sohn!

Ist es möglich, so wünsche, daß diese Zeilen dir eingehändiget und von dir gelesen auch beherzigt werden. Die Traurigkeit, Wehmuth und Beklemmung deiner Eltern über ihre Söhne, vermag ich nicht auszudrücken. Unsere Augen thränen Tag und Nacht. Unsere Seelen schreyen um Erbarmung zu Gott ohne Aushören. Doch ich will hievon schweigen. Nur eine Sache liegt mir und deiner bekümmerten Mutter auf dem Herzen. Du kennest unsere Gesinnung. Du weißt was für einen Zweck wir den deiner Erziehung gehabt haben. Er ist dir erinnerlich wie oft, wie nachdrücklich dir diese Wahrheit eingeschärft ist, daß die ungeheuchelte Gottseligkeit zu allen Dingen nütze sey, So

4

oft ich mit dir, da du schon im Amte stundest, zu reden Gelegenheit gehabt, habe ich dich aus den allgegenwärtigen Gott gewiesen, und zur sorgfältigen Bewahrung eines guten Gewissens vermahnet. Dein Herz wird es dir sagen, ob und in wie ferne du meinen väterlichen Vermahnungen nachgekommen bist. Schon seit geraumer Zeit Haben deine Eltern vielen Kummer deinentwegen empfunden. Da wir in der Stille leben, und wenige Bekannte haben, du uns auch von deinen Umständen nichts gemeldet hast; so sind unsre Seufzer für dich im Verborgenen mit beklemmten Herzen zu Gott hinauf gestiegen, und wir haben bekümmert zu ihm gerufen, daß doch deine Seele nicht verloren gehen möchte. Drey mahl, nemlich in Halle, Gedern und Altona, bist du in den Augen derer, die um dein Krankenbette gestanden, bereits todt gewesen. Gott hat dich erretet und beym Leben erhalten. Gewiß nach seiner Liebes Absicht, nur zu dem Ende, dich in der Gnadenzeit zur seligen Ewigkeit zuzubereiten. Und diesen Zweck will der treue Erbarmer an dir auch vornemlich in deinem Gefängniß erreichen. Du bist sein Geschöpfe. Er liebet dich. Du bist

5

mit Jesu Blut erlöset; er ist ein versöhnter Vater. Du bist auf den Namen des dreyeinigen Gottes getauft. Er will einen ewigen Bund mit dir machen, und nicht ablaßen, dir Gutes zu thun. Kehre dich zu deinem Gott, mein Sohn! er will sein Gnaden-Antlitz zu dir wenden. In dieser Absicht merke auf die Stimme deines Gewissens, und auf die Ueberzeugungen die Gottes Geist in deiner Seele wirket. Laß dir deinen innern Seelenzustand recht gründlich ausdecken, damit du dein tiefes Verderben in Gottes Licht recht einsehen lernest. Wende deine Einsamkeit dazu an, daß du deinen ganzen Lebenslauf vor dem allwissenden Gott untersuchest, und deine Sünden in ihrer Abscheulichkeit und Grösse recht erkennest. Schmeichle dir nicht. Nimm es genau mit dir. Klage dich an, und richte dich selbst vor Gottes Richterstuhl noch in dieser Gnadenzeit. Wenn du deine Sündenbanden, als eine schwere Last fühltest; so wird dein Herz gebeugt vor Gott, und du wirst nach Gnade seufzen, auch alle Uebertretungen ernstlich haßen und verabscheuen. Nun wird dir Christi Verdienst wichtig und nothwendig. Du nimmst deine Zuflucht zu dem, der die

6

Sünder annimmt, und für uns zur Sünde gemacht ist, ja alle unsere Sündenschulden bezahlet, und die Strafen für uns ausgestanden hat, damit wir in ihm würden die Gerechtigkeit, die vor Gött gilt, und in ihm erlangten die Erlösung durch sein Blut, nemlich die Vergebung der Sünden, nach dem Reichthum seiner Barmherzigkeit. Noch redet Jesu Blut für dich. Noch recket der Erbarmer seine Liebeshände zu dir ans. Außer Jesu ist kein Heil. Er ist die Ursache unserer Seligkeit. Auch für dich hat er Gaben empfangen. Auch du kanst in ihm bekommen Gerechtigkeit zu deiner Beruhigung, und Starke zu deiner Heiligung. O, daß Jesus in deinem Herzen mögte verkläret werden! bey ihm haben wir es gut, im Leben, Leiden, im Tode, und nach dem Tode.

Die Mama grüßet. Sie weinet und betet mit mir für unsre unglückliche Söhne. Mein Sohn! mein Sohn! wie gar tief beugest du uns. Ach! könnten wir doch nur den einzigen Trost erlangen, daß unsere Söhne von ganzem Herzen sich zu dem Herrn ihren Gott bekehrten, und wir sie vor

7

dem Throne des Lammes in der Ewigkeit mit Freuden sehen möchten! Deine Verbrechen, warum du gefangen sitztest, sind uns eigentlich und hinlänglich nicht bekannt. Was im Publico davon geredet und

gelesen wird, ist so etwas, daß deine Eltern verfluchen und verabscheuen. Ach wärest du ein Medicus geblieben! deine Erhöhungen, die wir durch die Zeitungen erfahren haben, sind uns nicht erfreulich gewesen; sondern wir haben sie mit Kummer gelesen. Ach daß du bey allen deinen Geschäften, ein lauterer Auge, mit vieler Weisheit, Gottesfurcht und Demuth zum wahren Besten des dänischen Landes bewahret, und den Befehlen deines allerdreichsten Souverains mit aller Unterthänigkeit dich unterworfen hättest! Wir können hierüber aus Mangel der Erkänntniß nicht urtheilen; aber wisse: daß so sehr wir unsere Kinder lieben, wir doch ihre Vergehungen nicht billigen, nicht entschuldigen, nicht bemänteln, nicht gut nennen, sondern vielmehr alle Sünden haßen, detestiren, verfluchen, verabscheuen, und Gott preisen, wann er seinen gerechten Zorn über die Gottlosen offenbaret, und seine Barmherzigkeit gegen Bußfertige und Gläubige beweiset.

8

Der Herr unser Gott sey in' deiner Gefangenschaft dein treuer Arzt, und heile deinen Seelenschaden gründlich. Wir Eltern empfehlen dich der Vater- und Mutterliebe deines ewigen Erbarmers. Jesus, der mitleidige Hohepriester, gedenke zur Rechten Gottes deiner im Besten, und laße vor seinem Gnadenthron dich Barmherzigkeit erlangen und Gnade finden zu deinem ewigen Heil. Ja, Jesu! du großer Menschenfreund, der du keinen hinaus s?ftest, wer zu dir kömmt, hilf Eltern und Kinder zum ewigen Leben. Ich bin

Rendsburg, den 4 März 1772.

Dein

von Herzen betrübter Vater

A. Struensee.

1

Et originalt Brev til Grev

J. F. Struensee

fra

hans Fader. Af det tydske Sprog oversat.

**Kiøbenhavn, 1772. Trykt og findes tilkiøbs hos
August Frid. Stein, boende i Skidenstræde i No.
171.**

2

3

Min anden Søn!

Er det mueligt, ønsker jeg, at disse Linier maatte imodtages og læses af dig, og tillige tages til Hierte. Dine Forældres Sorg, Vemodighed og Angest kan jeg ikke udtrykke. Vore Øyne staae i Graad Nat og Dag. Vore Siæle raabe til Gud uden Afladelse om Barmhjertighed, dog jeg vil tie herom. Allene en Sag ligger mig og din bekymrede Moder paa Hiertet. Du veed vort Sindelaug. Du veed, hvad for en Hensigt, vi have havt ved din Opdragelse. Du kan erindre dig, hvor ofte, hvor bevægelig den Sandhed er indskierpet dig, at en uhyklet Guds frygt er nyttig til alle Ting. Saa ofte jeg har havt Leylighed at tale med dig, da du allerede var i Embede,

har jeg viist dig til

4

den allestedsnærværende Gud, og formanet dig til omhyggelig at bevare en god Samvittighed. Dit Hierte skal sige dig, hvor ofte, og hvor vidt du har efterkommet min faderlige Formaning. Allerede i lang Tid har dine Forældre havt megen

Sorg over dig. Da vi leve i Stilhed, og have faa Bekiendtere, og du ikke heller har

meldet os noget om dine Omstændigheder,

ere vore Sukke i Løndom stegen til Gud for

dig af vore beklemte Hierter, og vi have

med Bekymring raabt til ham, at din Siæl ikke maatte fortabes. Tre Gange, nemlig

i Halle, Gederen og Altona, har du været død for deres Øyne, som stode om din Seng

i din Sygdom. Gud har reddet og opholdt dig ved Livet: visselig efter sin kierlige

Hensigt til den Ende allene at berede

dig i Naadens Tid til den salige Evighed. Og denne Hensigt vil den troe Forbarmere

fornemmelig opnaae hos dig i dit Fængsel.

5

Du er hans Skabning. Han elsker dig. Du er forløst med Jesu Blod. Han er en forligt Fader. Du er døbt i den tre-enige Guds Navn. Han vil gjøre en evig Pagt med dig, og ikke afføde at gjøre dig Got. Vend dig til din Gud, min Søn! han vil vende sit Naades Ansigt til dig. Til den Ende merk, hvad din Samvittighed siger, og paa de Overbeviisninger, som Guds Aand virker i din Siæl. Lad din indvortes Siæle-Tilstand ret grundig aabnes for dig, at du ret kan lære at indsee din dybe Fordervelse i guddommelig Oplysning. Anvend din Enlighed til at undersøge dit hele Levnetsløb for den alvidende Gud, og ret erkiende dine Synder i deres Afskyelighed og Størrelse. Smigre ikke for dig. Tag det nøye med dig. Klag dig an, og døm dig selv for Guds Domstoel, endnu er Raadens Tid. Naar du føler dine Syndebaand, som en svar Byrde,

6

saa bliver dit Hierte bøyet for Gud, og du skal sukke efter Naade, og alvorlig hade og afskye alle Overtrædelser. Nu bliver Christi Fortieneste dig vigtig og nødvendig. Du tager din Tilflugt til den, som tager Syndere an, og er blevet til Synd for os, ja har betalt al vor Syndeskyld og udstaaet Straffen for os, at vi i ham kunde blive den Retfærdighed, som gielder for Gud, og i ham faae Forløsning ved hans Blod, nemlig Syndernes Forladelse, efter hans Barmhiertigheds Rigdom. Endnu taler Jesu Blod for dig. Endnu strækker Forbarmeren sine kierlige Arme efter dig. Uden for Jesum er ingen Salighed. Han er vor Saligheds Aarsag. Og til dig har han annammet Gaver. Og du kan i ham faae Retfærdighed til dit Hiertes Rolighed, og Styrke til din Helliggiørelse. O at Jesus maatte forklares i dit Hierte! hos ham har vi det got i Livet, Lidelser, Døden og efter Døden.

7

Mama hilser. Hun græder og beder med mig for vore ulykkelige Sønner. Min Søn! min Søn! hvor meget dybt bøyer du os: ak kunde vi allene faae den eneste Trøst, at vore Sønner maatte af ganske Hierte omvende sig til Herren, deres Gud, og vi med Glæde maatte see dem for Lammets Trone i Evigheden. Din Forbrydelse, hvorfor du sidder fængslet, er os ikke egentlig og tilstrækkelig bekiendt. Hvad i Publico derom tales og læses, er noget, som dine Forældre forbander og afskyer. Ak! gid du var bleven Medicus. Dine Ophøvelser, som vi har erfaret af Aviserne, have ey været os behagelige, men vi have læst dem med Sorg. Ak! at du i alle dine Forretninger havde bevaret en ærlig Hensigt med megen Viisdom, Guds frygt og Ydmyghed til det danske Lands sande Beste, og underkastet dig din naadigste Souverains Befalinger med al Underdanighed! vi kan ikke dømme derom, af Mangel paa Kundskab; men vid, at saa meget vi elske vore Børn, billiger vi dog ikke deres Forløbelsler, ikke heller undskylder, tildækker dem, eller kalder dem gode; men meget mere hader, detesterer, forbander, afskyer alle Synder, og priser Gud, naar han aabenbarer sin retfærdige Vrede over de Ugudelige,

8

og sin Barmhjertighed over de Bodfærdige og Troende.

Herren din Gud være din Læge i dit Fængsel, og læge din Siæleskade fra Grunden af! Vi, dine Forældre, anbefale dig din evige Forbarmeres faderlige og moderlige Kierlighed. Jesus den barmhjertige ypperste Præst tænke paa dig ved Guds høyre Haand til det Beste, og lade dig for sin Naadetrone faae Barmhjertighed, og finde Naade til din evige Frelse. Ja, Jesu, du store Menneske-Ven, som ikke støder nogen ud, som kommer til dig, hielp baade Forældrene og Børnene til det evige Liv. Jeg er

Rendsborg,

den 4 Martii 1772.

Din

af Hiertet bedrøvede Fader

A. Struensee.

1

Et mærkværdigt Brev til Grev J.F. Struense fra hans Fader. En Oversættelse.

Kiøbenhavn, 1772.

Trykt og findes tilkiøbs hos Joh. Rud. Thiele, boende i store Helliggeiststrædet.

2

3

Du troer vel neppe, hvor meget det smertede mig, da jeg hørte dit Fald. Det var en naturlig Følge af din Ugudelighed. Dersom Religionen kunne gjøre mit Hierte haardt imod den Ømhed jeg har over dig, som Fader, saa maatte det glæde mig, at du beviser med dit Exempel, hvorledes den Ugudelige maa bestaae med Skamme, naar Guds frygt bliver en Klippe for den Retfærdige i alle Livs Omstændigheder. Du veed meget vel, din egen Samvittighed vil erindre dig derom; dersom du skulle have flaget det i Glemmebogen, at jeg ofte,

4

baade i din spæde og tilvorende Alder, paa mine Knæ har anbefalet dig i Jesu Naades Hænder, at de ville danne din Siæl til en bestandig Bolig for din korsfæste Frelsere, at jeg ogsaa dog maatte blive iblant de lykkelige Fædres Tal, som paa hiin Dag med glade Ansigter kan sige til Overdommeren: Herre! her ere

vi og de Børn, du har givet os.

Jeg har altid viist en Væmmelse for dine ugudelige Adfærd. Jeg har bestraffet dem, ikke med en overiilt Myndighed, men med saa megen Ømhed og Sagtmodighed, som min Frelsere har givet mig Naade til. Jeg har aldrig givet dig nogen Leveregel af Egensindighed eller Knurvurrenhed, men allene foreholdt dig, at du skulle vandre paa den Vei, som fører til en bestandig Lyksalighed. Du har tit vegret dig ved at høre mine faderlige Formaninger, og langt mindre har du ladet den hellig Aand faae Rum i dit Hierte. Jeg har saa ofte sagt dig, at intet Tab er at ligne imod Siælens; thi hvad hialp det os, om vi kunne vinde den hele Verden, og dog maatte tage Skade paa vor Siæl. Den Lyksalighed der er

5

i at staae i Jesu Samfund har du forsmaaet; du har allene søgt en høist skadelig Glæde i Verden. Din

bestandige Gienstridighed imod Gud og hans Ord har beskiemmet mit Haab om din Forbedring; din Modvillighed imod mine ømme Formaninger har udpresset mange Suk over dig; din Ugudelighed har gjort mig til en graahaaret Mand i Fortiden; din Spotteand har græmmet mig saa meget, at jeg har næsten ønsket, at jeg aldrig mere maatte kunne erindre, at jeg havde saadan en Søn, og at du maatte reent udslettes af min Hukommelse. Det som i denne Verden var Maalet for alle dine Handlinger, det naaede du, og da tænkte du at være klaret saa høit op, at ingen af Medmenneskenes Hevn i det mindste kunde naae til dig; — thi Ære og Vellyst var det Klenodie, hvorefter du altid higede, og du sat Priis paa Penge, som kunne være de eneste Midler til at fyldestgøre dine ønsker; men Hevnen fortærte dine ønsker; dit Haab blev til Fortvivelse; din Ære til Skiendsel; din Vellyst til Helvedes Bitterhed. Hvad er da du nu bleven til, fordi du vandrede uden Gud i denne Verden? og hvad Elændighed maa ikke

6

nu krænke dig i dit Fængsel; men du er forhærdet, din Synd og din Synds Herre har tilbundet dine Øine, tilproppet dine Øren, og forvirret alle dine Sandser.

Du forsøgte allene at dysse dig i Søvn med en Flok egennyttige Hyklere ved Hoffet, saa at du ikke hørte den Ach- og Veeskriken, som Landets Børn udøste over dine Lumpenheder. Nu er du i Fængsel, og der hører du ikke det ringeste til de Forbandelser, hvormed Folket endnu forfølger dig, fordi du har kommet Handel og Vandel til at sagtnes, afknappet Næringen i Landet, og lemmelæstet Religionen, det helligste, som Menneskene eye; fordi du har givet ondsksfulde Patenter paa at synde, og været færdig til at udrydde de Gode af Landet. Ach forfærdeligt Ting! jeg gruer ved at nævne din Ondskab. Ingen Under! at man er saa forbittret paa dig; men ach! hvad tænker du i dit Fængsel? Jeg frygter at sige dig det jeg mener om din Siæls Ufor- bederlighed.

7

Naar du med en sønderknuset Væmodighed burde stille dig selv dine græsselige Forbrydelser under Øine; naar du burde, om du kunne, græde Blod over din Ondskab; naar du burde ret af Hiertet alvorlig fatte Afskye til dig selv og dine Gudsforjaaene Gierninger; naar du burde i en ydmyg Bøn udbede dig din naadige Forsoneres Forladelse; naar du burde berede dig med Iver til at indgaae i den Evighed, som lurder uden for dit Fængsels Dør; naar du burde endnu søge at nyde din øvrige Levetid i din Forbarmeres Venskab; naar du burde fatte den heftigste Afsmag for det Forfængelige, hvori du saa længe har svævet, og inderlig længes efter Himmels rette Salighed; saa (siger jeg) troer jeg, at du ikke anseer dine forrige Handlinger, uden med kold Ligegyldighed; at du forbander alle de Tanker af din Siæl, som formedelst den hellig Aands Virkning kunne bringe dig til saadan en Selvkundskab, som virker Begierlighed efter Naade.

8

Du fortryder vel meget mere paa, at du ikke bedre spille dine Ruller, end at du saaledes skulle falde i din egen Snare; deri bestaaer vel din Selvkundskab, at du indseer, men for sildig, at det er ei got at spille Bolt med et Rige; men at Gudsforagt trækker et Menneske lige saavel i den timelige, som evige Forhaanelse, med sig i det giver du dig vel aldrig Tid at tænke paa.

Maaskee du end ydermere troer om dig, at du er uskyldig; farlige Tanke! maaskee du tænker, at du ved dine høie Fortrin og Optrin har opvakt Misundelse til at styrte dig; men jeg kan dog ikke troe, at du er saa forblindet; du tænker maaskee hellere, at du var en umistelig Person i Dannemark, at man maatte altsaa for den Nytte, som din Egenkierlighed bilder dig ind at du der har gjort, overbære med dine Smaafeil; thi den groveste Synder smykker sine umenneskelige Gierninger saa meget, at den onde Aand gierne kiender ham for uskyldig, og denne Dom tager Synderen imod med Glæde. Har

9

du den mindste Lise i den forskrækkelige Tilstand, i hvilken du er, saa er det vel, naar du glæder dig over den Magt og den List, med hvilken du har forkrænket dine Brødre i Verden, og fortørnet din og min Gud.

Du glæder dig vel over, at dit Navn kan blive udødeligt i Dannemark; men ach! hvordan da? til din Skiendsel fra Slægt til Slægt vedvarer det. Hellere ville jeg have været en Hyrde ved et Led, ligget der min Levetid igiennem ubekjendt, og moeret mig med hellige Tanker, eller ikkun bekjendt med nogle andre saae Hyrder, som vare lige saa oprigtige for Gud, som jeg. Ingen Menneskeven engang skal i Eftertiden kunne nævne dit Navn, uden med den største Væmmelse, og langt mindre skal en Gudfrygtig taale, at man laaner dit Eftermæle enten Opmærksomhed eller Ømhed.

Hvad vandt du da ved din Guds forjaaenhed; ved din Guds Bespottelse; ved din Formastelse og Dumdristighed?

10

intet! uden Verdens Spot; Guds Vrede; Verdens Straf; Guds Hevn; Verdens Afskye, og det at Gud vil evig støde dig fra sit Ansigt, dersom du ei i Tide betænker dig.

Mennesket i hvor uselt det end er, i hvor megen Sorg, i hvor mange Nag og stikkende Bebreidelser det føler, saa har det dog Livet kiert. Om Døden svæver det for Øine, og forkynder sin Ankomst i Menneskets Strube, saa troer det dog ei, at det er Døden. Saaledes gaaer det vel ogsaa dig.

Du seer dig selv nu i et Fængsel, Hvis Eensomhed giver dig Lejlighed nok til at huske tilbage paa dine store og utallige Synder; din Samvittighed raaber idelig inden i dig, at du har fortient den evige Død; Lovene uden om dig forkynde dig, at Statens Vrede paa dig maa tilfredsstilles ved din Død.

Lad nu de Lænker, du bær uden paa som et Skilt paa dit forfærdelige

11

Hierte, du bærer inden i dig, være dig en Erindring om den Kiede, hvormed Synden og Satan hidindtil har ført dig fangen omkring med sig. Jeg troer vist, at du paa det ivrigste ønsker at løsnes af dit Fængsel og af dine Baand; men dette Fængsel og disse Baand have intet at sige imod Syndens Slaverie, hvori du bestandig er bleven plaget. Ønsk hellere at udfries af Satans skierende Lænker; du maatte da ansee dette for en langt større Vinding, end om dit Overmod og din Forgribelse aldrig var bleven stækket; end om dine ugudelige Begierligheder efter den høieste Værdighed vare blevne opfyldte.

Hør da nu denne sidste Bøn af din bedrøvede Fader! Hør den ikke med et frekt og stridigt Hierte; ikke med en Siæl, som søger Udflugter, og skiuler sig under sine egne Figenblade; ikke med en Forstand, som paa det farligste udleder Grunde, som have Sandheds Skin, til at retfærdiggjøre de ugudeligste Handlinger; ikke med høimodig Indbildning om din egen ufeilbare Sindsforfatning; men hør min

12

Formaning, som en Søn, der efter saa mange Kierligheds Prøver elsker sin Fader; som en Søn, der vil komme sin Fader til at glemme alle de forrige Suk og Sorger, han følte for hans Søns Ulydigheds skyld; som en Søn, der vil betale Faderen alle Bekymringer med den sidste, med den eneste Lydighed; min Bøn til dig er, at du sætter Verden og al det glimrende Væsen, som den gav dig, ud af dine Tanker; at du allene henvender dine Tanker paa dit eget Hierte, og der graver dybt indtil du faaer kiendt og med Smerte erkiendt, at du er faret vild fra din rette Hyrde Jesu; at du er som det fortabte Faar af Israels Huus; ja at du ligner den forlorne Søn, som, trods alle himmelske og faderlige Paamindelser, iblant Fremmede, forødte den Arv, som var bestemt til hans sande Lyksalighed, paa den sletteste Naade; i de hæsseligste Sælskaber og i de væmmeligste Vellyster.

Bekiend alle dine Synder for din himmelske Fader, og omendskiønt du maa i nogen Tid føle en ulidelig Pine over dine

13

grove Synder, saa er denne dog ei at sammenligne med den evige Qval. Din Frelsere, som er de groveste og ugudeligste Synderes Forbarmere, han vil da selv antage dig igien til Naade; han vil danne dig til at blive et langt yndigere Menneske baade i hans og Englenes Øine, end du i al din Pragt og Forfængelighed tilforn har været; han vil borttage dit forhærdede og følesløse Hierte, og fornye en nye viis Aand inden i dig; han vil borttage det vankelmodige og beklemte Hierte, som du nu har, og give dig i den Sted et roligt Sind, fuld af Naade, fuld af Glæde, fuld af alle de Egenskaber, hvorved et Menneske bliver sat lige ved Englene, og tækkelig i en hellig Guds Øine

Jesu Uskyldighed vil og maa da udslette al din Syndeskyld, og maa du endskiønt for dine Synders skyld blive et Aadsel for Verden, saa skal dog Jesu Retfærdighed, om du i Troen vil antage den, gjøre dig reen og ulastelig til at stilles for Gud.

14

Du vover maaskee endnu at smigre dig med din Konges Naade, som du saa skammelig misbrugte og traadde under Fødder. Sandt er det! din Konge har viist sig alt for naadig imod dig; kunne han ikke have fældet dig med en frelst Samvittighed, naar du stod i Begreb at udøve dine skiendigste Ugudeligheder? kunne han ikke med Retfærdighed have udflettet dig af de Levendes Tal, naar dit dievliske Sind forgreb sig imod hans uindskrænkede Høihed; men nei! Naade nok! og næsten alt for megen Naade imod dig, at han ikke kunne tænke paa at straffe dig uden efter Lovene.

Nu gav han dig endnu Tid og Rum til alvorlig Omvendelse; deri bør du allermeest prise hans Naade, om du ei er saa forhærdet, at du ringeagter, og, til din sidste Døds Time, vil ringeagte den Salighed, som du endnu kan gribe efter, og som det evige Liv, i din Frelsere, endnu har at give dig. Tænk du vel nu med Væmmelse

paa den Forfængelighed, som du nød, eller bortdriver du de ubehagelige Gril-

15

ler, (som de kaldes), om din nærværende Tilstand ved at tænke paa de forrige Lystigheder og paa de skammelige Vellyster, som du svømmede i; du ønsker vel hellere nu, at du dog engang igien maatte komme i den Stand, at du kunne hevne dig paa dem, som du nu anseer som dine Fiender, og som have været Redskaber i Guds Haand til at hemme dine Ugudeligheder.

Du tror vel endnu at have efterladt og erhvervet dig de Venner i din Lykke, ved hvis Hielp du endnu kan udfries af Snaren; men tænk aldrig det! jeg raader dig, som en Fader, der tager største Deel i den Sorg, som dine Ulykker bragte over dit Hoved. Hvo skal kunne redde den, som et heelt Folk kræver Hevn over? og om det var at troe, at en eneste af dine forrige Smigrere virkelig ønskede at redde dig, om han formanede at redde dig? troe derfor ikke, at han engang torde lade sig mærke med sit Ønske; thi saa blev han jo anseet som medskyldig i din Formastelse, om han saa for Resten havde været ganske uskyldig deri. Du vil da vel ikke blive

16

en Daare, og trøste dig i Haab om Livet lige indtil Bøddelen overbeviser dig for sildig om den Sandhed, at du er en Dødsens Mand; du skal døe, du maa døe; hele Folket raaber: Bort med denne Gudsforgaaene Forræder! bort med denne Guds Bespottere! bort med dette formastelige Uhyre; Jorden kræver dit Blod; Himmelen vil at du skal døe, for at være et Exempel for dem, der i Eftertiden kunne ved Syndens Herredømme forledes til at træde i dine Fodspor; ja græsselige Tanker for mig! du skal døe! du som er Blod af mit Blod, Kiød af mit Kiød, du bør døe for en Skarpretters grumme Haand; men ak! hvad Under? Et Barn, som har Forældre, der vandre redelige for Guds Ansigt, der med Ord og Exempler viser det paa Veien til Salighed; naar dette Barn da skeier ud fra den sande Gudsfrygts Stie, og vandrer med Spottere; naar det ligesom afryster alle Paamindelser til det Gode; naar det overgiver sig til Syndens og Satans Førelser, saa at Forældrene hver Dag maa meere og mere græmme sig; mon da ei Guds Forbandelse hviler over

17

dette Barn? Saadanne retsindige Forældres Villie og Love ere allene indrettede efter Guds egne Befalninger; det Barn da, som strider imod deres, strider jo ogsaa imod Guds Villie, og den, som sætter sig op imod Gud, kan den vel vente, at det skal gaae ham vel? Heri ligger det fjerde Buds Forbandelse. Nu maa du selv være Dommere i din egen Sag. Det er unødvendigt og maaske skadeligt, om jeg ville her opregne alle dine Synder, som mig ere bevidste. Jeg vil allene tilholde dig, at Du beder den hellig Aand om Naade til at kaste et Blik, et alvorligt og ved Guds Naade klarseende Blik ind i dit eget Hierte; der skal du bedre blive alle dine Ugudeligheder vaer, end jeg kan foreholde dig dem; du skal der blive flere vaer, end jeg er i Stand til at sige dig; du skal da mærke, at du er afskyeligere tilredt ved Synden, end noget Menneske er i Stand til at afmale dig.

Hvor maa du ei klemmes af Angest, naar du overveier alt det Onde, som du har bedrevet. Som man siger mig, saa skal

18

du være Aarsag i at fader- og moderløse Børn ere gjort saa got som huusvilde; bleven berøvet deres Underholdning, som en gudfrygtig Konge tiltænkte dem, at de skulle nyde Frugten af saa længe som Dannemarks Rige vedvarede. Disse Faderløses Suk ere komne op for Herrens Ørne, og kræve Hevn over dig, som deres Banemand. Det som

I har gjort ved een af disse mine mindste Smaa, det haver I og gjort

ved Mig; saaledes taler den evige Sandheds Mund. Og paa et andet Sted:

Viger bort fra mig I Fordømte; thi jeg var nøgen, og I klædte mig ei; jeg var hungrig, og I bespisede

mig ikke. See saadan en fortærende Ild oppebier dem, som have forgrebet sig imod de Umyndige, ved hvilke vor Frelser vil forplante sin Kirke; ved hvilke han bereder sin Lovsang paa Jorden; ved hvilke han lader os see sine Engle, omvandrende i Menneskeskikkelse; saadan en Straf fordrer Himmelen over dig, fordi du paa alle muelige Maader har søgt at qvæle den gode Sæd baade hos dig og andre.

19

Hvor ulidelig maa da den Smerte være, som du føler af din Samvittigheds Bebreidelser. Jesus vil visselig antage sig sine fortrængte Troende, og alle de Saar, som du og andre Ugudelige har foraarsaget dem, de vil han lade blive, som gloende og brændende Emmer paa eders Hoveder. Jo meere jeg kiger ind i dine

Elændigheders Afgrund, desto flere skræksomme Synder bliver jeg vaer, desto meere skielver jeg, desto mere frygter jeg, at du skal gaae evig fortabt. Hvad er vel et græsseligere Onde, end det at forarge andre med sit Exempel, til at begaae de samme Ugudeligheder, som man selv er skyldig udi. Man har da ikke allene at gjøre Overdommeren Regnskab for .sine egne Synder; men deres Blod eller Syndeskyld, som man forlokkede til at synde, den vil Gud ogsaa kræve af vores Haand. Min Samvittighed maa da paa det haardeste bebreide mig, at jeg er Aarsag i fleres Fordømmelse, end i min egen. Jo meere levende du føler disse Bebreidelser, desto større, desto meere bidende bliver din Fordømmelse.

20

Hvor mange Mennesker har du ikke forført til at mætte din ugudelige Brynde. Disse raabe Ak og Vee over dig; de ansee dig, som en Banemand, der har berøvet dem Æren, det Klenodie, som gjør dem lidt og lykkelige i Verden. De anseer dig, som den, der har udrevet den Hvile af deres Siæle, som de følte, førend de besmittede deres Reenhed; de anseer dig, som den der er Aarsag i al den Ulykke, som det andet Liv vil iskienke for dem, dersom de ei alvorlig fortryde deres begangne Misgierninger, og vender om til at søge Naade i Jesu Fortjeneste. See! slige nagende Bebreidelser storme ind paa din Siæl; kan du da endnu forhærde dig saa meget, at du føler slet intet til alt dette? Mig synes, at det maatte være umueligt for et Menneske at føle saa mange græsselige Gierningers Marter i Siælen, med mindre den maatte dog vaagne op af sin Følesløshed; med mindre den maatte forskrækkes over sig selv, og drives til at søge den Roe i Frelserens Fortienester, der bortdriver al den stikkende Uroe, som Syndens Eftersmag qvæler os med. Du har brudt det Baand,

21

som af Gud selv var helliget, og af ham selv knyttet, til mange Tusendes Lyksaligheds Befordring. Aldrig saa snart havde du opløft denne Foreening, førend Millioner Ulykker indfandt sig, saasom: Misfornøielse, Forhaanelse, Vellystens Slinger, Selvraadighed, Egennyttighed, Underfundighed, Trædskhed, Lumskhed, og mange flere Udyr, som var alt for vidtløftigt at anføre. Naar du engang gav dig Tid til at overveie og eftertænke alle de Skader, som disse Udyr have foraarsaget, saa maatte du nok tillige kunne see den Strøm af Qval, som fare ind paa dig, fordi du har været Ophavsmanden til alle disse Ulykker.

Aldrig kan nogen ugudelig Rovfugl skade mere Guds Hensigt med Menneskene & c. deres Lyksalighed, end ved at angribe og adskille det Kierligheds Baand, som trækker den meste Roe, den største Glæde, som Verden har at give, til to foreenede Gemytter. Denne Ubluehed maa da nok være en nedrig Siæls Kiendemærke; thi jo større Ulykker en Gierning foraarsager, desto større Ugudelighed maa der beherske den Siæl,

22

som er i Stand til at sætte saadan en Gierning i Verk.

Du har da gjort en Rift, saa at sige, i Guddommens egen Gierning; ak! forfærdelige Dom! du har udstrakt din Haand imod Gud selv; men troe, at det skal være dig haardt at stampe imod Braadden; imod den Braad, som dine onde Gierninger vil efterlade i dig, til at martre din Siæl i al Evigheds Evighed. Bøi dig derfor under Guds vældige Haand; ydmyg dig under hans Scepter; kys Sønnen, at han ei altid bliver saa vred paa dig, som han nu er. Bed Jesum, at han dog vil straffe dig her i din korte Levetid, og skaane dig hisset, eller vil du forblive den du altid har været, en frek Syndere, en forvoven Gudsfornægtere indtil din sidste Døds Time.

Overbeviser ikke dit ynkelige Fængsel dig om, at der er dog en Gud til, som vil straske det Onde du har begaaet; har ikke din Samvittighed mange Gange i dit Liv mindet dig om din Overdommere, i hvor mange Kunster du Har brugt til at

23

dysse den i Søvn? Man siger mig, at du er fortvivlet; men beviser ikke denne Fortvivlelse selv dig, at der er en Gud til. Du har dog ei nødig at fortvivle; men naar du kiender din Synds Vederstyggelighed, da tag din Tilflugt til den Naadestoel, som er fremsat ved Troen paa Jesu Forsonings Blod. Ak kunne jeg endnu nyde den Glæde for al den store Bedrøvelse, du har foraarsaget mig, at jeg maatte spørge denne salige Sindsforandring om dig, da ville det glæde mig langt meere, end din Skiebne har bedrøvet mig; saa ville jeg takke og prise min Gud og vor Herre Jesum, fordi at hans Veje med dig og mig vare idel Miskundhed og Naade; saa ville jeg love hans hellige Navn, som førte alle Ting ud med os til en herlig Ende; saa ville jeg inderlig med Glæde længes efter at omfavne min forlorne Søn i den Evighed, hvor vi skal skue vor korsfæstede enten som en stræng Hevnere, eller som en mild Forsonere; Gud give det sidste! Jeg er & c.

24

1

Et mærkværdigt Brev til Græv I. F. Struense
fra
hans Moder.
Fordansket ved Oversætteren af hans Faders
Brev.
Kiøbenhavn, 1772.

Trykt og findes tilkiøbs hos Joh. Rud. Thiele, boende i store Helligeiststrædet.

2
3

Min elændige Søn!

Da din Fader skrev sidste Gang, havde jeg og i Sinde at skrive dig til. Jeg greb adskillige

Gange fat paa Pennen; men Styrken af de Følelser, som overvældede mig holt mine Tanker tilbage, fra at kunne udbryde. Mit Blod var i den heftigste Valling af moderlige Bevægelser og utallige forvirrende Tanker havde gjort sig Mester over min Siæl.

4

Jeg viste ikke enten Medlidenhed, Haardhed, Forbittrelse eller en hellig Iver for Guds Ære, vare de Tanker, som gjorde min Siæl saa forfærdelig oprørt. Den ene Tanke kappedes med den anden at trænge sig udaf min Siæl; men alle kunne ikke komme ud paa engang; den ene trængte saa stærkt paa den anden, at ikke en eneste var i Stand til at flippe ud. Iden jeg skrev Overskriften, syntes jeg at have allerede skrevet dig et Brev saa vitløftigt, at det ikke kunne rummes uden paa en heel Bog Papiir; men just fordi jeg den Gang ville sige alt det jeg tænkte om dine Omstændigheder, saa fik jeg ikke skrevet noget.— Nu er mit Blod just ikke i en saa forrykt Fart; nu er det bleven lit meere stille, og min Siæl lit meere hengiven i Guds Villie; nu er jeg ikke saa overrumplet af smertelige Forestillinger over dig; nu er jeg Heller ikke saa bestormet af forskrækkelige Angester for dig. Derfor kan jeg nu meere sagtmodig, og ved at begaae ferre Feil, afskildre dig siste Gang mit Moder-Hierte.— Om jeg aldrig ville eller kunne bebreide dig andet, end at du, fra den Tid du laae under mit Hierte, Har været mig en Smerte-Søn, det var Bebreidelse nok for dig, som maatte allene komme

dig

5

dig til at kiende, hvor væmmelig du maa være i Guds Øine; og formaa dig til at flaae i dig selv, og søge Naade til velbeleilig Hielp. — Jeg husker endnu klart, at du endnu førend du saae Lyset, ved tusinde Smerter, som du forvolte mig, spaaede det jeg ofte sagde: At du ville blive stridig, og os til stor Hiertegræmmelse. Du saae Lyset, men os til liden Glæde; med Skrigen og Egensindighed lovede du os, endnu da du ikke kunne skiønne, hvad vi kunne vente at der ville blive af dig. Hvor inderlig har jeg ikke tit lagt min Frelsere i Øre, at han dog ville forandre den Frygt jeg havde om dig til Glæde; at han ville omskifte vor ængstelige Forventning til Haab; vor Angest for dine tilkommende Optrin i Livet, til den søde Roe, som Forældre føle, naar deres Børn gelinge vel, og opvoxte i Dyd og Guds frygt. Jeg trøstede mig ofte med de Ord: Den

Retfærdiges Sæd skal ikke blive til

Skamme; men ak! mon denne Forjættelse strækker sig ogsaa til ugudelige Børn, til Børn, som slaauer med Nakken ad en Moders sagtmodige Formaninger? til Børn, som stampe imod den Braad, som moderlige Revselsers sætte paa Synden? Nei! ingenlunde: Søn-

6

nen skal ikke bære Faderens Misgjerning; Hvorfor skulle da vel en uværdig Søn nyde Frugterne af retfærdige Forældres Gudfrygtighed? dette stred jo mod Guds Naade, for saa vit, at de sande Troende da ikke kunne ansee deres forventende Salighed, hverken som en Opmuntring til at elske Frelseren, ei heller som en uforskyldt Belønning for deres gudhengivne Vandel i Verden; det stred mod Guds Viisdom i at straske og belønne; ja det stred imod hans strænge Retfærdighed i det han, tillige som en hellig Gud, bør hade og forfølge de Onde. Naar et Blomsterfrøs sættes i Jorden, saa slaar det Rødder, og udvikler et Blomster, som i Farver og Dannelse overmaade meget ligner det Blomster, hvoraf Frøet blev pillet; Roden af et got Æbletræ kan ikke skyde en Stamme fra sig, som bærer sure Bær; saa vel er den livløse Natur dannet. Et herligt Sinbillede paa, hvorledes Menneskenes naturlige Børn burde være; paa Træet burde man i Verden kiende Frugterne, og paa Frugterne burde man vechselviis igien kiende Træet; det er Børnenes Tænkemaade og Opførsel burde være i Stand til at angive, vorledes de tænke og handle, som der have

7

været og ere deres Forældre; men ak! — Gud bedre det! Onde Exempler hos Forældrene formaa meere til at gjøre Børnene ugudelige, end gode Exempler hos gudfrygtige Forældre ere i Stand til at danne Børnene til sande og levende Lemmer paa Jesu aandelige Legeme. Som Forældrene vare, saaledes ansees det for rimeligt, at Børnene ogsaa skulle blive; men ofte har den hellig Aands Virkning bedre Inpas hos ugudelige Folkes Børn, end hos Gudfrygtiges; men hvorfor? — Aarsagen er allene, at det livsalige Guds Ord, som retsindige Forældre altid bruge til Bevæggrunde, for at danne Gudsfrygt i deres Hierter; disse Guds Ord virke enten Forhærdelse eller Omvendelse.

Er det da vel retsindige Forældres Skyld om de med deres Tilholdelse til Gudsfrygt foraarsage, at deres Børn blive forhærdede? ingenlunde! — Hvad er det da for retfærdig Sæd, som ikke skal blive til Skamme? — Det er den Sæd, som, efter al Naturens Orden, ikke vanslægter fra sin Stamme; det ere de Børn, i hvis Hierter,

8

den gode Sæd, som Forældre ved Guds Aands Medvirkning udstrøer paa dem, opvoxer og bærer Retfærdigheds Frugter, Gud til Ære og Lov.—

Kan du eller nogen af dine Brødre bebreide mig det, som saa mange Børn, med trodsige Ansigter foreholde og forekaste deres Mødre? — Kan I sige, at jeg nogensinde ved Kiellingvurrenhed har forkielet eder, eller at min utidige Æmhed over eder har qvalt de gode Formaninger og de alvorlige Bestraffelser, som eders Fader, naar det best giortes behov, har givet eder.— Vel har jeg saa meget at bebreide mig selv, at jeg ikke altid har været alt for redebon i at gribe til de sandselige Vaaben, som skulle underkuet og udryddet Roden af din Ugudelighed, som jeg allerede den Gang sporede; men det er i sig selv ingen Bebreidelse, saasom jeg troede, at kierlige Tillokkelser til Gudsfrygt skulle have kunnet udrette meere, end idelige Tugtelsler. Jeg har i den Sted brugt aandelige Vaaben, Aandens Sverd og Sagtmodighedens Hielm; og min Samvittighed gjør mig slet ikke urolig derved,

9

saasom jeg troer, at det Barn, som ikke meest lader sig drage med det Gode, staaer aldrig til at redde med det Onde. Al min gudfrygtige Iver; alle mine moderlige Bestræbelser ere paa det jammerligste spildte. Mit redelige Øiemed med alle de Midler, jeg anvente, til at rive dig ud fra at følge med den store Hob; dem har jeg gaaet Glip af. Min Nattevaagen ved din Vugge har du belønnet mig med et Saar i mit Hierte, som jeg aldrig forvinder, og om hvis ulidelige Smertes, de idelige Taarer der trille ned af mine Kinder paa dette Papiir best kan være Vidnesbyrd. Ak! min Gud! hvor er dit Raad ikke idel Viisdom og Naade. Du skiuler de tilkommende Ulykker for et kortsynet Menneskes Øine; du lader os ikkun see det Forbigangne, for at vogte os for det tilkommende Onde; du lader os kun skue det Nærværende, fordi vi ikke skal grues til Døde af Skræk for de Ulykker, som Eftertiden vil ryste ud over vore Hoveder. Nu gaae min Forsmædelse, min Sorg, min Frygt over sine Bredder, og ere færdige at fortære mit hele Væsen; ak! havde jeg endnu, da min Søn laae i uskyldig Roe ved

10

mine Bryster og diede, havde jeg da allerede forud kunnet see de skræksomme Ulykker, som ville møde ham for hans Overtrædelsers skyld; havde jeg da kunnet forestille mig al den Bekymring og Forhaanelse, som ville i Eftertiden ramme mig for hans skyld, og som hans Synderegister ville ikke mig paa Halsen; ak! min Gud! hvor meget ville det ikke have forkortet mine Dage; ja! om jeg torde ønske mig noget, som stred imod Guds Ville mod os Mennesker, da kunne jeg ønske, at min Forbarmer allerede for lang Tid siden i Forveien havde villet kalde mig hjem til den Hvile, som han har beredt til alle sine elskelige Tilbedere; hellere end at jeg skulle opleve at see min egen Søn, mit Lives Frugt i saa jammerlige Lænker. Gid da min Søn hellere var bleven holdt bunden inden for Indgangen til Livet, hellere, end du skulle været sluppet der igiennem ud i Verden, allene for at blive en Piil i din Moders ømme Hierte; en Fiende mod Gud, et Offer for Ugudelighed, og

Slagtoffer for Verden. Ja gid mit Navn maatte dog reent glemmes udaf Verden, og aldeles udflettes blant Mødrenes Tal; thi jeg er den ulyksaligste

blant

11

blant de ulyksalige Mødre.— Dog! — jeg maa ikke fortale mig imod det høieste Væsens Viise Raad; bør en Orm mestre sin Skaber? eller bør en Maddike spørge, hvorfor den ikke blev en Engel? — Gud er uendelig viis i alt, og som hans Viisdom ikke kiendes tilgavns af et dødeligt Øie; saa bliver den dog det den er, og Gud den samme ubegribelige i alle Evigheds Evighed.— Den Gud, som forud saae, at jeg skulle blive en saa uheldig og saa højst bejamringsværdig Moder; den samme Gud afveiede ogsaa de Kræfter og den Hengivenhed, han ville give mig til at bære saa tung og utaalelig en Byrde, som min Søns Ugudelighed ville qvæle mig med. Havde jeg ikke været i Stand til at giennemgaae denne Trængsels Ild, uden at min Troe skulle fortæres; aldrig havde min velsignede Frelsere ladet slige Gienvordigheder falde i mit Lod.—

Begræder mig I retsindige og gudfrygtige Mødre! som have ømme Hierter; som i det Lidet, maaske mange Gange, nødes til at føle det jeg nu i det Store maa udstaae.— I Gud opofrede Fædre, bejamrer mig i mine forskrækkelige Ulykker; og hver Gang I nævne

12

min fordærvede Søns Navn med Forskrækkelse; da glemmer af Medynksomhed mit.

Og du min afvigede og elændige Søn! har du endnu minste Følelse i dit Hierte; har du endnu ikke hærdet dig saa meget mod Guds Aands Bevægelser i dig og Omhu for dig, at Gud har overgivet dig til et forvent Sind, som ikke duer, til et Sind, som evig forkaster Guds Naade i Christo, som derfor ogsaa evig maa forkastes fra at see Frelseren i Herligheds Rige; saa lad alle mine forrige, tidelige, eenfoldige; men tillige for Gud og for dig oprigtige Formaninger, nu endelig engang igien blive ret levende i din Siæl; ikke et eeneste Ord af alle dem, jeg har talet, skal da være falden paa Jorden; den værdige hellig Aand skal veilede dig i al Sandhed skal minde dig, paa en besynderlig kraftig Maade om alt det du har hørt baade af min og andres Mund til sin Saligheds Befordring.

Disse Ord og denne Kundskab du har om den evige Frelse, skal da ikke blive blot hængende i din ved Synden saa forvirrede Hierne; men dit Hierte, vil da, ved den hellig Aands

13

forarbeidende Naade, med Glæde henegne alle livsalige Sanheder paa sig selv. Det vil bejamre hver en Dag, som du har forliset uden for din Forbarmeres ømme Venskab; det vil, af Væmodighed over sine forrige onde Ildrætter, være færdig at briste i dig; det vil komme dig til at udgyde de bitterste Taarer over det at du saa skammelig har forsømt at fiye fra den tilkommende Vrede. Intet vil komme dig bedskere for i din Siel, end naar den hellig Aand paa den forskrækkeligste Maade, vil foreholde dig: at du har syndet mod Lyset; mod det Lys du fik i din Opdragelse, efter hvilket du havde burdet vandre og ved hvilket du havde kundet ungaee alle de Anstøds- og Tillokkeises-Stene, der kaste sig i Veien for enhver, som vil forblive en sand Christen. Den der synder i Vankundighed, fordi han ikke er bedre oplyst om Guds Villie til Menneskenes Salighed; den er at unskylde; men du skal anklages derfor paa hiin store aabenbarelses og doms Dag. Gud overbær i Vanvittighedens Tider, og Capernaum faaer en langt strængere Straf end Sodoma; Guds Barmhjertighed formaaer ham til at see saa meget igiennem Fingre med Vanvittige, som hans Retfærdighed og Hellighed kan taale;

14

men Gud vil visselig kræve Regnskab af dig for al den Kunskab du fik i din Undervisning og for alle de Paamindelser som dit Hierte vel har følt; men tillige forviist og forskudt. Hvorledes vil du da kunne bestaa? — Her gielder da ingen Undskyldning; om du enskiønt kunne i Guds Dom anføre denne eller hiin, som dine Forførere. Det undskylder dig langt fra ikke, om du der kunne sige, at din Afholdenhed er bleven forloklet; Josephs Exempel burde du have paa det allervirksomste foreholdt dig. — Han giennemgik jo, med kolt Blod, de allerheftigste Tillokkelser; hans Dyd blev uforkrænket, endskiønt han maatte udstaae en farlig Prøveild. Du maa allene svare for dine egne Handlinger; ingen vil da fremtræde til dit Forsvar, uden din Forsonere Jesus, dersom du her i Naadens Dage vil, ved Troen, haste efter at faae ham til din Ven, og gribe efter den Fyldestgiørelse, som kommer slig en himmelraabende Synder, som du er, allerbest til Salighed. Dog — ak! — hvad tænker jeg nu? gruelige Tanker! — jeg er saa vant til at see alle mine Formaninger frugtløse; saa at jeg næsten er bleven kied over min utrættede Flid.

15

Ja! jeg har Milliongange maattet blive rød over mine ligesaa unyttige, som omhyggelige Bekymringer for din

Forbedring.— Skulle jeg da nu troe, at dine bedrøvelige Baand kunne hielpe mig noget i at faae dig snapped udaf Ødelæggerens Strube? skulle jeg troe, at dit feilslagne og grumme Haab til Verden, kunne nu i din Elændighed dog endelig bevæge dig til at opfylde det Haab, jeg altid har havt om din Siæls Fattelse og Forandring? ja! men jeg skielver ved min Troe i denne Henseende; jeg ængstes ved at forekaste dig mit Mishaab i denne vigtige Sag.— Dog! — den Jesus, som er i Stand til at gjøre langt over alt det vi enten bede eller forstaae, han er endnu i Stand til at blødgjøre dit haarde, at bøie dit gienstridige, at omdanne dit frekke, og at forandre dit Ugudelige Hierte; men dersom du selv ikke vil; ak hvad er din Frelser vel da i Stand til at udrette hos dig; du maa give din Villie ind under Frelserens Maade, saa udretter han alle Ting i din Siæl, efter sin Velbehagelighed. Den Gud, som ved et Vink er i Stand til at skabe en heel Verden, er ikke mægtig til at omskabe din Siæl, naar du vil, ved alle Syndens

Midler,

16

Midler, væbne dig imod hans forekommende Naade.— Ak gid jeg havde en Engletunge til at overtale dig! gid mine Ord kunne trænge ind, som Staalspyd i dit Hierte; saa kunne jeg overlevere dig nu i din Frelseres Hænder; saa kunne jeg altid, efter din Død, tænke paa dig, som paa en Siæl, der nyderen evig overvættes Glæde. Ja! dersom du elsker din Frelser, saa kan du med et glad Øie see din Død i Møde; saa kan du omfavne Døden, som en længe ventet og kierkommen Broder; saa kan du med et Troes Øie skue den Englehær, som vil ile imod din Siæl, det første den farer ud af dette forargelige Huus, den nu beboer; saa kan du trøste dig i dine velfortiente Lidelser, ved at see din himmelske Brudgom at smile dig i Møde; saa skal du i de evige salige Boliger omfavne din Moder, og fyldestgjøre hende alle hendes Suk. Jeg er & c.

1

Grev Struenses mærkværdig Svar paa hans Faders Brev.

Efter hans Begiering besvaret.

Kiøbenhavn, 1772.

**Trykt og findes tilkiøbs hos Joh. Rud. Thiele,
boende i store Helliggeiststrædet.**

2

3

Mon trés

cher Pere!

Jeg havde dog tænkt, at I var en Mand, der var lige saa fornuftig, som graahærdet; — men, til Eders største Skam seer og fornemmer jeg det, som er tvertimod.— Jeg

4

er en fangen Mand, — som alle kaster til med Foragt og Spottegloser.

— Vil I ogsaa forøge deres Tal? og under den daarlige Tings, — Religionens Skin, lade mig være Maalet for de Stræger I begaaer i Eders Barndom? — I begyndte temmelig derpaa, da jeg endnu var i min Almagt, og florerede, som et Blomster, der staaer med alle sine Blade; i det Brev, som I skrev mig til, hvor I formaner

mig, ikke at snuble paa de steile Trapper; men! den Gang vilde jeg ret ønsket, at I havde purret ved mig, — jeg skulde da viist Eder, at jeg var Grev Struense.

— Nu maa jeg destoværre taale Eders og fleres Spotterier, — var det endda skrevet med Fornuft og Smag, saa vilde jeg lade andre

5

fortælle mig noget deraf; — men dette fordømte Postill-Sladder, — som jeg af Vanvare blev nød til at læse, da jeg tænkte, at det var et virkeligt Brev, og ikke saadan Kierlinge Sladder, har saaledes opirret mit Sind, at jeg er dobbelt

saa gal og fortvivlet, som før.—

Bild Eder aldrig ind, at I med al den Ret, en Fader har over sine smaa Rollinger, skal komme her og incomodere mig med at læse fra og til Bords. Det skulde jeg mokere mig over i en høi Grad, — og naar I herefter vil gjøre et nyt Oplag af Eders Bønnebøger, saa dediceer det for alle Ting ikke til mig.—

6

Jeg maa ret lee, — ja i Sandhed! ret skogger grine over jer, I gamle Papegøie, som saa kiønt kan snakke efter — I fortæller mig i Eders Brev, at mit Fald smertede Eder— Hvilken unyttig Efterretning, — saa fremt I var mig en retskaffen Fader, som I raaber paa, saa kan jeg Dog alligevel tænke, at I maatte blive lidet bestyrtet derover. — Jeg selv blev temmelig forundret, da man forvandlede min Høihed til Ringhed, — min Rigdom til Fattigdom.— Al den Sliddersladder, som I anfører om den Retfærdiges Klippe, ærgrer jeg mig billig over, — da jeg i min Tid, med min lille Finger, har revet mange Retfærdiges Klipper ned, — og

7

7.

den Spidse I giver, med at den Ugudelige maa staae til Skamme, kryber mig igiennem alle Aarer. Men, naar I taler om min Samvittighed, saa bliver I mig ret moersom.— I gamle Tosse! — vil prætendere Samvittighed hos en Person, der har været i saa betydelig en Betiening.— Par bleu? det er got at see, at I er kun skabt til at være Præst, — og jeres Sladder om Guds Villie i det siette Bud, overbeviser alle Mennesker derom.

Jeg har aldrig bedet jer falde paa Knæ for min Skyld, og det maa nok være i Arten, at jeg saa ofte paa mine Knæ har tilbudet det smukke Kiøn.

8

I al Sandhed mon cher Pere! — I har slet ingen Skam af jeres Søn.— Hvem i al Verden lovede jer, da jeg blev født, at I med Liden skulde see ung ophøiet til den største Værdighed i Riget. — Har I hiulpet mig dertil? eller har jeg jer noget derfor at takke? Min egen store Indsigt og Forstands naturlige Ild gjorde, at jeg Tid efter Tid blev Landet nyttig.— Lad kun Pøbelen snakke, — men meest ærgrer det mig, at I, som en forstandig Mand, vil være et Echo af saadanne uforskammede Folkes Raab; — og lad være, at jeg, da jeg var paa Ærens høieste Top, blev svimmel af Lykkens rusende Viin.— He bien! jeg fornå, da jeg havde sovet ud, at det

9

var et Fald, hvoraf jeg umuelig kunde reises, — og hvem stødte sig vel derved, uden jeg? — altsaa er det min egen Sag.

Hvad mit Klenodie var, eller ikke, det kommer ingen ved, — og for mine Ønskers Maal, har jeg ikke nødig at gjøre jer Regnskab; — der vil vel blive dem, som jeg nødes til, at gjøre det for. —

I klager blant andet over, at Penge var det jeg tørstede efter. — Ah mon Pere! I røber derved en usel Forstand, — eller et stort Hyklerie.- Skulle ikke en Premier-Minister, der har Lejlighed dertil, — daglig Dags forhøie Penge-Bunken.— Den Tid vilde komme, at han fortrød denne Forsøm-

10

melse; — og det var ikke min Skyld, at man forekom mig i at bruge de Midler, jeg havde samlet, til min Sikkerhed.— Men, I laster mig for slig en Forekommenhed, som er just Beviis paa min Forstand; — og dette er Tegn enten paa jeres slette Forstand, eller jeres store Hyklerie.- Thi I veed nok, hvis Pose der ikke bliver fuld.

Og, at jeg ikke skal holde mig for meget op ved Eders megen Væv, saa vil jeg med saa Ord sige Eder dette: At ligesom min Høihed, Rigdom, Vellyst, og gode Dage vare mine egne, — og jeg havde mig selv at takke for

dem; saaledes er ogsaa min Ringhed,

11

Fattigdom, Bitterhed, og elændige Liv mit eget.— I, og hele Verden tager ingen Deel i dem; — og det kommer ikke heller nogen ved, enten jeg troer mig skyldig, eller uskyldig.— Den Dag kommer vel, at det bliver forklaret —

I spørger mig ligeledes, om jeg glæder mig ved, at mit Navn bliver bekiendt i Danmark! — ja! jeg glæder mig, — ja jeg hovmoder mig deraf; — og Rygtet er den eneste, som veed at sætte Priis paa mine Fortienester.—

Kan man tale om de grusomste Kongemordere i Frankerige, som vare gemeene Folk, — hvor meget meere vil man da ikke tale

12

om mig, som en Person, der har spilt den betydeligste Rolle paa Verdens Skueplads, siden det store Dække gik op, i dette Aarhundrede.—

Lad Menneske-Vennerne faae Qvalmer ved at nævne mig, — og lad de enfoldige Gudsfrygtige, ikke taale mit Navn.— Jeg vil ikke heller taale, at slige skal tage det i deres Mund.— Folk af større Indsigt, — meere Levemaade, og betydeligere Naturens Gaver skal opbygge mig Monumenter.— Mine Æresminder vil ikke udbredes eller forherliges ved Fortalen til en Catechismus, — og mine Trophæer vilde endog nedrives, naar gamle gudfrygtige Kier-

13

linger vilde aande paa dem med deres hellige Suk. I alt det øvrige saa kan jeg

lade jer vide, at jeg forlanger ingen flere Begrædelses Bøger fra jer, — ja jeg læser endog langt hellere mine Bedrifter i Vers, satte som en Krands omkring mit Billede, — og jeg skal sidst begiere jer, til at bære Kiæderne for mig.—

Den Glæde, som I ønsker at finde i min Omvendelse, troer jeg neppe, at jeg kan tiene jer i, og vil I glædes, maa I glæde jer selv — For Resten, til Trods for jer, — for dem, som raabe Hevn over mig, — ja til Trods for det, som var mine Ønskers eeneste

14

Maal, lever jeg endnu, i det faste Haab, at der dog skal være dem, som ære mit høie Mod, — mine store Forsætter, — ja endog beundre mine store Sinds Gaver i den sildigste Alder.—

Jeg er —

vôtre

trés obéissant & c.

1

Svar fra Struense i Fængselet

paa

sin Faders Brev.

**oversat. I Dag, dersom du hører Jesu Rost, da
forhærd ikke dit Hierte. Ebr. 3, 7. 8.**

Kiøbenhavn, 1772. Trykt hos August Friderich Stein.

2

Jeg haver rigtigt nok bekommet Deres sidste Skrivelse til mig i Fængselet; hvilket Brev jeg i høyeste Maade elsker og ærer, ikke alleneste formedelst den naturlige Kierlighed og Ærefrygt, jeg, som en Søn, har til min Fader; men og fordi der er fuldt af de allerreneste og trofasteste Beviser paa, at De er inderlig bekymret og omhyggelig for min evige Lyksalighed; siden min timelige ikke mere kand være Deres Ønskers Gienstand eller noget Menneskets Forventelse. De have Ret i at paastaae, Høystærede Fader! at jeg haver været et af de allernugdeligste Mennesker paa Jorden; ja lige-

som

3

som Ugudeligheden selv. I en tilig Ungdom begyndte jeg allerede at foragte Religionen, og lod mig indskrive blandt de sterke Aander, da jeg neppe endnu havde Duun paa Hagen. Jeg begyndte først med at foragte og bespotte Forsoneren, og ingen Jøde kunde tale mere vederstyggeligt om Jesu, Messia, end jeg. O! vilde Verden af mit og mange fleres Exempler lære, at den rette Kilde til al jordisk og evig Ulyksalighed er at foragte Jehova Gud og Mand, og at det er fra dette Skridt al Menneskelig Elendighed begynder!

Da jeg havde forkastet de søde Lænker, som Jesu Love paalegge os til vor egen udsigelige Lyksalighed for her og hisset, blev jeg ikke længe staaendes ved den saa kaldte naturlige Religion. Nu lærte en Deist mig at nægte Sielenes Udødelighed og det Guddommelige Forsyn, og forestillede mig Gud som et Væsen, der handlede Uden Hensigter, og som ikke gav ringeste Agt paa alle mine Gierninger, saa at jeg kuns frit ud kunde sige om det høyeste Væsen:

Gud kier sig lidet om, hvad Levnet jeg helst fører, gans Øye seer ey mig, hans Øre mig ey hører, Jeg derfor leve kand, saaledes som jeg vil, Og efter Døden ey Opstandelse er til.

Jeg fik endnu flere ugudelige Læremestere, nogle finere, nogle grovere. En la Metrie indbildte mig, at vi Mennesker havde aldeles ingen frie Villie; men vare ligesaa tvungne i vore Gier-

4

ninger, som et Uhrverk i sit Løb: At der enten aldeles ingen Gud var til, eller og, om der var een, kunde han dog hverken straffe eller belønne os, siden vi vare blotte Maskiner, ligesaa tvungne til at løbe vor Gang, som Solen sit Løb. Endnu mødte mig Epicur og Spinora, som forsikrede mig positive reent ud, at der var ingen Gud. Jeg ønskede, at der ingen Gud maatte være, og derfor nødte mig saa uformerkt efter Haanden til at troe det. Da jeg nu saaledes havde afklædt al Religion, hvilket var en nødvendig Følge af den Haanhed og Foragt, jeg havde beviist Frelseren. Hvad Under da, at jeg, som har kundet foragte min himmelske Fader, ogsaa haver foragtet og trodser Dem, min jordiske Fader? Hvad Under da, at jeg som har kundet fornegte og forsværge min Himmelske Konge, ogsaa har kundet fornegte og forsværge min jordiske Souverain, den syvende Christian af en velsignet Stamme, som endog efter mit førdomte, og i alle Verdens Tider og Riger uhørte Forræderie, beviser mig Million Tusinde gange mere godt, end jeg burde have drømt om, i det Hans Høykongelige Naade endog i mit Fængsel, som, efter min overmaade store Synd at regne, er meget mild, tilstaaer mig baade Seng, Varme og andre Comoditeter.

Da jeg nu levede uden al Religion, saae jeg allene hen til at opfylde mine to Hoved-Passioner: Ærgierrighed og Løstgighed, og

5

har jeg i de fleste Ting lignet den gamle Julius Cæsar. Min Æresyge var, som hans, uden Grændser: saa ingen af os kunde taale nogen Overmand. Min Løstgighed har gaaet lige saavidt som hans, saa at man har kundet sige om mig, det som man i det gamle Rom har sagt om Julius:

Han alle Mænd har tient til Kone, og alle Koner til en Mand.

Jeg har dog deels af naturlig Drift, deels af Politique været meget afholden i Mad og Drikke ligesom Romeren, saa at ligesom Cicero har sagt om denne, at han var den eeneste, der ædrue havde søgt at

kuldkaste Rom, saa har man og kundet sige om mig, at jeg har været en ædruelig Landsforræder. Cæsar var meget for Stads, jeg ogsaa: Han tilstod selv, at han gjorde alle de Uretfærdigheder, som kunde optænkes for at komme til den højeste Regiering; jeg ogsaa. Cæsar roeses for overmaade store Naturens Gaver, og sandt at sige, saa troer jeg om mig selv, at jeg og havde saa store Sindets Gaver, at de just ved deres Misbrug kunde gjøre mig til et udvalgt og særdeles ønskeligt Redskab for Staten og hans Rige. Cæsar var en stor General, og hvo veed, hvad der kunde have blevet af mig, ifald jeg havde faaet Lov at spille min Rolle ud. Mangen en stor General opvoxer som med eet. Kunde den engelske Forræder Cromwel fra en latterlig Prædikant og bedragersk Vertshuus-

6

mand med eet blive een af de største Generaler, Verden har havt, saa kunde maaskee en dansk Forræder og have spillet samme Rolle. Julius nægtede Straf og Belønning, ligesom jeg, og drev Spot med al Religion, ligesom jeg har gjort. Romeren gjorde undertiden dog noget Godt, stråledes har jeg og, i hvor afskyeligt et Skarn jeg end har været, og omendskiønt jeg kan ansees for Lucifers Førstefødde, undertiden ligesom bedet Mig Forlov af Satan til at udrette noget for Landets Beste. Hvis man vil troe, at nu i de allersidste Tider et og andet er skeet efter min Indskydelse, hvo vil da ikke roese to Ting, at 1) der er bleven sat Maal og Grændser for Domefigurnes Ærgierrighed, at 2) Baand og Rang nu ikke undtager længere de allerstørste Herrer for at betale en retfærdig Giæld. — Cæsar lykkedes at kuldkaste Rom; men mit Gudsforjaaende, Helvedavlede Anlæg blev røbet, før det blev iverksat, og dette er nu Kilden til al min Glæde. Jeg havde dog aldrig faaet mit fulde Forsæt udført, hvilket enhver med et Halvt Øye kunde see, som kiende det allermindste til Tvilling-Rigernes Ærrkierhed, Tapperhed, Mod, ædle Stolthed og brændende Kierlighed imod det Kongelige Huus. Men at jeg den Gang ikke kunde see det, kom deraf, at Ærgierrighed havde forblindet mig, og Satan gandske bemestret sig min Siel. De veed, Høystærede Fader! at et Menneske i denne Tilstand kand

7

fuldkommen berøres al Syn, Vid og Forstand. Fanden og jeg skulde vel havr kundet stifte største Skræk i det Kongelige Huus, og opfyldt Tvilling Rigerne med Blod og Ild, hvis Gud havde givet sin Tilladelse dertil; men i Enden vilde det dog altsammen have gaaet ud over mig; thi de kiekke Danske og Norske havde ved ingen Dievels Koglerie kundet lade sig forblinde til at antage for Souverain, en saadan gemeen, nedrig og syndig Karl, som jeg, en løsagtig Buk, og der som var græsseligere, end alt det andet, en K—ge-M—re. — Velsignet derfor evig være for alle Slægter paa Jorden den allerpriisværdigste iblant Dronningerne, Dronning Juliane Marie, som understøttet af en Cherub, sendt fra den høye Gud, røbede mig og min heele Helvedavlede Complot, hvorved det Kongelige Huuø og begge Rigerne nød deres fulde Glæde og Sikkerhed, og hvorved saa mange. Millioner af mine Synder bleve berøvede deres Bukninger. Jeg veed vel, Høystærede Fader! at Villien og Gierningen er for Gud eet og det samme; men for mig, som Menneske, havde dog Fortvivlelsen blevet ulignelig større, hvis mine Synder isteden for at standses, havde naaet deres fulde Virkning. I al min Sorg har jeg dog nu den Glæde, at mit Satans-spyede Project slet ingen Udflugt fik, og i det jeg nu takker Gud for Monarkens og Rigernes Frelse, faaer jeg med det samme saa ufor-

8

merkt efterhaanden Kierlighed til Gud, Forsynet og Religionen. Veed nu tillige med mig, Høystærede Fader! Ja beder alle med og for Mig, som veed noget af mig Ulykkelige at sige, at den Jesus, som jeg hidindtil stedse har foragtet, vil give mig Aand og Naade til en salig Omvendelse. Min Straf her i Verden kand aldrig blive græsselig nok, aldrig saa stor, at den jo burde være større, men ak! at den forbarmende Jesu ved en salig Troe vilde befrie mig for den evige Straf og Helvedes Pine! Monarken, det heele Kongelige Huus, De, min Fader, begge Tvilling-Rigerne, ja alle Mennesker paa Jorden forlade mig min Synd, som er saa græsselig, at den fra Verdens Begyndelse indtil denne Dag ikke haver havt sin Lige. Høystærede Fader! Lev vel — — jeg kand ikke skrive mere — Taare forbyde det —

Struense.

1

Struensees begyndte

Taarer

og frembragte Bøn til sin Fader.

**København, trykt hos L. N. Svare. 1772, boende
i Skindergaden i No. 76.**

2
3

Min allerkiæreste Faders Brev er kommen mig for Ørne, jeg har Hørt det, jeg har læst det, jeg har vædet det med min Graad og kysset det.

O paa hvor rørende en Maade forestiller Du mig ikke mine Forbrydelser imod Himlen og Dig! O hvor har Du ikke med de livagtigste Farver afmalet mig mine Synder, saa jeg kan nu see dem, ja de staaer alle afmalede for mit Ansigt, og jeg kiender dem.

4

Allerkjæreste Fader! nu forbander jeg, skjønt for silde, den Tid og Time jeg første Gang saae denne Verdens Lys; næst Gud har jeg Dig Livet at takke for, nu ønsker jeg, jeg aldrig havde haft det, for jeg skal bedrøve saa kiær en Fader, for jeg saa ugudelig har henlevet det og saa skiendelig skal ende det. Min Gud har jeg foragtet; min Konge har jeg ei været troe, en kiær Fader har jeg bedrøvet, mig selv har jeg beskiemmet. O gruelige Forestillinger for min Siæl! — min Gud, — min Konge, — min Fader, — mig selv, — min Synd, — Ak!

Eftertanken gjør mig skræksom og gysende, jeg gruer for min Gud, jeg frygter for min Konge, jeg bedrøves over en aldrende Fader, min Synd, mig selv forbander jeg, jeg forvirres og taber mig selv, her seer jeg en kiær Faders ømmeste og kiærligste Formaninger, hist skuer jeg en skræksom og for mig bedrøvelig Evighed. Loven gjør mig bange, Helvede forskrækker mig. min Siæl! ak min Siæl!

5

O grusom Evighed for en modvillig og forsætlig Syndere! Samvittigheden, opvagt af sin Søvn, overbeviser ham om sin velfortiente Straf.

Men, allerkjæreste Fader! er der endnu Raad, er der endnu Redning for min Siæl, da beed for mig! bed for mig! jeg ønskede at kunde bede, men Skræk har betaget mig.

O hvor stor en Konst maae der dog ikke være at bede, og at bede ret, saa Bønnen bliver Den Allerhøyeste antagelig, og Hiertet trøstet.

Allerkjæreste Fader! Dit Brev har nu opladt mine Øine; nu lader jeg mig sige, nu veed og troer jeg at der er en Gud, et evigt Forsyn til, som styrer og regierer alle Ting, en Gud, som er almægtig, en Gud, som ophøyer og forneder i rette Tid, en Gud, som er en Klippe, paa hvilken de kan forlade sig, som bygge paa ham, en Gud, der er alvidende og retfærdig. Ak! min Samvittighed overbeviser mig om ham, jeg seer ham og skielver.

6

Men give Gud jeg dog maatte faa Kræfter, Styrke og Frimodighed til at paakalde dit Navn, og give dig den Ære, jeg forhen har nægtet dig, du Allerhøyeste.

Min Siæl svæver imellem Frygt og Haab, Eftertanken gjør mig opmærksom, og just den Opmærksomhed foraarsager mig Frygt. O Gud, trøst mig! O Gud, frels mig.

Det er ei nok, at jeg skal ende mit Liv paa en skiendelig Maade, ei nok jeg skal berøves de Dage, jeg endnu kunde have Livet i, det fortryder mig intet, men det smerter mig, at jeg skal bedrøve en saa aldrende Fader og Slægt. O! havde jeg fulgt Dine kierlige Formaninger, Du fra min første Ungdom af forestillede mig, havde jeg ladet mig sige af de vigtige og nyttige Irettesættelser, Du gav mig, havde jeg ladet mig opmuntre af Din Dyd til at følge Dit Exempel, da havde jeg nu været meer lyksalig.

Nu seer og kiender jeg Frugterne af min Opsætsighed imod en kiær Fader, nu maae jeg

7

bekiende, at just i det jeg stod efter andres Liv og Velfærdt, har jeg berøvet mig mit, jeg søgte forhen paa en nedrig og ildesindet Maade at ville regiere over andre. O! kunde jeg nu finde paa en Maade at regiere over mig selv, jeg søgte at storme til andre, men just i den Storm løb an paa mig selv, nu da mine Øine ere blevne oplukke, min Samvittighed opvakt, Da jeg seer en fortørnet og retfærdig Gud, som dømmes, hvis Domme staaer faste, den Gud, hvis Ord jeg har bespottet, hvis Lov jeg har ei adlydet, hvis Evangelium jeg har foragtet, jeg seer ham og gruer, men, allerkiæreste Fader! beed for mig, beed med mig, at jeg maae faae Naade og Kraft til med retskaffen Anger og Ruelse inderlig at fortryde mine begangne Synder, og for dem faae Forladelse, saa døer jeg med Glæde.

Jeg døer, og ønsker at maatte døe, om det var i denne Time, Gud vær min Siæl naadig, saa døer jeg vel.

Far da vel, allerkiæreste Faber, om jeg ei mere faaer Lov at skrive Dig til. Farvel

8

og Tak for Dine kiærlige Formaninger, bedrøv Dig ei, da jeg mister mit Liv, tilgiv mig nu for sidste Gang mine Forseelser imod dig! lad det være Dig Glæde nok, at jeg døer for ei mere at bedrøve Dig; lad det være Dig Fryd nok, al jeg erkendtlighedsfuld i min Bøn nedknæle i Støvet for den Allershøyeste om Naade, send Din Tak til Himmelen for mig, som har opladt mine Øine, beed! at jeg maae faae mere og mere Naade til inderlig at fortryde mine begangne Synder, beed for mig, beed med mig, at jeg maae faae Deel før jeg døer i den store Forsoning, som er beredt for mine og den ganske Verdens Synder. O beed! jeg beder selv, at naar jeg her skal ende Livet, min Siæl da maae omfavne en forsonende Frelser i en salig Evighed.

Og da, da allerkiæreste Fader! troer jeg,

jeg døer lykkelig.

1

Falkenskiolds Klage over sin Forliis ved

Struensees Fald.

Under Melodie:

Saa skal dog Glasset løbe & c.

2

3

1.

Hvad Skiold skal jeg nu bruge Jeg arme Falkenskiold? Nu Sorg mig vil opsluge I mine Lænkens Vold.

2.

Jeg troede Strudsen bedre;

Jeg tænkte aldrig det,

Man skulde ham fornede,

Behandle ham saa slet?

4

3.

han var jo Rigets Herre,

Han var jo Kongens Ven,

Og Dronningens — desværre! Men nu en fangen Svend.

4.

Nei! havde han kuns lydet Det Raad, som jeg ham gav, Og ei saa hastig skrydet Og roest saa tit deraf.

5. Men langsom Graven gravet Og faa betroet sig til;

Saa havde han ei lavet For os sligt lammerspil.

5

6.

Jeg veed hvad han mig lofte Da jeg ham Troeskab soer,

Og hvor han sig beraabte Paa Koningindens Ord.

7.

Jeg glemte ei at smede Og gjøre Alting klar;

Jeg pustede af Hede Og Dagens Byrde bar.

8.

Jeg skulde commanderet Mit Regiment med Klygt,

De skulde have sværet Og Strudsens Throne bygt.

6

6. 9. Jeg skulde have været Den første i hans Raad, Og Caprioler skiæret,

Og farvet alt med Blod.

10. Thi bugne eller briste Det Heele maatte da,

Og ingen skulde vriste Broer Struens Kronen fra.

11. Hans Broder skulde skulptet De Danske Narrers Bug, Og Sabel skulde hjulpet Med tusind Prygl og Hug.

7

12.

Og Brandt opbrænde skulde Hvad der stod os imod,

Og mine Folk var hulde At sable ned for Fod.

13.

Og Kongen havde bundet Sig selv, og Dronningen Har aldrig os misundet At Kongen var vor Ven.

14.

Men Fanden komme efter Den Falskhed mod vort Laug,

Som brugte sine Kræfter

Til vores Spot og Grav.

8

8. 15. Hvad tænker I jeg tænkte Om Morgenen da de Med Traktement mig skienkte Som en Forrædere.

16. Men hvad? Soldat maae friste Og taale alle Ting:

Gid jeg kuns Udflugt vidste,

Saa staaer jeg alt paa Spring.

1

Tydsk Original og Dansk Oversættelse et Brev fra J. F. Struenses til Græv Rantzau Ascheberg, Kiøbenhavn trykt hos P. H. Höecke, 1772.

2

3

Hier ist das, welches ich Sie gebeten habe den Grafen Rantzau in meinem Nahmen zu sagen:

Dass ich gegen Ihn niemahls einige Gesinnungen gehegt habe, die mit Seiner Freundschaft streitig waren. Obschon ich seit langer Zeit überzeugt gewesen bin daß Er gegen mich arbeitete, habe ich es mir doch nicht übers Herze bringen können Ihm von Kopenhagen zu entfernen. Weder die leichten Mittel, welche ich dazu würde gefunden haben, noch das anhaltende Begehren anderer Perfohnen, und wichtigste Gründe, die mit mir selbst keine Verbindung hätten, haben mich dazu zu bewegen vermöget. Die Affairen vom Nußischen Hofe werden Ihm das Gegentheil davon beweisen; ob Er gleich vielleicht davon keine Kenntniß hat, weil ich Ihm niemahls etwas umständliches davon gesagt habe.

4

Ich kann begreifen, daß Seine Zuneigung für Ven König, welche die Aufführung Seines wahren Freundes tadelhaft gefunden, suchen möchte mich zu entfernen; über daß Er jemanden auch auf die Gedanken bringen sollte mich äusserst unglücklich zu machen, wäre mir niemahls eingefallen, — Da ich nun gleichwohl es würllich erfahren muß, so habe ich gefunden, daß die Lebhaftigkeit Seines Eifers, die Umstände, und die Ueberzeugung der Gefahr, worinnen man den König zu schweben geglaubet, alles andere Gefühle ersticken könnte, — Ich habe keine Feindschaft gegen den Herrn Grasen behalten. ---- Durch die Religion erleuchtet, gebe ich Ihm alle die Freundschaft wieder, wovon er überzeugende Beweise härte, und all welche Ihm Sein Gedächtniß erinnern wird,

Ich wünsche Ihm alles Wohlergehen. Giegenwärtig kann ich Ihm keine stärkere und aufrichtigere Proben geben, als durch den inbrünstigen Wunsch: daß Er alles das Glück finden möge, welches die Wahrheit der Religion mich hat fühlen lassen, — Es würde mir dahero lieb seyn, wenn Er Sich erinnern wollte, wie sehr Er wider die Medicin anders dachte, nachdem Er Zimmermann gelesen, und die gute Wirkung der in Glückstadt gebrauchten Mittel gespühret hätte.

5

Möchten doch diese wenigen Worte alles, was Dero Gräflichen Persohn noch gegen mich in Seinem Herzen Haben, auslöschen. —

Ich bitte Sie Ihm dieses zu überreichen wenn keine Bewegungsgrünve mehr vorhanden sind, diese Schrift eine andere Erklärung oder oder einen andern Endzweck beyzulegen.

J. F. Struensee.

P.S. Ich habe mich anders bedacht, und nehme mir selbst die Ehre dieses Billet an den Herrn Grafen zu adressiren, anstatt es dem Herrn Münther auszutragen. Kopenhagen den 27 April 1772.

Pour son Excellence

Monsr. le Comte DE Rantzau Ascheberg.

6

Oversættelsen af Brevet:

Her er det, jeg har bedet Dem at sige Grev Rantzau i mit Navn.

At jeg aldrig har opammet nogen Sindsforfatning imod Ham, som stred mod Hans Venskab. Skjønt jeg for længe siden har været overbeviist om, at Han arbeydede imod mig, har jeg dog ikke kunnet bære det over mit Hierte, at faae Ham bort fra Kiøbenhavn. Hverken de lette Midler, som jeg dertil skulle have fundet, eller andre Personers vedholdende Begiering, og vigtige Grunde, som havde ingen Forbindelse med mig selv, have formaaet at bevæge mig dertil. Handlingerne om det Russiske Hof skal bevise Ham om det, som er tvertimod; endskiønt Han vel ey saa lige har nogen Kundskab derom, fordi jeg har aldrig sagt Ham noget Omstændeligt desangaaende.

7

Jeg kan begribe, at Hans Tilbøyelighed for Kongen, som fandt Hans sande Vens Opførsel lastværdig, Maatte søge at skaffe mig bort; men det ville aldrig have faldet mig ind, at Han ogsaa skulle have bragt nogen paa de Tanker, at gjøre mig yderst ulykkelig. — Da jeg nu dog alligevel virkelig maae erfare det, saa har jeg befundet, at Hans Ivers Munterhed, Omstændighederne, og Overbeviisning om den Fare, hvori man troede at Kongen svævede, kunde qvæle al anden Følelse. — Jeg har ikke beholdt nogen Fiendskab imod Hr. Græven. — Oplyst ved Religionen, giengiver jeg Ham alt det Venskab, hvorom Han havde overtydende Beviser, og om hvilket Hans Hukommelse vil erindre Ham.

Jeg ønsker Ham al Velgaaende. For nærværende Tid kan jeg ikke give Ham stærkere og oprigtigere Prøver, end ved det brændende Ønske: at Han maae finde al den Lykke, som Religionens Sandhed har ladet mig føle. — Det skulde derfor være mig kiert, om Han vilde erindre Sig, hvor aldeles anderledes Han tænkte, i Henseende til Medikamentet, efterat Han havde læst Zimmermann, og sporet den gode Virkning ved dets Brug i Glückstadt.

8

Gid dog disse faa Ord matte udslukke alt det, som Hans Grævelige Person endnu havde i Sit Hierte imod mig! Jeg beder Dem at overrekke Ham dette, naar der ere ingen Bevæggrunde mere forhaanden, som kan tillegge dette Skrift en anden Udtolkning eller Øyemeed. J. F. Struensee. P.S. Jeg har betænkt mig anderledes, og tager mig selv den Ære at adressere denne Seddel til hr. Græven, i Stedet for at overdrage den til Hr. Münther. Kiøbenhavn den 27 april 1772. Struensee.

1

Offentlig
Forsonings - Brev
til det i høieste Maade forurettede
danske og norske Folk;

skrevet af den forrige Kabinetsminister

Græv

Johan Friderik Struense

i hans Fængsel.

Kiøbenhavn, 1772.

2
3

Danske og norske Børn!

Da jeg, som i mine Elendigheder, bunden med Fangelænken, nu først kiende min Hovmods Urimelighed, første Gang kom til eders Land, for at blive deelagtig i Regieringen, saae og kiendte jeg ingen uden mig selv, — og, hvad siger jeg, — mig selv. — Nei! intet mindre. — Men jeg kiendte mig selv paa den Side betragtet, hvor mit forfængelige Hierte oppustede

4

20 mine Begierligheder; — jeg kiendte mig selv, som en Elskere, der tilbeder en Kiereste, for det Gode han finder hos hende, og er alt for indtaget deraf til at kiende det Onde, der kan findes hos hende. Jeg tilbød mig selv, — jeg kielede for mig selv, — og min Siæl, som var vellystig og hovmodig af Naturen, blev uformærkt overvunden.—

Uden at betragte de Farligheder, der hængte over mig, og fulgte ved dette forvovene og ugudelige Forsæt, søgte jeg, — blind af denne Egenkierlighed, at føie mig selv.

Ingen Kiereste kunde mere loke for sin Elskelige, — end jeg lokede for mig selv.— Jeg udfandt tusinde Behageligheder, for at føie mig selv, — og naar jeg var selv ikke stærk nok til at opfylde disse Lyster, saa søgte jeg Venner, for at hielpe mig og mit Hierte.— Denne ufyldelige

5

21 Svamp, som drak i sig alle de Vellysters Skaale, som jeg skienkede for det, — vidste ligesaa mesterlig, som nogen ung Pige, at benytte sig af sit Herredømme; kort sagt, — jeg blev behærsket af den utilladelige, utilbørlige og høist skadelige Egenkærlighed. Ingen raadede mig derfra, — men tvertimod; jeg blev snarere ophidset meer og meer.— Man optog mig, som den der

skulde vogte Kongens Liv og Sundhed, — og ved min Kunst, at bevare det dyrebareste, som Dannemark eiede, — fra de Tilfælde, som Mennesket er underkastet, og for hvilke Himlene har aabenbaret Midler, til at sætte Grændser for Dødens Magt, indtil det bestemte Maal er opfyldt, som enhver har at løbe til, paa Verdens store Bane.— Da havde jeg en kostbar Skat at vogte paa, en uskatteerlig Konge, som efter sine Undersaatters Ønsker og Velsignelser maaler sin Magt, større end Konger-

6

22 nes, der hersker over 800 Miiles Land,— og sin Rigdom høiere end Moguls i Indien. O! at jeg havde blevet inden de Grændser.— Den Ære, — Lykke — og Velsignelse der er i at anvende sin Tid paa at opholde, saa vidt menneskelig Magt strækker sig, en saa dyrebar Konges Liv, — var sandelig nok for mig; — ja, — om mine Øine havde været ret aabne, — større end jeg nogen Tid kunde vente.— Men, hvad skal jeg sige? — de vare destoværre alt for vidt udspilede, — og mit forvovne Syn, — havde et Maal i Sigte, som maaskee ingen falder paa at vilde opnaae, uden den der kieler for sig selv.—

Vee mig for mine Begierligheder! — jeg løb paa Lykkens Bane, — som tvertimod sin Beskaffenhed var jævn for mig,

— og med de hastige Skridt sprang over

7

23

en Skranke efter den anden.— Men!— som en vælig Hæst, der løber uden Tøile, rendte jeg endelig saalænge, at jeg tilsidst maatte styrte.—

Imidlertid, at jeg var paa denne Lykkens Bane, ophidsede min forvovne Siæl mig til at gjøre saadanne Ting, hvilke den nu, da den er kommen i sin egen Kundskab, billig maa grue.

Hvor tunge ligger ikke de mangfoldiges Sukke paa mig, som ere udøste over min Opførsel; — den allertungeste Lænke er kun en Fieder derimod.— Hvor nager

ikke de Stød mig, som min opvaagnede Samvittighed giver mig, — Helvedes Qval og Pine er ikke større; — hvor billig betjener ikke Skribenten sig nu af, den Trykfrihed, som jeg selv var Aarsag i, til at afmale mine Laster og min Forvo-

8

24

venhed; — jeg tænkte at den skulde bleven anvendt til at opbygge mig Æres Minder med, hvorpaa den sildigste Alder kunde læse mit Navn med gylden Skrift, i Tidens Bog, — men da jeg troede dette,

— klingede Hyklerens Lovsang i mit Øre.—

Vel hørte og læste jeg nogle faaes Murren, — men det var et svagt Echo af Misunderens Raab, — og deres Hævn forbeholdt jeg mig til min store Dag.

Men, den Gud, som jeg ikke kiendte, han vidste mit Anslag, og han forstyrrede mit Raad.—

Fuld af Mord, og oppustet af Indbildning, greb jeg efter forbudne Ting;

men den Almagt, som styrer alle Ting, greb om min forvovne Haand, — og af-

9

25

værgede min Hensigt, da jeg var bleven moeden i min Synd.—

Usel og elændig ligger jeg nu, som tragtede efter at gjøre andre elændige, — foragtet og forhadet er jeg hos og af dem, som jeg foragtede og hadede.—

Min Hensigt blev røbed, førend jeg naaede dens Maal, — og jeg kiendte ikke ung selv, før jeg blev nød dertil.

Uden Hyklerie; — thi den er saa langt fra mit Hierte, som den er unyttig

for mig, er det derfor, at jeg nu oprigtig for eder — lyksalige Danske og Norske,

aflægger min offentlige Forsoning, — ikke for at formilde eders Had imod mig, eller for at forskaffe mig nogen Anseelse af Uskyldig; — thi det sidste var uden Nytte, og det første var kun at opirre eder

10

26 meere, — om det ellers er muligt, at I kan hade mig mere end I gjør — og jeg har fortient, — men det skeer kun for at give tilkiende, at jeg fuldkommen troer og veed, at min umættelige Siæls Begierligheder var i saa høi en Grad afskyelige og utilladelige, at ingen kunde føde dem, uden de der leedes af Dievelen, — den har derfor ikke Uret, som har vildet afskildret min Vandel saaledes, at Dievelen trækker mig fort; — thi — destoværre — mine Elendigheder, som ere kun de Belønninger, denne Mørkhedens Fyrste, omsider giver, lærer mig fuldkommen, paa hvilken Vei jeg har vandret, — og af hvem jeg er bleven ledet.—

Til Slutningen: Fryder eder Danske og Norske, over eders Lyksalighed, ved Kongens Liv og Vel, og lad denne retmæssige Fryd, kiendes i eders Had mod mig og mit Komplot.

11

27 En Sang

for den fangne og dybt fornedrede

Struense.

Melodie: Hiertelig mig nu længes &c.

1.

Ach! seer nu her og speiler Eder alle i mig,
Som ikke har, men feiler Det Lys og Dyd i sig,
Der kan lyksaliggjøre;
Mig hialp ei Konge-Rang;
Lad det jer Hierte røre,
At I mig seer i Trang.

2.

Jeg var jo i det Høie,
Og stod paa Ærens Trin,
Hvor mange maatte bøie Sig for min Glands og Skin;

12

28 Men see! hvor Bladet vender Sig i den største Hast,

At alle Folk nu render I hver en Gade fast. 3.

Og med mit Navn nu spotter, For jeg mig svingte op,

Og vilde boe paa Slotter,

O vee mig usle Krop!

Jeg maa nu i min Lænke Indsee mit Mod var stort, Med Skam jeg maa nu tænke Paa det jeg haver giort. 4.

Jeg haver ikke lydet Den store fromme Gud, Hvad han mig haver bydet, Det har jeg jaget ud Fra mit og andres Hjerter, Saa vidt jeg havde Magt; See! derfor er nu Smerter Min usle Krop paalagt.

13

29

5.

Jeg maa væmodig sukke,

At jeg forlorne Søn Ei vilde Sind oplukke For min Hr. Faders Bøn;

Thi naar han bad mig frygte Det store Guddoms Navn,

Og viste mig den Lygte,

Som lyste til mit Gavn.

6.

Da var han mig en Latter, Med al sit gode Raad,

Nu er det først jeg fatter,

At al min Flid og Daad Til Ont for mig har sigtet,

O! jeg Elændige Har ilde stræbt og sigtet,

Jeg onde Struense.

7.

Hvor skal jeg mig henvende? Det søde Qvindeskiød Har faaet en skamfuld Ende, Min Brandt er, som en Død;

14

30 Hvor skal jeg nu vel finde En eene Ven og Siæl, Som haver got i Sinde Med mig elændig Træl?

8.

Jeg vil opstaae og løbe Med Sind, til Fader hiem, Jeg føler Straffens Svøbe, Ach! Himmel dog forglem De mange store Synder, Som jeg saa fræk begik,

Mit Hierte nu begynder At føle Bangheds Stik.

9. Skal jeg med Judas rende, Som den Fortvivlede,

Er ingen Sorrigs Ende For skamfuld Struense?

O jo i Himlen findes Et Raad, et Middel saa, Hvormed jeg kan forbindes, Og evig Saar undgaae.

15

31 10. Hver Christen derfor bære For mig sin ydmyg Ven At himlen mild vil være; Og skiænke mig Guds Søn I mine Lænkens Smerte Der saa kan røre mig, At jeg med rensset Hierte Kan nyde Himmerig.

16

1

**Struensees Afbigt til Kiøbenhavns Borgere, for
hans begangne Forseelser mod dem, samt
Begiering
til dem
om at bede for ham til
Kongen
om en naadig Straf.**

Kiøbenhavn, trykt hos L. N. Svare. 1772, boende i Skindergaden i No. 76.

2

■ ■

3

Ingen Station, ingen Bestilling, intet Embede er større, vigtigere og af mere Betydenhed i Verden, end at være Stats- og Premier-Minister ved et stort Hof.

Saa er og heller ingen Bestilling eller Embede mere vanskelig og besværlig at forestaae og bestride, ei heller flere Farligheder underkastede, end samme.

En Stats- og Premier-Minister skal i sit Embede at forestaae, see paa Kongens, Rigets og Landets Vel, han skal ogsaa efter Naturens Lov see paa sit eget Vel.

En Stats-Minister, som idelig skal være hos og om sin Konge, maae søge ved alle Leiligheder at vinde sin Konges Yndest og Naade, hvilken skal beskytte og beskierme ham, og

4

er som en Muur for alle hans foretagende Forretninger; og til at conservere sig i denne sin Konges Yndest og Naade, hører stor Lykke, da der ved et Hof skeer idelig Forandringer, og han behøver stor Opmerksomhed og Agtpaagivenhed i hans Foretagende. Men, hvor snart kan han ikke snuble? da han er et Menneske, og en en eneste Mine fra en vred Konges Ansigt er mægtig nok til at fælde ham og kraftig nok til at styrte ham; just det, at han er nærmest Kongen, kan drive ham længst bort fra Kongen. Din Ære og Anseelse han er i, kan let forblinde ham, og just den Højhed, han sidder i, kan foraarsage ham et dybere Fald. Havde hiin store og vise Griffenfeldt ikke faaet saa stor Indpas og Adgang i de Kongelige Cabinetter, han havde da ei kommet til at sidde i et evigt Fængsel.

De Betjenerer, en Stats-Minister har, ere vigtige og betydelige: han er paa begge Sider omringet af Opmerksomheder; paa høire Side har han sin Konge, hvis Raad og høye

5

Befalning han skal lyde og adlyde; paa venstre Side er han omringet af sine Medministre og alle andre Høyere og lavere i Riget og Landet, som alle have Øye med ham og passe paa hans Foretagende; han kan aldrig have Forstand nok til at indsee, hvad der tiener til Rigets og Landets Vel, og han kan aldrig have Kundskab nok til at kiende, hvad der tiener til at befordre og tillige forbedre Landets og Undersaatternes Omstændigheder, han maae søge at faae den ved Efterretninger og Beretninger, som ofte kan blive ham urigtige forebragte, han dømmes derefter, han anbringer ger dem for sin Konge for rigtige, og tit herover imod sin Villie kan tage Feil. Hvor ofte kan ikke de glimrende Lejligheder forblinde hans Øine, saa de bliver dunkle? og hvor ofte kan han ikke endog i sine fasteste og meest overveyende Beslutninger, som han tænker ere nyttige for Kongen, Riget og Landet, tage Feil, da han kuns har to Øine, og følgelig ei kan oversee alt det, som alle kan see? hvor ofte for-

6

aarsager ikke den Ære, den Højhed, den Anseelse, han er i, at mange Hyklere og ldesindede, som indfinder sig for at vinde hans Ondest, giver ham Raad paa saa veltalende en Maade, at de ei andet end lader til at være nyttige og tienlige for Kongen og Landet, han antager dem, han biefalder dem, han forestiller dem for Kongen, de bliver approbeerte, og siden, naar de gaaer slette af, faaer han aleene Skyld derfor.

Vel kan han ofte søge Raad, og finde dem hos dem, som ere i mindre Agt, Ære og Anseelse end han, og ere Kongen, Riget og Landet troe; men det er hans Ulykke, han ei kiender dem, og hans Skade at han ei søger at lære at kiende dem ret. Hvor snart kan ikke det høye Embede, han er i, og de mange smigrende Tilbedere, som kapviis søger om at faae hans Naade med deres utidige Veltalenhed og Ønsker forføre ham til Hovmod, og da er han falden. Ofte kan den glimrende Lykke, han er i, fortrylle ham, og manges

7

utidige Tillokkelser forføre ham. Jo høyere han stiger, og jo større Yndest og Naade hans Konge behager at vise ham, jo flere Misundere faaer han, og jo mere han bliver elsket, jo flere Hadere faaer han. Jo herligere hans Fordele er, jo større Fortrædeligheder har han. Hvor snart kan da ikke hans Højhed foraarsage ham et Fald? og naar han da faldet, falder han des dybere.

Dog maae jeg nu tilstaae: naar han er Gud, Kongen og Landet troe, vogter sig for Hovmod, og lever ikke egennyttig, Da er han lyksalig, da er han Kongen og

Landet tienlig.

I Brave!

Og Kongen troe Kiøbenhavnske Borgere! Lad det ikke falde Eder forunderlig! at jeg sender denne min Skrivelse til Eder; en liden Beskrivelse har jeg givet paa en Stats-Minister og hans Pligter, tillige med hans Fordele og Farlighederne af disse hans Fordele.

8

Længe nok haver jeg taget i Betænking, snart frygtet og snart tvivlet om denne min Skrivelse til Eder, med Bøn foreenet matte blive antaget og hørt af eder; men da jeg veed, at de fleste af Eder besidder medlidende og gode Hjerter, der mere er dannede til at lade sig tvinge og bøye ved kierlig Tiltale, end ved Magt, som jeg forhen har erfaret, har jeg omsider besluttet at sende Eder denne min følgende Begiering, hvis Hoved-Sum er:

Tilgiver mig mine Forseelser, og beder for mig hos Eders Konge om naadig Straf.

Kiære Borgere!

Jeg tilstaaer, at jeg vel i mange Ting haver førseet mig imod Eder; men Mangel paa fuldkommen Indsigt og Erfarenhed om Rigets indvortes og udvortes Tilstand, og det, at jeg ei havde en nøyagtig og tydelig Kundskab nok om Eders Gemytters Beskaffenhed, og Eders Tilstand har været Skyld i og contribuereet meget til mine Forseelser.

9

Jeg kan ei nægte, at den Magt og Myndighed, som mig var forundet af min allernaadigste Konge over Eder, har jeg ikke alletider og mod Eder alle øvet og brugt paa den rette Maade, men jeg maae nu reent ud tilstaae, at Uvidenhed har nægtet mig det, Stolthed og Hoffærdighed har ei kundet taale andet, og Egennytte har saa vildet have det.

Dette maae jeg reent ud bekiende for

Eder, at Hensigten af alle mine Handlinger og Foretagender mod Eder, har aldrig været anden end denne; at jeg vilde søge at gjøre Riget, Landet og Eder med mig meer lyksalig.

Jeg har aldrig haft, kunde ei heller have Aarsag til at hade Eder, skjønt jeg ei har haft Evne til at elske Eder paa en Maade, som for Eder var fattelig, og af alle kunde begribes.

Jeg har, saavidt det stod i mine Hænder og Magt, ingen nægtet den almindelige Frihed, tværtimod, jeg hindrede al Tvang, saavidt mig muelig var, og det har været min Hensigt og Ønske, at alle Rigets Undersaatter kunde kom-

10

me til at leve mere frit, end de forhen levede; jeg søgte derfor at bryde nogle af de Lænker, der laae paa dem, og stræbede at rydde af Veyen nogle af de Anstøds-Stene, som laae i Gabet for en friere Vei, og hvo kan bevise mig nogensteds i Historien, at de Danske Folk har levet mere frie, mere muntert, (naar jeg undtager visse Baand, som ligger paa dem) end de nu begyndte at leve i disse nyere Tider.

Hver mange nye Friheder har jeg dog ei ved mit Raad forskaffet det Almindelige, hvoraf alle kunde benytte sig, ingen undtagen, saavel den Høyeste, dom den Ringeste, saavel den Rigeste, som den Fattigste, og som jeg ei veed, ei heller troer Kiøbenhavn har eyet.

Ind og ud af Kiøbenhavns Porte kunde enhver gaae naar han vilde, Dag og Nat; han havde ei nødig, naar han vilde divertere sig uden for Porten en Aftenstund, at bryde sin Fornøjelse af Frygt for, Porten skulde blive lukket i for ham, saa han ei kunde komme hjem til sit Huus, han kunde da bie saa længe

11

han lystede, og naar han da endelig vilde ende sin Fornøjelse, var ingen Hindring i Veyen for ham til at gaae hjem til sit Huus, da Portene hele Natten stod aabne.

Hvor mange af Eder vare ikke tilforn tvungne i Eders egne Huse og Kamre, naar I havde gode Venner hos Eder, og med dem vilde fornøye Eder, maatte de gaae bort Kl. 10, hvilket de kaldte Politie Tid, for ei at være exponeret for en ildesindet og egennyttig Vægters Grumhed, som naar han tænkte at naae sin Fordeel, og ei kunde nyde den, var i Stand til, og havde Mod og Assistance nok til at kunde bringe de Alleruskyldigste i et Fængsel, hvis Leye var hart nok, hvis Mørke var skræksom nok for den groveste Misdædere.

Hvor vare ikke Viin-Kieldere, hvor vare ikke Billiard-Huse, andre Fornøyses-Huse og andre Vertshuse, som sidder og har svoret Borgerskab paa deres Næring og Brug, og skal svare Byens borgerlige Tynger og Skat- hvor vare ikke, siger jeg, disse hart ind-

12

skrænkede, og betagne den Leilighed, de kunde have til at profitere det, hvoraf de siden kunde leve, og derved blive i Stand til at betale det, de skulde yde til Kongen og Landet. De Gæster, som indfandt sig hos dem, vare indskrænkede; de, naar de havde arbeidet hele Dagen igiennem, til midt ud paa Aftenen, og tænkte da at gaae hen paa et Sted, hvor de kunde søge andre gode Venner, hvormed de kunde fornøye sig enten ved et Glas Viin, en behagelig Discours eller anden Fornøyses Maade, Matte just, da deres Fornøjelse havde begyndt, og de var kommen ret ind i den, bryde af med den og ende den.

Denne store Frihed blev jo alle forundet, at kunde sidde paa de offentlige Vertshuse og andre Huse saa længe de lystede og vilde, uden at frygte for Straf, eller at være bange for Bøder.

Søndagen eller Hviledagen, som den kaldes, blev ei heller saa tvungen, som den havde været tilforn, enhver havde Lov til at gaae i

13

Kirken naar de vilde, og som de vilde, og en Deel, naar de havde hørt Prædiken og vare trætte og nedslagne af Guds frygt om Dagen, kunde om Aftenen fornøye sig paa Opera uden Synd.

Hvilken Lighed til slig Frihed og Tilladelighed har værer tilforn hørt i Danmark?

Jeg kunde opregne mange flere Exempler, om det gjordes nødig, paa de Anordninger, som har sigtet til at forfremme og gjøre Eder til et meget frit Folk; hvortil jeg har været selv Aarsag, Men jeg maae tie stille.

Jeg har maaskee givet et Bud, Maaskee flere, hvorved der er skeet et Indbrud i Eders borgerlige Privilegier og de Rettigheder, I som Borgere bør besidde og have, og førhen haver ved Eders Formænds Exempel erhvervet Eder; men jeg maae tilstaae for Eder: Naturens Lys havde jeg, Men Fornuftens Lys brugte jeg ei ret til Rigets og Landets Beste.

Jeg nægter ei, at jeg jo ofte har fortiet mange af Eders Angivelser for Kongen, da jeg mente de ei vare af nogen Betydenhed; ofte har jeg standset mange af Eders Ansøgninger, da jeg syntes, at Bekræftelse paa dem vare ei nyttige for dem, der søgte dem, eller tienlige for Riget og Landet.

Kiære Borgere!

Jeg veed, jeg er forsikret om, I beskylder mig for en Deel Forseelser, jeg skal have

14

begaaet mod Kongen, Landet og Eder, en Deel af dem maaskee I veed, en Deel gietter I Eder til, dog gietter I dem ei alle, da I ei veed dem, og en stor Deel af Eder dømmes efter sit Gemyts Beskaffenhed.

Mit Forsæt er ikke i denne min Skrivelse og Begiering til Eder, at rose mig og mine Foretagende for Eder, da jeg veed, I har nu faaet oplyste Øine; ei heller vover jeg mig til at sætte Sminke paa mine Gierninger for Eders Øine, da jeg veed, Eders Syn er bleven skarpere, saa I nu kan see og kiende det Rette fra det Urette, det Falske fra det Sande, men jeg beder dog! tager i Betragtning alle mine Gierninger og Handlinger imod Eder, sætter paa denne Tid alt Had tilside, bruger Skiønsomhed hver efter sin Evne, og dømmes, hvem der har den rene og sunde Fornuft, om der dog iblant mine Beslutninger og Iverksættelser, som mig var givet Magt til at fuldføre, som jeg har Ord for, og som for Eder er bekiendt, skulde kunde findes nogle gode, nogle nyttige for Riget og Landet, og nogle tienlige for Riget og Staten og Eder; skulde I finde nogle, som efter Eders egen Omdømme og Skiønsomhed kunde være gode, o lad da det Gode, i finder og synes at kunde finde i nogle af dem, gaae op imod det Onde, der kan findes iblant en Deel af dem! tænker dog, jeg ei alle Tider har været fuldkommen, da jeg kuns var et Menneske;

15

Min allernaadigste Konges Hierte vandt jeg, men jeg skiønnede ei derpaa, hans Naade fik jeg, men jeg misbrugte den, og lad det være Eder nok, at jeg tilstaaer:

Jeg har ei oprigtig handlet imod Kongen, imod Eder og Landet.

De haarde Beskyldninger, som en Deel af Eder giver mig, qvæler mig des haardere, fordi jeg forhen har været saa blind, og ikke indseet, at Kierlighed til Eders Konger fødes med Eders Liv.

Nu da i kiære Borgere:

O holder nu op med at bespotte mig! og lader af at hade mig! Lader det være Eder Glæde nok, at jeg lider min Straf! Lad den Naade, Forsynet endnu beviser Eder, gjøre Eders Hierter rørende! lader det store Bud: Beder for hverandre, bevæge Eder til at høre min sidste Bøn, jeg frembringer for Eder:

Beder om naadig Straf for mig hos min og Eders Konge.

O speiler Eder da i mig! I Mægtige i Riget og Landet, som ere beærede med destørste Charger, og sidder ved Kongens Side, lærer af mit og fleres Exempel og ynkelige Ende, at være Kongen, Riget og Landet troe. Jeg søgte af en ond Indskydelse at ville styrte en Deel af Eder; men Herrens Øye saae det, Herrens mægtige Arm afværgede det, lader Erindring af mine Forbrydelser imod Eder nu

16

i Eders Hierter have Ende, da jeg skal ende mit Liv og Udstaae min Straf. I ere hos Kongen, I ere om Kongen,

beder og for mig, jeg jo før jo heller maae komme til at ende Mine Dage og udstaae min Straf.

O Kiære!

dog for mig ulyksalige Dannemark! hav Tak for den Glæde, du skienkede mig! hav Tak for de lykkelige Boliger, jeg fandt i dig! Nu beklager jeg mig, men for silde, for den Ære jeg har mistet, for den Anseelse jeg er berøvet, som jeg for sad i ved Din høye Regierings Roer, nu skammer jeg mig over den høye Charge, jeg forhen har beklædet ved Siden af Din høye og milde Konge.

O haarde Skiebne! hvorfor bragte du Mig op til saadan en Høide, for jeg skulde falde des dybere? hvorføre, da du skienkte mig Højhed, gav du mig ikke ogsaa Kræfter og Forstand til at vedligeholde mig i den? Jeg havde fra min Ungdom af lært en Videnskab, hvilken, naar jeg kuns havde blevet ved at øve den, var tilstrækkelig nok til rigelig at underholde mig og mine. Men, o grusomme Skiebne! hvorfor gjorde du mig stolt, for at nedtrykke mig, og hovmodig, for at fornede mig, hvorfor gav Du mig Livet, for jeg saa Ugudelig skulde leve det, og saa skiendelig ende det-

1

Greverne Struensees og Brandtes bevægelige Afsteeds-Tale.

Tilstaaelse

om deres

Ugudelighed og Misgierning

med

alvorlig Advarsel

til de

Gienlevende.

Skrevet i Citadellet

ved Kiøbenhavn

1772.

Kiøbenhavn, trykt og findes tilkiøbs J.R. Thiele, boende i store Helliggeiststræde.

2

3

En viis Søn glæder sin Fader, men en daarlig Søn er sin Moders Bedrøvelse.

Proverb. 10, 1.

Misbrugte Forstand! du ulyksalige Gave, du blinde Veiledere og bedragelige Anførere, hvor styrter du ikke dine Følgesvenne i tusinde Farer?

Lidenskaberne og Sandserne ere de Jerlys ved hvilke du udleder dem i Vellysternes sumpige Moradser! du

lærer Hiertet at tænke stolt og tryk i sin Stolthed, gaaer Mennesket frem efter den Rette-Snor, som utøilede Begierligheder ugudelige og grundløse Hensigter, med en ind bildt Forsigtighed har udspendt, men som ti Slutning bliver den snare, der indhilder ham selv. —

4

Du indbilder Mennisket at du kan gjøre ham ret skarpseende, og under den Indbildning binder du ham et Dække for Øinene, igiennem hvilket han hverken seer sin Gud, sin Pligt, sin Troe, sin Død og Dom, og blind foragter, trodser spotter og beleer han det han ei seer.— Alt hvad han seer, er sig selv, sin Lyst, sin Villie og Behag, blind mod hine forgaber han i sig dette, han attraaer dets uindskrænkede Opfyldelse, deri lover, deri synes du falske Fornuft, at være ham en trofast Haandtlinger!

Du bereder ham en Dvaledrik, hvormed han til en Tid dysser og gjør slumrende Samvittigheden, og medens den sover, iler du rolig til dit ønskes Maal, glad ved at du ei forhindres af denne ubehagelige Vækkere.—

Du opthroner den blinde Fornuft, du opleder den Afgud et Navn, du kalder ham en stærk Aand, under dette Navn dyrker du ham ved dit eget forfængelige Hiertes Alter.— Aldrig har du saasnart soret denne Tyran Huldskab og gjort en Pagt med denne Afgud, førend alt hvad den sande Guds Dyrkelse paabyder, ansees som Fordomme og beles som de svagere tænkenes Phantasier og Pøbelens Aag.—

5

Helligdommen bliver dig en Latter, Gudsdyrkelsen et Abespil, du beleer først Dyrkelsen og siden den som dyrkes. Du indseer: at en Gud, som Gud nødvendig maatte være retfærdig, men Retfærdigheden var dig en Skræk, herfra maa dit Hierte løsrives.— Din Afgud, den falske Fornuft maa hielpe, den er ved Haanden, den viser dig Verdens Bestyrelse, du seer paa den med dine tilbundne Øine, du opdager, adskillige Ting, hvis Mangler (thi du seer dem enkelte og ei i sin Sammenhæng) lærer dig at gjøre Slutninger, af hvilke du udleder, Retfærdigheds, Almagts ja Muligheds Contraster, alt dette siger du: strider imod en Gud, thi er der ingen Gud. Din Slutning er snart færdig, thi du ønsker den selv saaledes, og naar du begynder din Undersøgning om en Gud, gjør du den ligesom med dette Forord: "Jeg vil sige eder, min Siæl, min Fornuft Begreb og Tankeævner! at jeg vil undersøge om der er en Gud, men det maa I vide, Udfaldet af eders Undersøgning maa blive dette, at der er slet ingen!" —

Hvad Under at da Udfaldet svarer til dit ønske, og at du saa let overbevises om at der er ingen Gud, i det mindste ingen saadan, som

6

du kan have Aarsag at frygte eller undsee dig for?

Naar Hiertet en og anden gang synes at Modsige det, er du snild nok for at see det an for de Fordomme, som ved Opdragelsen var indprentede, men de, de pukke forgiæves imod din stærke Aand.

Nu er alt Skridtet gjort; ingen Gud, ingen Troe, ingen Bevægelses Grund til at iagttage Pligter! løs fra de Guddommelige, er du enda meere løs fra de Borgerlige Forbindelser.—

Uden Gud, uden Troe, uden aandelig og verdslig Forbindelse, hvad er du nu?

Du er dig selv dit Alt! dine Betragtning ger begynde fra dig selv og endes i det samme Punkt. Din egen Ære, Fornøjelse, Villie, Lyst og Hensigt, er den Cirkel, som beskriver dig ganske. —

Fra denne Omkreds drager du adskillige Stræger, en kalder du Ære, en Magt, en Rigdom, en Fornøjelse, og Middelpunktet hvori de sammenstøder er Egenkierlighed. —

Den som ingen Gud har at elske, den som ei elsker sin Næste, uden for saavidt han

7

kan være ham nyttig i hans Hensigters Befordring, Hvem skulde han vel elske uden sig selv?

Men den som er selv sin Gud, sin Diævel, sit Et og Alt, som ingen har at frygte, hvilken Misgjerning skulde være ham afskyelig naar han enten kunde bedække, eller forsvare den?

Intet Tempel, ingen Trone, ingen Helligdom, ingen Ret, er sikker for saadant et Menneske, naar han jager efter sine ønsker. At bestiæle og berøve andre, kalder han som en Forsigtig, at udøve den Omsorg man skylder sig selv. At myrde, kalder han at rydde af Veien de Hindringer som møde ham.

Mennesket og Bestet ere i hans Øine lige betydelige Skabninger, den høie Aand hvorved han troer sig at være ophøiet over andre, lærer ham at ansee det første med samme Ligeegyldighed som det sidste.

Han troer det er hans Pligt allene at befordre sin egen Fornøjelse, og alt hvad som er i Veien for den er hans Fiende.

At kuldkaste Throner, forstyrre Lande, og Riger, vende op og ned paa alle Indretninger, det er smaae Ting for ham, naar kuns hans egne Hensigter derved beforders, og jo formasteligere hans Foretagender ere, jo større

8

Ære troer han derved at indlegge sig, og paastaaer hele Verden skal beundre hans stærke Aands Mirakler.

Alle Dyder ere for ham Chimærer og Ord-Spil, og deres Udøvere kalder han Skinhellige eller Gøglere. Han har revet sig løs fra alle de Pligter som binde Siælen, og han fornægter alle dem som endog ere Virkninger af Naturen.

Intet Baand er ham helligt, han kiender ei det som binder Børn til Forældre, mindre det, som binder en Underdan til sin Konge, og hans høie Aand som maa være fuldkommen fri og aldeles uindskrænket, anseer det allerføddeste og behageligste Dydens Baand, for en Tvang, en Indskrænkelse, fom ei kan rime sig med hans fri Siel.

Kort, i at gjøre og lade, erkjender han ingen anden Tvang, end den som ligger i Haus Hensigters Natur, og som han mellem hvert maa taale, for igiennem dem at komme, til sit Øiemeed.

Hvad skulde nu vel være et saadant Menneske umueligt at foretage, naar enten Hovmod, Begierlighed eller Vellyst ansprogede ham? Skulde han betænke sig paa at opofre sin Ven,

9

ja sin Broder, til sine Hensigter, skulle han Han grues for at myrde, ja end det diende Barn ved Moderens Bryst, naar han troede, det var ham i Veien? Nei, ingen Grusomhed var Ham ugiørlig, og aldrig kan al den Grusomhed nævnes, som jo kunde begaaes af en Guds, Troens og Dydens saa aabenbar og afsagt en Fiende.

Saadanne, ja, saadanne Mennesker ere vi; hvor blues Hiertet ved denne Tilstaaelse, og hvor gruer Sielen ved denne Erindring.

Vee os, o vee os, at ei denne Egenkundskab før havde veiledet os.

Værdigste Læsere! vi maa desværre! og vi vil bekiende: at det Foregaaende er en livagtig Afbildning paa os selv, vi have forhaanet Gud, Dyd og Ret.

Tænk vi have, — o! skielv hver Læsere ved denne Tanke! — Tænk vi have opløftet Morderhaand imod Herrens egen Salvede! — Det kolde Morderjern, har i min (Brandtes) Haand, nærmet sig til Kongens Hals, for tilligemed den at afskiære hans dyrebare Levetraad. Ja tænk, det gik (*) saa vidt, at jeg værre end

(*) Efter tilforladelig Beretning, skal det ved den i høieste Ret afsagde Dom og Procedure, Løverda-
gen

10

en rasende Furie, beskadigede hans Hals og Tvende nærværende Børns Raad, indkalde andre til Redning, imedens denne fromme, denne eiegode Konge, denne store Menneskeven, værgrede sig imod mig, som en Morder-Engel, der var helvedsindet og umenneskelig nok, for at vilde myrde den, (Hvis Kierlighed jeg nu erindrer med de bitterste Angers Taarer,) hvis Liv Millioner trofaste Underdanere vilde og burde købe med sit eget.

Og jeg ulyksalige (Struensee,) jeg har (*) luret paa de Retfærdiges, paa den retskafneste Dronnings og den uforligneligste Prinses, Kongens Moders og Broders Liv. — Begge have vi stræbt at rane det Riges Æble, som i oldenborgiske Stammes Haand igiennem Seclers Tid har floreret og udbredet den livsaligste Lugt. —

gen den 25 April 1772 være bleven bekiendtgiort at Brandt paa saa skiendig en Maade har vildet myrde Kongen.

(*) At Struensee har luret paa Droningens og Prints

Friderichs Liv, skal samme Tid og Stæd (alt efter

deres egen Tilstaaelse) vare bleven bekiendt. Efterretningen haves fra paalidelige Folk, og er meget sandsynlig. —

—

11

Vi havde tiltænkt Dannemark, det fæleste Stød, som den gruesommeste Haand kan tilbringe det ømmeste Hierte. —

Det Hierte Blod, som i de redelige Underdanere altid er varmt for Kongen og hans Huus, havde vildet flyde som stride Bekke, naar Troeskab skummende af en retfærdig Forbittrelse, havde antastet Morderne og Forræderne, os og vore Tilhængere, med det hevrende Sværd! hvi har ei vore Hjerter forhen skielvet for dette Oprin, da vi alt vare færdige til at optrække Forhænget for det?

Er da altid en silde Fortrydelse Frugten af det misbrugte Vid og den falske Forstand!

Ja vist, ikke endnu og maaskee aldrig, havde vi angret vore Misgjerninger, dersom ikke den retfærdige Himmel havde nedstyrtet os i dette velfortjente Mørke og dersom ei den evige Naade i dette Mørke havde i vore Hierter ladet oplære den evige Sandheds Lys. —

Vi have bespottet Gud, foragtet hans Ord trædet alle guddommelige og borgerlige Love under Fødder og det med en langt større Frækhed og Fornøjelse, end hine Saulus traadde paa Guds Martyrs Klæder. —

12

Vi bekiende det med Blusel men Oprigtighed og denne sande Oprigtighed beder vi maa være takkelig for Verden, ligesaa vist som den er behagelig for Gud!

Retfærdigste Gud! her knæle da for dig de allergroveste og uværdigste Syndere! ikke Maria Magdalena, hvis Syndesmittet Siæl var syv Diævles Bolig, var nær saa syndefuld som vi. Hoffærdigheds, Gierrigheds, Løstgængers, Utroeskabs, Mords, Rovs, Bespottelses og syv Gange syv onde Aander havde Bolig i vor Siæl. — Alvidende Gud! du seer vore Hjerter og seer at vi ei betjene os af nogen Hykledragt, vi have fryset imod dig med en Paulo men Herre, Herre! annam os med den boedfærdige Paulo. Dit Straffes og Forfærdelses Lyned haver omringet og forfærdet os, du haver med lydelig Røst spurgt os: hvorføre vi Have forfølgnet dig og din hellige Herrens Salvende? — O! en evig Tordenrøst har indtrent i vor Siel, den har forfærdet os, og havde med et nedstyrtet os i den velfortjente Afgrund, dersom ikke din Barmhjertighed havde opholdet os, med at indskyde i os en Haabets Straale, en Straale af det Haab, som opliver Sielen med de evige Forjættelser.

13

O! du ofte forhaanede Sandhed! o! du evige Ord, o! du tidt bespottede Frelser. Tandem vicisti Gallilæe, dvs. omsider har du vundet, du Gallilæer! sagde hiin frække rommerske Keiser, som bespottede dig. — Men vi, vi sige det, med Læber brændende af Andagt, vi sige det, med Læber brændende af Andagt, vi sige det med en glad Overbeviisning, og da du Tornekronede vandt, da tabte Helvede sin Seier og Døden sin Braad, da udfoer af vore Siele de Legioner Dievle, som igiennem vor Røst have talet Bespottelser imod dig, og din Elskelige, vor David.

Du har vundet, du har overvundet os, og den Seier er vor Salighed, du har gjort vore steenhaarde Hierter bløde som Vox, og bekvemme til at imodtage det Naades Inseigl, som din Langmodighed har vildet indtrykke paa os, til vor evige Frelse.

Barmhjertige Gud! hvor ere dine Naades-Veie forunderlige, os som i vor Tryghed, vor Sikkerhed og Velgang neppe havde tænkt paa dig, os har du ydmyget, og da vi vare nær ved at gjøre det Skrit, som havde ført os til evig Fordærvelse, da standsede du os mit i vore Synders Løb, og bragte os til den Elen-

14

dighed, den Elendighed for Verden, den Elendighed os, som vist havde været Galdebitter, dersom ei vore erkjendte, bekiendte og angrede Synder, havde blandet vor Malurt med den himmelske Sødhed.— Den Sødhed have vi fundet i Bitterhed, den Honning i Ædderen, og aldrig havde vi lært at kiende dig, dersom vi ei havde lært først at kiende os selv. Nu kiende vi da Verden, os selv, og vor Gud. Verden kiende vi som bedragelig, os selvsom skrøbelig, ja de allerskrøbeligste, men dig, dig vor Gud! kiende vi ei allene som retfærdig, som en fortærendes Ild imod Synden, men vi kiende dig tillige som al Naades og Barmhertigheds Kildeveld. Saa stor er ingen Synd, at jo din Barmhertighed er større, om vore Synder vare (og det ere de,) blodrøde, da kan dog din Barmhjertighed gjøre dem Snehvide, thi du er Gud, ene for du kan tilgive, og du, du er større i din Naade end i din Dom.

tilgiv os da, o Gud! det vi have brudt imod dig og imod Verden, dog! vi have i alle Ting forbrudt os imod dig.

Tæl ikke vore Synder, og tilregn ei vore Misgjerninger, lad os ei med de knurrende

15

Israeliter nedfare lige i Helvede; men lad os med den bodfærdige Røvere optages i dit Paradiis! lad den Straf som rammer Legemet, være langt borte fra Sielen; straf her, og skaan der; lad os træde Vredens velfortjente Persekar; men lad os tillige deri finde Salighedens og Naadens Drue! Herre, Herre, vend ei dit Ansigt fra os, forståek os Dødens Qval, og naar vore Pinsler raabe et Fuldragt! da lad Naaden svare: Kommer hid I som ere besværede og jeg vil vederqvæge eder.

Advarsel til de Gienlevende.

Kommer hid I gienlevende Dødelige! og speiler eder i os som gjøre saa græsseligt et Skridt fra Livet til Døden! et Skridt ligesaa gruesomt som velfortjent! kom hid du haardeste Barbar og sig om du ei maa bevæges, ved at betragte Syndere som forud vide og kunde oversee, den Maade som skal skille Liv og Siæl! kom hid du frækkeste Guds Fornægter og skiælv ved denne Tanke! erindre dig den skrækkefulde Forestilling

16

af fordømte Mennesker, som med sund Helbred og Fornuft, kunde i Forveien indsee og overreigne de Minuter, som skal opløse Livets Baand, ja som enhver Time, synes at høre det forfærdelige Klokkeslags, Knaldren som skal opvække den evige Siæl. —

O! kom du Ugudelige, dn som saa ofte spilfægter med Døden og Dødens Følger kom ind i den Fangnes Fængsel, som oplivel sin Doms Fuldbyrkelse, kom derind den sidste Nat han lever, kom derind just paa den Tid han fuldbyrder den højtidelige Akt, og annammer det Pant, som forsikrer ham om sine Synders Forladelse! See de blege Læber med hvilke han imodtager det purpurrøde Blod, som udsletter hans Dom og Blodskyld! See hvor skielvende han imodtager den sidste Hiertestyrkning! See hvor Tillid og Angest kiempes i hans Siæl, da han annammer den sidste Tærepønning! Tilliden Styrken, det er Naadens Gierning, Angesten skrækker, det er en naturlig Følge af Livets betydelige (og forud seet) dobbelte Tab!

Sig om du ei ved denne Scene maa bevæges, og om ei dette Syn forfærder din Siæl, men lær tillige af denne Betragtning, at forfærdes for dig selv og at afskye den falske Forunft

17

som forleder dig til det forvovne Skridt, der medbringer saa fortvivlet en Ende! —

Lære alle, lære af os aldrig at give Vantroen Magt og fornægte de guddommelige Sandheder! men om I end have gjort det, da lære tillige af os, igien at omvende eder og søge den beleilige Tid, medens det endnu er Naadens Tid, og medens Gud endnu er at finde! See eder nu alle i Speil paa os og lære at vogte eder for Misgierninger hvis Løn aldrig sover og hvis Ende bliver græsselig! nu have vi forsonet os med Gud, men hvorledes skal vi forsone os med Kongen og Landet?

Mildeste David, frommeste Konge! største Menneskeven, ømmeste Siæl! vort Blod og vor Dom forsoner din og Lovens Retfærdighed, Men lad en Bøn, et Suk, af de Døendes Læber formilde dig, og naar du er tilfredsstillet, er hele Landet roligt!

Vi ville med Sielen paa Læberne, og i vor sidste Time, bede dette: Herren den almægtige Gud, som haver beskiermet dig imod vore tredske Anslag, som haver gjort vore Misgierninger blotte, og hvis Aand svævede over os med Hevnens tændte Vinger, som Ugudelige, og nu hviler paa vore Læber som Omvendte. Han den Her-

18

re, din Gud og vor Gud, din Beskiermere og vor Forbarmere, han velsigne, styre og bevare dig! han pryde dig med Visdom, bliv viis som Salomon! han krone dig med Alderdom, lev saa længe, at vore Misgierninger glemmes, hvor bliver du ei da ældgammel? han gjøre dig til al Lyksaligheds, Fornøjelsers Middelpunkt. Han være Juvelen i din Krone, Muren om din Throne, Samfunds-Baandet, som knytter dig til Folket, Folket til dig, og begge til Hans Brøst!

ømmeste Christian! glem vore Misgierninger, lad ei engang Erindringen om dem, krænke Din mageløse og Kongelige Siel.

Du er en Gud paa Jorden, vær Gud lig, forlad og tilgiv, det er din Ære, og det er vores inderlige Bøn, den Bøn besegle vi med vort Blod, og den skal opstige til samme Grendse, som vor Siel.

Herren bevare dig fremdeles fra alle Forførere, Gud lad enhver, som er omkring dig, være som en trofast Jehu, og Herren bestyrke dig i det Forsæt, at høre de Trofastes Raad! Gud lad dine Riger blomstre i Fred, Eenigheds og Velstands Tilvext! dine Underdanere formeres, og deres Lyksalighed blive daglig større,

19

deres Lydighed, Troskab og Kierlighed vedblive, den kan ei forøges, thi den er i højeste Grad.

Velsignede Juliane! dyrebare Frederik! umistelige Moder! trofaste Konge-Broder! lad de Bloddraaber som vidne om det afsieledede Legeme, fyldestgjøre eders retfærdige Vrede, og lad Sielen, lettet ved eders Tilgivelse, des gladere opflyve til Ophav.

Himlen bevare Eder, glædes over og med Kongen, Eders Lykke, Eders Glæde, Eders Velgang være som hans og alles umaadelig stor!

I trofaste danske Underdanere, som af og veed os saa ofte ere blevne fornærmede og bedrøvede. Tilgive os af Hiertet den Uret vi have gjort Eder; thi hvo rørte Kongen, og ei saarede en Dansk? Vi forestille os det, og vi kan rimeligviis slutte, at I alle med en Mund have raabet Hevn over os, vi have fortjent det, og Eders Raab er retfærdigt. Men lad nu Vreden ophøre ved vor Død, og Hevnens Ild svales i vort Blod! betragt os ei i dette Minut som Misdædere; men blot som døende Mennesker, glemme vore Legemer, og tænke paa vor Siel, lad et Herre forbarme dig! geleide den, naar den udfar af vort Legeme, og under os om ei mere, en eneste Medynks-Taa-

20

re i det samme vi krympe os ved det dødelige

Slag. —

Forlade os nu alle, fra Purpuret af indtil Trællen, fra den Graahærdede indtil den Lallende, forlade os alle, store og smaae.

Forlade os i Jesu Navn og for Jesu Skyld, forlade os saa vist, som I selv vente Forladelse, See Eder et Exempel paa os, alle unge og gamle, store og smaa! lær du Kronede, ei at forlade dig paa falske Øientienere, lær du Store! aldrig at blive en Forræder i din Konges Huus! lærer I Gamle betids at advare Eders Børn, og indprente dem den sande ærbødighed for Gud! lærer I Unge at ære og adlyde Eders Forældres Formaninger, paa det I ikke som vi, skal engang føre deres graa Haar med Sorg i Graven! lærer I Ringe ikke at tragte efter en Utilbørlig Ære, paa det I et forblindede af Hovmod, skal nedfalde til Spots, Skams og Skiensels fæleste Afgrund! — Lærer af os alle tilhobe, aldrig at foragte og bespotte Gud og hans hellige Ord, og Ordets Tienere! —

Tak, milde Christian! for din naaderige og milde Dom! vi havde fortient en værre, Men du er stor, endog som den Retfærdigste,

21

er du stor ved Forlindring! Tak, I trofaste Sielesøgere, som have bragt os vildfarende Faar paa den rette Stie, og saa omhyggeligen lært os at finde den rette Dør til Faarestien, den sande Vei til Livet, i Livets Første Jesu Christo! Herren mangfoldiggjøre Eders Himmelske Sæd i rette Frugter! Herren velsigne Eders Læbers Tale! Gud lad den opbygge tusende Muure og Taarne i Zion, for hver den Steen, vi med vor Mund, Levnet og Exempel have nedbrudt.

Nu refter intet videre, end at vi gjøre det sidste Skrit, og at vi befale os i vor Guds Haand, og det ville vi kortelig og rettelig gjøre, med den tillidsfulde Martyrs Stephani Ord: Herre Jesu annamme vores Aand!

Utøilede Fornuft, bundløse farlig Svelg!

Jeg vil fremsette to ulige Udgangs Veie,

En magelig og skøn gaaer hen til Lasters Leie,

En trang gaaer hen til Dyd! brug nu din Frihed, velg! Du vælger strax den Vei som er med Roser strød, Den er behagelig indtagende og blød!

Du vandrer sikker frem og kommer til det Sted, Hvor Vellyst magelig paa bløde Puder hviler,

Den Kræsne ved et Bid af Honningkagen smiler, Og veed ei at den er med lutter Gift bered,

22

Han svælger Viddet, men naar Giften svolner op.

Er Anger i hans Siæl og Blusel i hans Krop!

Du Siælestrikke du forgylte Daarekram!

Du lumpne Tidens Pragt og Verdens Skygges Væsen Hvor er den Viddets Helt som du ei tog ved Næsen Og i dit Snæregarn til Spot inviklet ham?

Du er en yndig Svig, et selvgiort Velbehag,

Et prægtig Drømmeværk men adeligt Bedrag!

O! Verden o! du har bedraget vores Siæl,

Dit blinde Skyggeværk, din taagefulde Vrimmel, Din Daarskab var vor Lyst, dit Helvede vor Himmel, Du Vellyst vor Artraae, din Ære vores Vel,

Din Glands var Herlighed, din Forskrift vores Lov, Mm da du herskede, Dyd, Pligt og Sandhed sov! Og da vi vaagnede, da vogned Angst og Skræk, Da var din Honning bort og Giften blev kun funden, Da var din Glands et Blink din Herlighed forsvunden Og Levningen af alt, var idel Grue og Skræk!

Da fulgte Angsters Storm paa din fortrylled Klang Og da brøed Siælen ud i denne Bedrings Sang!

Mel. Min Siel og Aand opmuntre dig.

1.

O! Himmel hvilket syndigt Mørk Omspender os i Verdens Ørk?

Syns, Død Og Lasters Taage; Hvert Øieblik gjør Kiødet blind,

Og hyller Siælens Øie ind,

Naar Troe og Pligt ei vaage Med Andagts Øinelaage? 2.

Thi naar man først foragter Gud Hans Sinai og Torden Bud,

Og paa Egypten tænker,

23

Hvor Kiødets Lyst og kielne Smag,

Kan kildre kiødeligt Behag,

Da bær man glad de Lænker Som Synd og Vellyst skiænker! 3.

Men naar det rette Vandrings Spiir Samvittigheden, vaagen blir,

Naar Død og Dom forskrækker, Naar Verden kan ei redde meer,

Saar Hevnens Torden alt er nær,

Den rædsom Skye optrækker Som Siæl og Hierte strækker.

4.

Da kiendes først o! Gud din Dom Den Straf som svæver runden om Den Ryggeløses Hoved,

Da aabnes først den ømme Byld,

Da kiendes først den Syndeskyld,

Som alleting har voved,

Da Verden Lykke lovet!

5.

Velan, o Gud! din Dom er kiendt,

Du har en Naades Straale sendt,

I det formørked Hierte,

Som tryg i Lysters Paradiis,

Blev klogt, da du med Straffens Riis, Det stolte Sind og Legem lærte At bøie sig for Tugtens Snerte.

6.

Velan, med en bodfærdig Aand,

Vi kysse Gud din Tugtens Haand,

Og os i Støvet bøie,

Tak Gud som lærte os at see,

Vort Fald og vor Fordærvelse,

Og med et aabnet Øie At see til Zions Høie!

24

7. Der see vi den Forhaanede,

Korsfæste, Tornekronede,

Iført sin Guddoms Ære,

Der see vi den i Himmel Pragt,

Vi tidt har spottet med Foragt,

Vi seer ham naadig være,

Og vores Skyld at bære!

8.

Velan, o Jesu! al vor Last

Vor Synd og Skyld paa dig er kast,

Ved Bedrings Graad og Draaber Har vi aftvættet hvad vi kan,

Og Resten skal vor Frelsermand Aftvætte, naar vi haaber,

Og trolig ham anraaber 9.

Velan, vig fra den skiendet Krop Du Siæl, og stig til Himlen op

I Samfund med din Fader,

Din Faber evig iegod,

Din Gud som elsker Troe og Bod,

Som vel Misgierning hader Men Synderen forlader!

O! naar den allersidste Dag O! naar det sidste Klokkeslag.

Om Afskeds Timen minder,

Naar Livets Soel til Nedgang gaaer, Naar Dødens Mulm og Mørk opstaaer, Naar sidste Blodstrøm rinder.

Da Siælen Hvile finder!

1

**Skribentere
og Bogtrykkere,
som har skrevet og trykt om ham
i disse**

Hans kritiske Tider.

Kiøbenhavn, 1772.

Trykt hos L.N. Svare, i Skindergaden i No. 76.

2

f l /

Lå.

3

De danske Skribentere ere nu paa nærværende Tid blevne forskrækkelig oprømede, og besynderlig i disse Dage; nu faaer man først at see de mange store Hoveder og prægtige Genier; som saa længe har lagt i Dvale; nu pipper Forstand og Klygt frem, nu spiller Fornuften.

Men hvad er det for Skribentere, jeg taler om? Det er dem, som paa en nedrig Maade vil vise deres Klygt; dem, som vil lade see deres dumme Indsigt; dem, som paa en slet og uanstændig Maade vil tage sig fore at beskrive en Persons Qualiteter, som de har liden eller ingen Kundskab om, men alene tænker og skriver efter et blindt Rygte; de tager sig for at dømmе om ham af nogle blinde Gisninger de gjør sig selv i Hovedet om hans Forbrydelser, og derefter slutter de deres Domme; en skriver saa, en anden saa, alle bilder sig ind de skriver rigtig og gietter rigtig; men de fleste tager dog Feil.

4

Men Hillemæn! hvor har de gode Bogtrykkere dog ikke faaet travlt siden den 17de Januarii! Jeg har faaet at høre, at de er færdig at kiøbe sig arm i bare Manuscripter, uagtet de kan faae dem for got Kiøb, ja somme for slet intet; de trykker saa de er færdig at trykke Halsen over paa sig, og hvor maae nu ikke Presserne gaae for Alvor! at de deilige Skrifter kan komme ud iblant Folk, hvis Titler ere saa hierterørende, saa bevægelige, at en Kat i hvor haarhiertet han end er, maae græde derover.

Hvor maae nu ikke Penene løbe? Ja de løber saa stærk, at jeg selv synes jeg i mit Fængsel kan høre en Mængde af dem rasle paa Papiret; nu kan Folk faae Nyt nok at læse og høre læse som kan kildre deres Øren.

Hvor fornøier nu ikke den Danske gemene Pøbel sig over de de smukke Viiser, de behagelige Arier, de prægtige og Skiønne Skrifter og Afhandlinger og de

5

fortræffeligste Skilderier af diverse Sorter og Smag, som nu kommer ud, der allerede ere saa mange, at en maadelig velhavende Borger gierne kan kiøbe sig arm paa dem.

O hvor er dog ikke alle Ting i Bevægelse! Penene løber, Presserne gaaer, og Folket læser.

Men I gode Bogtrykkere! det var nok saa got I trykte Bønnebøger og aandelige Viiser, i det Sted I nu trykker syndefulde Skrifter og skiendefulde Arier, men det er sandt, jeg kan troe, I profiterer maaskee kun lidet ved de første, da de er ei saa opmuntrende, ei heller saa behagelig skrevet som de sidste, følgelig er hine mindre afsetlige, hvorføre det og er best I bliver ved disse.

Men jeg haaber det vil nok engang faae Ende; thi vil I saa blive ved, som

6

I har begyndt, vil I vel snart om kork Tid komme til at mangle Papiir, med mindre her bliver anlagt flere Papiirsmøller, og saa kommer nok de til, som nu ere nysgierrige, at læse for Tidsfordriv i deres gamle Bønnebøger igien.

Men at komme til eder I gode Skribentere, igien, da kunde I gierne spare nogle af Eders Klygter, naar i saadan Veltalende, dog paa mange Steder grov og nedrig Stil søger at inhylle mig i de allerskammeligste Laster og groveste Forseelser med Eders forhaanende Bebreidelser og skammelige Udtryk, det er ei en Konst at bagtale een naar han ei hører det. ei Konst at beskylde ham for opdigtede Forseelser, naar han ei kan staae ved Siden og svare til dem eller for dem, men jeg kan troe, I skal have nogen at skrive om, I skal have noget Nyt at skrive om; tilforn skrev I under opdigtede Navne af Træer, Fugle, Abekatte, Gedebukke, Skoebørster, og saa videre, nu skriver i Bøger, nu siunger I Viiser, snart grædende, snart leende om visse Per-

7

soner, hvis egne Navne I udtrykkelig nu nævner. En Deel af Eder, som har fundet Behag i at skrive om min Person, glemmer ikke heller at nævne mit Navn, just til min største Spot og Forhaanelse, I skriver alle paa forskellige Maader om mig, I siunger snart i høie, snart i lave Toner om mig og mine Medfengslede, I differerer meget fra hverandre, men det eneste I kommer overeens i, er i at beskiette mig.

En Deel af Eder skriver ei saa meget af Had til mig, som for egen Interesse Skyld, I skriver ei saa meget af Kierlighed eller Nidkierhed for Fæderne-Landet, som for at fortiene Eder nogle Skillinger, hvorfor I smører nogle Linier op i en Hast, gaaer hen til en Forlægger med dem, og saa bliver der en Bog strax færdig.

8

En Deel af Eder kierer Eder ikke om hvorledes I skriver, I mener det er got nok, naar det kuns er om Struensee.

Det, at jeg nu er i et stærk Fængsel, har jeg allerede i Forveien sluttet at ville staae mig fore, naar mit Foretagende ei gik lykkelig af, jeg saae nok jeg havde Mod nok til at sette det i Verk, men jeg saae og forud at løb det slet af, blev Lønnen desværre, den Indsigt havde jeg, saaledes dømte jeg, og dømte rigtig; de som tænker andet, kan jeg ei andet end dømme om at de tænker dumt og pøbelagtig, og deres Slutninger blive ligesom de har Indsigt til.

En Deel af Eder har uden nogen Medlidenhed, og med den største Dumdristighed beskrevet paa en skammelig Maade mine Feil og Forbrydelser, og med de fæleste Farver afmaler dem, men en Deel af Eder vil jeg svare: havde I siddet i mit Sted og paa den Post jeg sad, havde I haft de Fordele som jeg er bleven tilbudet

9

og jeg har nydet, havde I haft den Magt og Myndighed jeg besad og kom til at besidde, jeg vilde have seet hvorledes en Deel af Eder vilde have opført sig, og vilde have benyttet sig af Lejlighederne, I havde maaskee allerede siddet i et Mørk Fængsel for lang Tid siden og tudet, i det Sted I nu kan siunge og være lystig, i det Sted I glæder Eder over mig, burde I glæde Eder over Eder selv, at I ikke har været udsat, paa saa flibrig en Vei, eller for saa glimrende en Lykke som jeg.

Nogle af Eder har været saa alviidende, at I allerede har vidst mine og Medfengslede Tanker i vort Fængsel, I har allerede vidst dem førend vi kunde tænke dem, I har udgrundet dem efter Eders Begreb, og har opskrevet dem, og just for I har dømt urigtig, har I og skrevet urigtigt.

Nogle af Eder raisonerer om mig som om en Frietænker, da i knap selv veed hvad en Frietænker er, I siger, jeg ere i

10

overbeviisende om at der er en Gud til, og deri har I Uret; jeg er opdraget af en Luthersk Fader, en geistlig og oplyst Mand, som har indprentet mig fra spæde Ungdom af de rette overbevisende Grunde baade i Naturen, som og af Aabenbaringen at der er en Gud og en Forsonere til, det er artig nok de siger om mig at jeg som en Frietænker skulde søge at gjøre min Stand fuldkommen, men dette er jo det første Bud i Naturens Lov, som alle og enhver bør tragte efter, af hvad Stand og Alder de end være kan; det er jo et Bud som enhver, der er fornuftig bør adlyde.

Men da vi alle ere Mennesker, og Skrøbeligheder underkastede, saa kan vi og ofte som Mennesker forsee os

i Maaden at adlyde dette Bud paa. Hvor ofte kan ikke den glimrende Lykke fortrylle Øiet naar det seer den, og et smigrende Haab om en større Fuldkommenhed i vor Stand, kan betage Fornuften, saa vi ei kan sandse eller see hvad Vei vi gaaer paa, Da vi ere Mennesker og skrøbelige Mennesker.

11

Men de af Eder som har båret saa artige paa det prægtigste og nydeligste, at opsette mit Testamente, og allerede publiceret det for min Død, den Umage kunde de gierne have sparet, da jeg ei endnu har i sinde at døe, ei heller er betænkt paa hvad Tid jeg skal døe, man kan ei heller vide Hvad Tanker der kan falde mig ind for jeg døer, de har været saa artige (som jeg hører man siger) at sette mit Billede foran paa det; de skal have Tak, men det lig, ner mig slet intet, de har for Zirligheds Skyld sat en Dievel til som holder mig, og de ei veed hvor mange Dievle der allerede holder dem; de har behaget at give mig et Jernbaand om min Hals men uvidende om hvor mange Baand og Lænker Han allerede har indsluttet dem med.

Hvad Testamentet i sig selv er angaaende, da kunde jeg maaskee approbere noget af det første, men de mange Gader de har fat deri, hvori jeg aldrig har været, følgerig ei heller har kiendt de Personer hvis Navne der nevnes; og de galante Tilnavne de har behaget at nobilitere dem med,

12

men havde de tillige sat deres og deres Medbrøders Navne, til som havde besøgt disse Huse, saa havde Skriftet blevet størve (men det er sandt, de tænkte nok, der blev intet testamenteret til dem og derfor har de lader dem ude) denne Umage kunde de ellers gierne have sparet, men de har maaskee haft tvende Hensigter, som jeg gietter mig til, som ere: Deels for at finde paa noget som kunde oprippe og fornøie den gemene Pøbel, deels og fornemmelig for i en Hast at komme til nogle Skillinger derved, som de nok saae ei gik an, uden at de kunde hitte paa en nye Maade at skrive paa, en Maade, som var Nedrig, og kunde divertere de nedrige Gemytter.

De har og haft den Umage at incomodere Lucifer paa mine Vegne at bekræfte Testamentet, uvidende om, hvor mange af dem der allerede staaer paa hans Liste, og paa hvor mange af deres Siele han allerede har Confirmation.

Nogle har fundet for got, men af hvad Aarsag veed jeg ei tilvisse, da jeg ei

13

kiender dem, at skrive om mig bag den gode Side, jeg skulde vel takke dem i Fald De mener noget got dermed, de har været saa artige paa en bedrøvet og rørende Maade at skrive i mit Navn ved visse Begivenheder, de har i mit Navn beklaget min Nød og Hiertens Angest, de har været saa Medlidende at de har bedet for mig om Mildhed i min Straf, om Naade i mit Fængsel og om liden Lettelse for mig i mine Lænker og Baand; men De skal have Tak i Fald De mener noget dermed, dog troer jeg det ikke, siden jeg er har bedet dem derom, og mine troe og oprigtige Venner, som skulle have trøstet mig i mine Lænker, er nu borte, og deres Frihed betagen til at skrive, hvad de mener af Hiertet; jeg skulde takke dem, som paa en saa om og rørende Maade skriver og udstæder Skrifter i mit Navn, men da de maaskee, som jeg nok troer, skriver for Forandrings Skyld, og for at unde dem og Bogtrykkerne en Skilling, og derved og fornøier en nysgierrig Verden, saa troer jeg nok de mener kuns lidet med hvad de skriver, hvorføre jeg og vil spare min Umage med at takke dem. I kunde

14

gierne have sparet Eders Umage endnu lidet med at græde og sukke over mig, I gior mig til en angergiven Syndere, som stærk beklager sine Forseelser, som inderlig begræder og fortryder dem, men det skader dog et saa meget, det giver dog ei saa stor Forargelse fra sig.

Men jeg seer det vilde blive alt for vidtløftig at nævne og opregne alle de Maader der skrives paa, og at besvare alle de Skrifter der i denne Tid ere udkomne, jeg forvirres kuns ved at læse dem, og jeg gider intet mere høre tale om dem.

Men hører engang:

Stod det nu i min Magt, og maatte jeg kuns et eneste halv Qvarteer sidde i Cabinettet og have noget at sige; de første Ordres jeg skulde give, og de første Domme jeg i største Iver skulde underskrive, skulde være disse følgende:

15

1) Alle de Bogtrykkere, som har udstædet og trykket de mest foragteligste og forargeligste Skrifter om mig, skulde efter foregaaende Forhør og Dom, miste Livet NB. naar de selv ere Forlægger, da de er Middel til at

Skrifterne ere bleven bekiendt for alle og enhver, og selv har approberet dem. Dog skal de miste det paa forskiellig Maade efter Skrifternes forskiellige Betydenhed.

2) De, som paa adskillige Maader have aftegnet og udstaaet NB. nogle Billeder, som skal forestille min Person og sat mit Navn neden under, paa dem alle skal Hænderne reent afskiæres, saa de aldrig skal komme til at skiære mere.

16

3) De, som paa en slet og nedrig Maade have skrevet om min Person for mine Forbrydelser alleneste for at fornøje den gemene og ildetænkende Pøbel, de skulle alle personlig møde for mig, og jeg skulde selv lade Afhugge deres 3 første Fingre paa den høire Haand, saa siden, inden at de faaer lært at skrive med Reiten, eller at bruge de 2 øvrige Fingre paa den høire Haand, skal de nok lære at skrive bedre.

Struensee.

1

Et Par Ord fra en Bogtrykker, i Anledning af Struensees 3de Domme. Kiøbenhavn, 1772.

trykt hos L.N. Svare, boende i Skindergaden.

2

3

De, som ere komne i den Tanke, at de troer at Struensee skulde bryde sig noget om, hvad der blev skrevet eller trykt om hånd, enten paa den onde eller gode Side, og han skulde tage sig det nær, tage alle mærkelig Feil; thi han har en ganske andeu Tænkemaade. Een der har en høi Siel, kiærer sig ikke meget om, hvad smaae Hoveder pønser paa, hvad de siger om ham og hvad de tænker. Havde han ladet sig det være nærgaaende, hvad der blev skrevet eller tænkt om ham, havde han allerede da han sad i Magt og Anseelse kundet

4

søgt at forhindre en Deel smaae Skrivere at give deres Tanker tiikiende, men han brød sig ei om det de skrev; thi de havde Skrive-Friheden, deres Tanker om ham, deres forud fattede Domme over ham, ansaae han alt med ligegyldige Øine, han vidste og forstod, at deres critiske Skrifter ei kunde gjøre noget Skaar i hans Lykke, ei forhindre ham, men han var overbeviist om at hans egne Gierninger skulde felde ham, uden at nogen havde haft nødig at sige ham det; han lod enhver tænke som de kunde, og skrive som de vilde. Deres Smigren indtog ham ikke, deres Hyklerie fortryllede ham ikke, og deres Trudseler forskrækkede ham ikke. Han havde Indsigt nok til at kunde indsee deres Tanker og Forstand nok til at dømme om deres Skrivemaaders Hensigt, dog har ingen af dem synderlig glædet eller bedrøvet ham, hvad der var sundt, hvad der var behageligt og nyttigt skrevet, det havde han Øine nok til at oversee, og hvad der var uanstændigt, forargeligt og opdigtet, tvert imod at gravere sig derover, loe han kun deraf og lod dem skrive.

5

Havde han da, da han tilforn sad i Værdighed og Anseelse ei agtet, eller ved forestillinger søgt at hemme hvad der undertiden blev skrevet, og da han var i sin Frihed, langt mindre tager han sig det nu nær, eller græmmer sig over hvad der skrives eller trykkes om ham i sit Fængsel.

Adskillige bekiendte Skrifter ere udkomne om ham i disse Tider, men af diverse Sorter og Smag; faae af dem, eller snart slet ingen af dem, viser en ædelmodig Tænkemaade eller oplyst Forstand, der ere skrevne nogle i hans Navn, men De kan være forsikrede paa, at havde Struensee skrevet disse Skrifter, de havde blevet langt anderledes, i der mindste noget bedre.

Har en Souverain Konges Magt og Myndighed lagt Baand og Lænker paa ham, vil andre tale derom paa en nedrig Maade i deres Skrifter, det betynger ei hans Sind, deres opdigtede Beskyldnin-

6

ger anfægter ham ikke, og han veed deres Domme kan ei fælde ham. Lad en Deel Ildetænkende fornøje sig over hans Fald, lad dem glæde sig over hans Fængsel, lad dem hoppe rundt omkring af Glæde over at han nu er i Baand og Lænker, han er derover lige rolig, lad dem skrive om ham hvad de vil, lad dem trykke om ham hvad de lyster, han vilde ikke, om han endskiønt kunde besvare; dem han har aldrig tænkt at skrive til Skribentere eller Bogtrykkere i sit Navn, og allermindst i den Stil der er skrevet; kom ham eudskiønt ud af sit Fængsel, fik han Magt og Myndighed igien, hans høie Siel tillod ham ikke at fælde saadanne slette og uvillige Domme, der i hans . Navn er blevet fældet over en Deel Bogtrykkere, Skribentere og andre.

Den der har fældet disse Domme, har enten været en slet Jurist eller og ingen Jurist; er han en Jurist, burde han aldrig beklæde noget Dommer Embede; thi skulde slige Domme efterleves, saa gik det for haart til. Domme! hvilke

7

Domme? Hør engang: En Deel Bogtrykkere skal reent miste Livet NB. dog paa forskieilige Maader; liden Naade

i Straffen.

En Deel skal Hænderne rent afskieres, saa de aldrig skal komme til at skrier mere.

En Deel skal miste de 3 første Fingre paa den høire Haand.

Er det ikke grusomme Domme, en Hedning eller Tyrk kunde ei have udstædet haardere eller grusommere end disse ere, og hvilken Uvillighed i disse Domme! de som ere første Aarsag til Skrifterne, og som først har revet dem ud af deres forvildede Hierne, de skal kun miste de 3 første Fingre, Bogtrykkerne som er den anden Aarsag til at de kan blive bekiendte, de skal miste Livet; Domme som i det Sted de skulde smage af Fornuft, røber de den rene Dumhed og Uforstandighed.

8

Atter en artig Proportion i de 2 sidste Straffer:

De, som har skrevet slet og ilde om ham, skal kuns miste deres 3 Fingre, og de som har udskaaet Billeder om ham, skal begge Hænderne afskieres. Nu spørges: Naar et Billede bliver udskaaet, uden Nogen Skrift derhos og uden noget Navn derunder, hvem gjør det da meest bekiendt, hvem det Billede ligner enten den som uds kierer det, eller den, som setter Navn og Inscription under, efter mine eenfoldige Tanker gjør den sidste det mest bekient, altsaa er denne saavelsom de andre Domme, dum og ubillig.

Og fra slige Dommere og Domme

Befrie os kiere Herre Gud!

1

En betydelig Samtale imellem

en Pige og en gammel Kiærling, virkelig holdet paa Amager-Torv, m disse senere

Tider og Skrifter.

og sandfærdig berettet

af en

Tilhørende,

Kiøbenhavn,

trykt hos L. N. Svare. 1772,

boende i Skindergaden i No. 76.

2

3

Da jeg forleden Dag kom fra Amager-Torv og vilde gaae ind i høibrostrædet, maatte jeg standse just ved det der kom en Vogn kiørendes; ved det jeg nu maatte staae stille, hører jeg nogen tale bag mig i en høi Tone, jeg seer mig omkring, og bliver vaer, at det var en gammel Kiærling med en Kurv paa Armen og en Tieneste-Pige med en Torvespand i Haanden, som staaer og discurerer sammen; jeg vender Øret til og faaer at høre, at Kiær-

4

lingen siger: Han skal min Siæl og Salighed rettes inden otte Dage, baade han og de andre med. O! Gud bevare os, svarte Pigen, mon det og skulde være sandt Moer? ja min S. er det sandt, svarte Kiærlingen; thi det veed jeg bedre, der er nok der har sagt mig det, og det hørte jeg i Aftes hiemme i min egen Stue, der er nok der har sagt mig det af vore Folk, og I kan troe mig, naar jeg bander. Veed I da intet hvad Straf de kommer til at lide spurgte Pigen? jo: svarte Kiærlingen med saadan troeværdig Mine, at man allerede skulde troe, hun havde Dommen i Lommen; de skal levende brændes, og det om otte Dage; mener I de skulde holde dem længere? Nei, nei! de Folk ere intet at spøge med, de kunde jo ellers tage Livet af sig derinde, enten paa en eller anden Maade, og dermed var det jo ude; men der er jo stærk Vagt ved og hos dem, svarte Pigen; det vil intet sige, svarte Kiærlingen, de kunde jo derfor nok tage Livet af sig, enten ved Forgift eller paa saadan en Maade, at ingen skulde kunde mærke dem deraf, og saa var det jo klart med dem; nei, nei, de bier intet saa længe med dem, der har allerede været holdt Forhør fire Gange, og jeg har hørt der skal holdes Forhør i Dag igien, saa bliver det maaskee eengang til, og dermed har det Ende. Men hvad siger Eders Herskab hiemme? de maae dog vide det. O! svarte Pigen. Her-

5

ren og Fruen taler aldrig om. noget, saadant, og naar de taler noget imellem sig, skeer det, naar de er aleene, og ingen af os hører derpaa. Men hvad er det for Skrifter I har i Eders Kurv, Moder? O! det er allesammen smukke Skrifter, svarte Kiærlingen, kom og giv mig Handel, jeg har de allerbeste og udvalgteste Skrifter, jeg løber intet om med Snaus, see her skal I see! Jeg har den brave Holmens Magt i min Kurv, den læser min Mand i hver Aften, naar han kommer hiem fra Arbeid. Han har allerede læst den igiennem tre Gange, og jeg har en Søn, som er 9 Aar gammel, han kan bedre læse i den, end i sin Catechismus, og han kan allerede 3. Blade uden ad af den; jeg har ret Fornøjelse af at høre det Barn læse den for mig, naar jeg kommer hiem om Aftenen. Ja; det kan gierne være, Moer, svarede Pigen, men den Bog vil jeg intet have, har I ingen andre? Jo see her, svarede Kiærlingen, her er Struensees Skrivelse til Kongen, den læste jeg i Gaars Eftermiddag; thi jeg skal just læse i saadanne Skrifter om Søndagen, da jeg har best Tid; jeg og min Datter, vi græd i 2 stive Timer i Gaar, da vi læste den, saa ynkelig er den skrevet. Mener I ogsaa Moer? spurgte Pigen, at det er sandt, at Struensee skulde have skrevet den selv? Ja min S. er det sandt, sagde Kiærlingen, det veed jeg bedre. See! her staaer endda hans Navn

6

neden under med fulde Bogstaver. Men jeg har dog Hørt, svarte Pigen, at Blek og Pen er ham forbudt, og desuden er han jo saa stærk fængslet med Lænker og Bolter, saa han knap kan røre Haand eller Fod, og hvor vilde han da komme til at skrive? Sandt nok: svarte Kiærlingen, men andre kan jo skrive for ham, naar han siger Dem til hvad de skal skrive, og saa er det jo det samme, som om han skrev det selv; der kan gjerne være, svarte Pigen, men den Bog vil jeg intet have; har I ellers ingen kiønne Viser meer? Jo jeg har, svarte Kierlingen, see her er en Hiertelig kiøn Vise om den nye Haman, den er draget ud af de fem Mose-Bøger i Bibelen, Ord for Ord, hver Gang jeg læser eller synger den, rinder Øinene over paa mig, og min lille Pige Lisbeth græder naar hun hører den læse; nei svarede Pigen, er den bedrøvelig at læse, saa vil jeg intet have den; men har I ingen andre kiønne Viser? Har I ingen om de nedrevne Huse, eller dem, der er kommen ud om Frøken-Contoirerne? dem vilde jeg gjerne have nogle af, har I nogen af dem, Moer? Fy! Fy! svarede Kiærlingen: mener I jeg gaaer med saadanne Viser? da fik jeg nok en Ulykke; nei, saadanne Viser finder I intet hos mig, men see! jeg har og smukke Billeder, her skal I see et, see det er Fanden der staaer, og det er Struensee, see her kan I læse: O Gud bevare os! svarte Pigen, hvor seer det fælt ud.

7

Hvad, svarte Konen, det er et allerkiereste Billede; jeg har intet haft Roe for min Mand, jeg maatte købe et, han vilde have opslaaet det paa vor Dør, men det blev stiaalet fra os, Fanden tog det tillige med Struenfee. Det vilde min Mand intet have, altfaa maatte jeg købe et igien, som vi strax har opslaaet paa vor Dør, og min Mand har ladet skrive sit Navn under, at det hør ham til; det er et opbyggeligt Stykke; thi naar min Mand er hjemme, bander han aldrig, naar han vender sit Ansigt imod Døren og seer paa dette Stykke. Nu har jeg en liden Dreng hjemme, som skal læse paa det, i Steden for sit Fibel-Bret, og han kiender allerede Billedet og nogle af Bogstaverne, han holder faa meget af Billedet, see engang ret paa det! O nei fy! svarede Pigen, jeg bliver alt bange for det, det seer alt for fælt ud, og jeg turde saamæn ikke have det i min Kiste, om jeg kunde faae det for slet intet. Har I ellers ingen andre Moer, som seer smukkere ud? Jo jeg har, svarte Kiærlingen; imens hun staaer og leder omkring i sin Kurv, kommer der en Drager med en stor tilpakket Sæk paa Ryggen, i fuld Fart og raaber Varskou! Kiærlingen var kommen saavidt ind i sine Skrifter og Billeder med sine Tanker, at hun hverken sandsede eller hørte det Varsel, der blev givet. Drageren var i fuld Fart, han løber til og støder til Kiærlingen, saa hun deiser over Ende,

8

Vender alle fire i Veiret, med Kurv og hele Kramboe paa et Fortog, men hun var intet seen inden hun kom op igien og fik sine Skrifter i sin Kurv. Hun løb efter Drageren med Billederne i den ene Haand og Kurven i den anden, skielte og smelte og opløftede den Haand i Veiret, hvori hun just havde det Billede med Fanden paa, hun bandte og svor, at faavist hun stod der med Fanden i Haanden, skulde Fanden tage hende, ifald hendes Mand ikke revangerede sig paa Drageren. Nogle som faae dette, loe Deraf; jeg gik derpaa min Vei, da jeg mærkede Discoursen havde Ende, og forlod det Selskab, hvortil jeg havde været Til- hører.

1

en Snuppet til Visse Skribentere.

Kiøbenhavn,

**trykt hos L. N. Svare. 1772, boende i
Skindergaden i No. 76.**

2

3

I gode Herrer og Skribenter Som dristig sætter ud paa Renter Jer Klygt, Forstand og Vittighed; En Snuppet burde I dog have For I har viist Forstandens Gave,

Jeg bedre ei til Eder veed.

4

Snart skriver I om Magt og Vælde, Snart om de Huse, som vil helde Til allersidste Undergang.

Snart skriver I om store Dyder, Snart om den Last, jer selv best fryder, Snart om de Ting, der gaaer i Svang.

I lægger andet ei for Dagen End det, som kuns forderver Smagen Ved jers forvovne Tænke-kraft,

I tit fortæller, skriver, dømmes Som en Veltænkende lidt sømmer,

Og af Fornuft ei haver Saft.

I har om andre længe skrevet, Hvorved de ei oplyst er blevet Nu mere, end de var forhen;

I kunde spare nok de Skrifter, Hvorved Uenighed i stifter Blant mange, som beskuer dem.

5

En Deel af jer, som dristig fører Sin Pen, og med den dygtig kiører For at fornøye Pøbelen;

I burde vel en Snuppert gives, Hvorved I kunde meer oplives, Og skrive bedre end forhen.

En Magt I haver høit opskrevet, Just for de hastig har nedrevet Af Huse, Stuer, Sahler bort;

En Deel er ved sit Gods berøvet Og ved den Fare heel bedrøvet,

Mon I og derved kom tilkort?

I manges Navne haver nævnet Og skammeligen dem optegnet Hvad Ære mon I deraf har?

Det røber kuns et slet Gemytte,

Slet ingen kan sig for det hytte Naar det kuns Pen i Haanden ta'r.

6

En Deel af Eder har opskrevet Troeværdig hvad der er nedrevet Af Huse, Meubler, Værelser. Den Umag kunde I nok spare; Thi alle har jo seet den Fare, Som trued' Ødelæggelser.

Er det for Eder nok ei Glæde En Deel berøvet er sit Sæde Og i sin Boe har lidet Skaar? Skal I deraf vel noget nyde,

Skal I derover Eder fryde,

Skal I da hygge Saar i Saar.

I manges Navne har opskrevet, Hvad har vel Eder dertil drevet I skrevet har saa meget slet?

Kuns Haab om nye Profit og Baade Som nytter ei i nogen Maade,

I profiterer lidt ved det.

7

Vel fandt; da Evret var opgivet, At mange derved blev oplivet, De aad med største Appetit.

De aad saa længe paa de Enge, Til Dyner borte blev og Senge Og dog kuns profiteerte lit.

Det kunde ei til Skade blive, Forargelse ei kunde give,

Ifald I havde skrevet ret;

I skulde valgt en høflig Maade At skrive paa, og ei tilraade Til Ont, men skrevet smukt og net.

Vil I vel troe, I nogensinde Skal kunde ved slig Skrivning vinde? O nei: enhver, som Skiønsom er, Just troer, da I forvovent skriver,

I derved Efterretning giver Om Eders egne Gierninger.

8

Alt hvad som der Oplysning giver Det hindrer ei at I det skriver,

Det bliver til Opbyggelse.

Skriv ærlig, sindrig, sandrue, flygtig, Opbyggelig og dertil høflig,

Saa bliver det Fornøjelse.

Skriv saa, og viis Naturens Gave, At I af Høye og af Lave En Roes for Eders Skrift kan naae. Skriv, saa I andre ei oprømmer,

Ubillig ei om dennem dømmes,

I for en Snuppet Klap skal faae.